

TALLINNA ÄRIPANGA AS

**2017. AASTA KONSOLIDEERITUD
MAJANDUSAASTA ARUANNE**

SISUKORD

	LK.
1. SISSEJUHATUS	4
1.1 KREDIIDASUTUSE ÜLDANDMED	4
1.2 AUDIITOR	4
2. TEGEVUSARUANNE.....	5
2.1 KREDIIDASUTUSE GRUPI KIRJELDUS.....	5
2.2 TALLINNA ÄRIPANGA ÜLDJUHTIMINE.....	5
2.3 TALLINNA ÄRIPANGA JUHTIMISKORRA PÕHIMÕTTED	7
2.4 TALLINNA ÄRIPANGA SUUREMAD AKTSIONÄRID	8
2.5 2017. AASTA TULEMUSTE ÜLEVAADE	8
2.6 TALLINNA ÄRIPANGA ARENGUSUUNAD 2018. AASTAKS	11
2.7 SISEKONTROLLISÜSTEEM.....	11
2.8 DIVIDENDIPOLIITIKA	12
2.9 TASUSTAMISE PÕHIMÕTTED	12
2.10 SUHTARVUD	13
2.11 TALLINNA ÄRIPANGA GRUPI KONSOLIDEERITUD BILANSID 2013-2017.....	13
2.12 KOHTUVAIDLUSED JA MAKSUREVISJONID	14
3. KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE.....	15
3.1 TALLINNA ÄRIPANGA GRUPI KONSOLIDEERITUD FINANTSSEISUNDI ARUANNE.....	15
3.2 TALLINNA ÄRIPANGA GRUPI KONSOLIDEERITUD KOONDKASUMI ARUANNE	16
3.3 TALLINNA ÄRIPANGA GRUPI KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE.....	17
3.4 TALLINNA ÄRIPANGA GRUPI KONSOLIDEERITUD OMAKAPITALI LIIKUMISE ARUANNE	18
RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD	19
LISA 1. GRUPI ÜLDINFO JA KOOSTAMISE ÜLDALUSED.....	19
LISA 2. OLULISED RAAMATUPIDAMISARVESTUSLIKUD OTSUSED JA HINNANGUD	19
LISA 3. OLULISTE ARVESTUSPÕHIMÕTETE KOKKUVÕTE	20
LISA 4. RISKIJUHTIMINE	32
LISA 5. NÕUDED KESKPANGALE	51
LISA 6. NÕUDED KREDIIDASUTUSTELE.....	52
LISA 7. NÕUDED KLIENTIDELE	53
LISA 8. MUU VARA.....	58
LISA 9. PÕHIVARAD.....	59
LISA 10. KINNISVARAINVESTEERINGUD	60
LISA 11. VÕLGNEVUS KREDIIDASUTUSTELE	62
LISA 12. VÕLGNEVUS KLIENTIDELE	62
LISA 13. MUUD VÕLAD	62
LISA 14. MUUD KOHUSTUSED JA VIITVÕLAD	63
LISA 15. AKTSIAKAPITAL	63
LISA 16. TINGIMUSLIKUD VARAD JA KOHUSTUSED.....	63
LISA 17. INTRESSITULU	64
LISA 18. INTRESSIKULU	64
LISA 19. NÕUETE VÄÄRTUSE LANGUS	65
LISA 20. TEENUSTASUTULU	65
LISA 21. TEENUSTASUKULU	65
LISA 22. NETO KASUM/KAHJUM FINANTSTEHINGUTELT	65
LISA 23. PALGA- JA SOTSIAALMAKSU KULU	66
LISA 24. MUUD HALDUSKULUD.....	66

LISA 25. MUUD TEGEVUSTULUD	66
LISA 26. MUUD TEGEVUSKULUD	66
LISA 27. SEOTUD OSAPOOLED	67
LISA 28. EMAETTEVÖTTE KONSOLIDEERIMATA FINANTSSEISUNDI ARUANNE, KOONDKASUMIARUANNE, OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE JA RAHAVOOGUDE ARUANNE	69
4. SÕLTUMATU AUDIITORI ARUANNE	73
5. JUHATUSE ETTEPANEK KASUMI JAOTAMISEKS	79
6. NÕUKOGU AVALDUS 2017. MAJANDUSAASTA ARUANDELE	80

1. SISSEJUHATUS

1.1 Krediidasutuse üldandmed

Aruandeperiood:	1. jaanuar 2017 – 31. detsember 2017
Aruande bilansipäev:	31. detsember 2017
Aruande valuuta:	Euro (EUR)
Aruande ühikud:	tuhandetes eurodes
Ärinimi:	TALLINNA ÄRIPANGA AS
Asukoht ja aadress:	Vana-Viru 7, 10111 Tallinn
Registreerinud riik:	Eesti Vabariik
Registreerimise kuupäev:	30. detsember 1991
Registrikood:	10237984
Register:	Tartu Maakohtu registriosakond
Telefon:	+372 66 88 000
Faks:	+372 66 88 001
E-mail:	info@tbb.ee

1.2 Audiitor

Audiitori nimi:	Ago Vilu
Audiitori kutse andmise aeg:	26.05.1995, litsents nr 325
Audiitoriühingu ärinimi:	AS PricewaterhouseCoopers
Audiitoriühingu registrikood:	10142876
Audiitori asukoht ja aadress:	Pärnu mnt 15, 10141 Tallinn

2. TEGEVUSARUANNE

2.1 Krediidiasutuse Grupi kirjeldus

Tallinna Äripank (edaspidi ka „Pank“) on vanim tegutsev Eesti kommertsbank, mis alustas tegevust 1991. aastal. Tallinna Äripanga AS on registreeritud 30.12.1991 Tartu Maakonna registriosakonnas registrikoodiga 10237984. Aktsiakapital 31.12.2017 seisuga oli 25 500 tuhat eurot. Kehtiv krediidiasutusena tegutsemise litsents kannab numbrit EP-08 PO ning kehtib alates 21.01.1993. Seisuga 31. detsember 2017 puudus Tallinna Äripangal rahvusvaheline reiting.

Tallinna Äripank pakub traditsioonilisi pangateenuseid: laenude (nii tavalised laenud kui ka arvelduslaenud) ja kiirliisingute andmine, hoiuste kaasamine, tehingud välisvaluutaga ja väärismetallide vahendamine.

Panga tegevust finantseeritakse peamiselt omakapitali arvelt ja Maaelu Edendamise Sihtasutuselt laenatud vahenditest. Lisaks kasutatakse vahendeid, mis on Panga käsutuses tulenevalt tema põhitegevusest (hoiused, rahalised kohustused seoses maksekorraldustega, pankadevaheliste arveldustega jms).

Panga peakontor asub Tallinnas, Vana-Viru 7. Pangakontorid asuvad Tallinnas Estonia pst 5a ja Viru 9 ning Narvas, Kerese 4.

Seisuga 31.12.2017 omab Tallinna Äripanga AS 100% osalust kolmes äriühingus: TBB Liisingu AS, TBB Invest AS ja Morgan Trade AS.

Järgnevalt on toodud Tallinna Äripanga AS (edaspidi ka “Tallinna Äripank” ja “Pank”) konsolideerimisgruppi kuuluvate äriühingute üldandmed 31.12.2017 seisuga:

Ettevõtte nimi	Aadress	Tegevusala	Registrikood Reg. Kuupäev	Osaluse määr
Tallinna Äripanga AS	Vana -Viru 7, Tallinn	pangandus	10237984 30.12.1991	emaettevõte
TBB Liisingu AS	Vana -Viru 7, Tallinn	liisingtegevus	10570483 16.07.1999	100%
TBB Invest AS	Vana -Viru 5, Tallinn	kinnisvaraarendus	11162243 01.09.2005	100%
Morgan Trade AS	Vana -Viru 7, Tallinn	ehitus	11169423 03.10.2005	100%

Tallinna Äripanga AS Grupi (IFRS mõistes) ja konsolideerimisgrupi („Krediidiasutuste seaduse“ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 mõistes) vahel erinevusi ei ole. Sellest tulenevalt on käesolevas aruandes kasutatud läbivalt mõistet “Grupp”.

2.2 Tallinna Äripanga üldjuhtimine

Panga nõukogu

Tallinna Äripanga põhikirja järgi koosneb nõukogu vähemalt viiest liikmest. Nõukogu liikmed valib ja kutsub tagasi aktsionäride üldkoosolek. Nõukogu liikmed valivad enda hulgast nõukogu esimehe, kes korraldab nõukogu tööd. Nõukogu liikmed valitakse kolmeks aastaks. 27.04.2017.a.

toimunud aktsionäride koosolekul toimus nõukogu koosseisus muudatus ning Panga nõukogu koosseis on järgmine:

- **Valeri Lvovski**, nõukogu esimees. Aktsiate arv: 4 697 (0,0184%);
- **Veiko Veski**, nõukogu liige. Aktsiate arv: 0;
- **Madis Kiisa**, nõukogu liige. Aktsiate arv: 0;
- **Sergei Gorny**, nõukogu liige. Aktsiate arv: 0;
- **Alexander Larionov**, nõukogu liige. Aktsiate arv: 0.

Panga juhatus

Põhikirja järgi koosneb panga juhatus vähemalt kolmest liikmest, kelle seast valitakse juhatuse esimees, kes korraldab juhatuse tegevust. Juhatus valitakse panga nõukogu poolt. Käesoleva majandusaasta aruande koostamise hetkel kuuluvad juhatusse alljärgnevad isikud, kelle volitused pikendati nõukogu 22.06.2015.a. otsusega järgneviks kolmeks aastaks:

- **Valeri Haritonov**, juhatuse esimees. Aktsiate arv seisuga 31.12.2017: 0. Aktsiate arv aastaaruande koostamise ajal ei ole muutunud;
- **Andrei Žukov**, juhatuse liige. Aktsiate arv seisuga 31.12.2017: 160 038 (0,6276%). Aktsiate arv aastaaruande koostamise ajaks ei ole muutunud;
- **Tatjana Levitskaja**, juhatuse liige. Aktsiate arv seisuga 31.12.2017: 1 215 215 (4,7655%). Aktsiate arv aastaaruande koostamise ajaks ei ole muutunud;
- **Sergei Elošvili**, juhatuse liige. Aktsiate arv seisuga 31.12.2017: 987 424 (3,8723%). Aktsiate arv aastaaruande koostamise ajaks ei ole muutunud.

Juhatus 18.07.2012.a. koosoleku otsusega on juhatuse vastutusvaldkonnad jagatud järgmiselt:

- juhatuse esimees **V. Haritonov** täidab tegevdirektori kohustusi ning tema kohustuste hulka kuulub muu hulgas panga üldjuhtimise ja juhatuse töö korraldamine;
- juhatuse liikme **A. Žukov** i põhiliseks vastutusala on koostöö korraldamine aktsionäride ja välispartneritega;
- juhatuse liikme **T. Levitskaja** vastutusala hulka kuuluvad finantsjuhtimine, raamatupidamine, arveldused, klienditeenindus, personaalpangandus ja kontorite töökorraldus;
- juhatuse liige **S. Elošvili** vastutab panga arengu-, laenu-, haldus- ja turundustegevuse ning infotehnoloogia toimimise eest.

Krediidikomitee, siseauditi osakond ja auditikomitee

Vastavalt Krediidiasutuste seaduse ja Audiitortevõtmise seaduse nõuetele ning põhikirjale on panga nõukogu poolt moodustatud alljärgnevad üksused:

- **Krediidikomitee** on moodustatud 26.09.2006.a. Komitee ülesandeks on laenuosakonna poolt esitatud laenuaotluste, nendele lisatud dokumentide ja muu informatsiooni läbi vaatamine ning selle alusel seisukoha võtmine laenu taotleja maksevõime ja usaldusväärsuse, tema poolt pakutavate tagatiste olemasolu ja piisavuse kohta lähtudes pangas kehtestatud Krediidipoliitikast.

- **Siseauditi osakond** on moodustatud 03.07.1996 ning selle töö hõlmab kõiki panga juhtimis- ja tegevustasandeid, et tagada krediidiasutuse tegevuse efektiivsus, finantsaruandluse usaldusväärsus ning vastavus seadustele ja muudele õigusaktidele, panga juhtimisorganite poolt kinnitatud dokumentidele ja heale pangandustavale ning otsuste vastuvõtmine usaldusväärse ja asjakohase informatsiooni alusel.

- **Auditikomitee** moodustati AudS nõuetele vastavalt 15.06.2011, mis on nõuandvaks organiks panga nõukogule ja juhatusele eesmärgiga tagada majandustegevuse vastavus panga eesmärkidele. Komitee ülesanne on nõukogu ja juhatuse nõustamine järelevalve teostamisega seotud küsimustes, sealhulgas raamatupidamise korraldamise, välisauditi teostamise, sisekontrollisüsteemi toimimise, finantsriskide juhtimise ja tegevuse seaduslikkuse monitooringu osas, samuti eelarve koostamise ja majandusaasta aruande kinnitamise osas.

Aktivate- passivate juhtimise komitee, riskijuhtimise grupp, operatsiooniriskide juhtimise grupp, talituspidevuse komitee, likviidsuse ja finantsriskide juhtimise grupp, arengugrupp, vastavuskontrolli grupp

Panga juhatus on moodustanud ja kinnitatud järgnevate panga üksuste tegevuse üldpõhimõtted ja pädevuse:

- **Aktivate-passivate juhtimise komitee** moodustati 12.04.2001. Komitee ülesandeks on Grupi varade ja kohustuste juhtimine, likviidsuse-, rahastamis- ja investeerimisstrateegiate, finantsriskide juhtimine, kapitali planeerimine.
- **Riskijuhtimise grupp** moodustati 25.01.2012. Grupi ülesandeks on panga põhiriskide efektiivse juhtimissüsteemi loomine ja selle toimimise tagamine. Regulaarne monitooring, preventiivne kontroll riskide taseme jälgimise üle, finantsriskide testimine ja mõõtmine.
- **Operatsiooniriskide juhtimise grupp** moodustati 21.07.2005. Grupi ülesandeks on kontrollisüsteemi loomine, mis võimaldab adekvaatselt hinnata ja mõõta operatsiooniriskide mõju panga majandustulemustele.
- **Talituspidevuse komitee** moodustati 15.03.2007. Komitee eesmärk on süsteemi, reeglite, protseduuride ning ennetusmeetmete välja töötamine Grupi talituspidevuse tagamiseks muu hulgas kriisisituatsioonis.
- **Likviidsuse ja finantsriskide juhtimise grupp** moodustati 15.10.2008. Grupi ülesandeks on operatiivne juhtimine ja kontroll riskijuhtimise koosseisu kuuluvate ja panga poolt kehtestatud likviidsuse normatiivaktide täitmise üle.
- **Arengugrupp** moodustati 15.10.2003. Grupi peamisteks eesmärkideks on Panga arengukava väljatöötamine ja selle täitmise monitooring, uute toodete ja teenuste väljatöötamine.
- **Vastavuskontrolli grupp** moodustati 02.02.2016 ning selle ülesandeks on Panga tegevuses sisereeglitest ja protseduuridest kinnipidamise kontrollimine ning vastavuse riski, sh vastavuse nõuete rikkumisest ja/või mittekohasest täitmisest tulenevate majandus- ja maine kahjude, maandamine.

Ettevõtte audiitor on Grupile 2017. aasta jooksul osutanud muid kindlustandvaid teenuseid, mille läbiviimise kohustus tuleneb vastavalt krediidasutuste seadusest ja väärtpaberituru seadusest ning muid nõustamisteenuseid, mis on lubatud vastavalt Eesti Vabariigi kehtivale audiitortegevuse seadusele.

2.3 Tallinna Äripanga juhtimiskorra põhimõtted

Kehtiva krediidasutuste seaduse alusel loetakse krediidasutuse juhtideks nõukogu ja juhatuse liikmed.

Tallinna Äripangal kui väikest turuosa omaval ja tavapäraseid pangatooteid pakkuval pangal on väiksekoosseisuline ning lihtne juhtimisstruktuur, seoses millega ei ole tekkinud vajadust eraldi dokumendina välja töötada ja kehtestada juhtorgani liikmete valikuks värbamis põhimõtteid. Juhtorgani liikmete valikul lähtub pank krediidasutuse seaduse §-is 48 sätestatud nõuetest:

1) panga juhtorgani liikmetel on panga juhtimiseks vajalikud teadmised, oskused, kogemused, haridus, kutsealane sobivus ja laitmatu ärialane reputatsioon;

- 2) panga nõukogu ja juhatuse liikmete koosseis on piisavalt mitmekesine ja vastab juhtorganite koosseisu mitmekesisuse põhimõtetele;
- 3) panga juhtorgani liikmeteks ei ole isikud, kelle varasem tegevus on kaasa toonud äriühingu pankroti või sundlikvideerimise või tegevusloa kehtetuks tunnistamise või kellelt on seaduse alusel ära võetud õigus olla ettevõtja või kelle varasem tegevus äriühingu juhina on näidanud, et ta ei ole suuteline korraldama äriühingu juhtimist selliselt, et äriühingu aktsionäride, osanike, liikmete, võlausaldajate ja klientide huvid oleksid küllaldaselt kaitstud või kelle varasem tegevus on näidanud, et ta muul mõjuval põhjusel ei ole sobiv äriühingut juhtima;
- 4) panga juhtorgani liikmed tegutsevad nendelt oodatava ettenägelikkuse ja kompetentsusega ning vastavalt nende ametipositsioonile esitatavatele nõuetele, lähtudes panga ning selle klientide huvidest;
- 5) panga juhtorgani liikmetel on vajalikud teadmised, oskused, asjatundlikkus ja kogemused Panga poolt pakutavate toodete, sh laenutoodete valdkonnas ning need vastavad krediitiasutuste seaduse ja krediidiandjate ja -vahendajate seaduse nõuetele;
- 6) panga juhtimise korraldus tagab panga kindla ja usaldusväärse juhtimise, sealhulgas ülesannete lahususe organisatsioonis ja huvide konfliktide vältimise;
- 7) juhtorgani liikmete valimisel on tema usaldusväärssust, sobivust ja nõuetele vastavust kinnitavad andmed ja dokumendid esitatud eelnevalt Finantsinspektsioonile.

Tallinna Äripangal on väiksekoosseisuline ning lihtne juhtimisstruktuur, seoses millega ei ole tekkinud vajadust eraldi dokumendina välja töötada ja kehtestada mitmekesisuspoliitikat seoses juhtorgani liikmete valikuga, mis sisaldaks eesmärgi, sihtmärke ning ulatust, mil määral kõnealused eesmärgid ja sihtmärgid on saavutatud. Juhtorgani liikmete valikul lähtub pank krediitiasutuse seaduse §-is 48 sätestatud nõuetest.

Panga nõukogu ja juhatuse liikmete koosseis on piisavalt mitmekesine ja vastab seaduses sätestatud juhtorganite koosseisu mitmekesisuse põhimõtetele.

2.4 Tallinna Äripanga suuremad aktsionärid

Leonarda Invest AS omab Tallinna Äripangas 48,45% osalust, ülejäänud aktsionäridel on kõigil eraldiseisvalt alla 10% osalusest. Aktsiad jagunevad järgmiselt:

Aktsionär	Riik	Aktsiate arv seisuga 31.12.2017	Osaluse %	Aktsiate arv aastaruande koostamise ajal	Osaluse %
Leonarda Invest AS	Eesti	12 354 034	48,45%	12 354 034	48,45%
Muud aktsionärid	Eesti	10 683 220	41,89%	10 683 220	41,89%
Muud aktsionärid	muud	2 462 746	9,66%	2 462 746	9,66%
Kokku		25 500 000	100,00%	25 500 000	100,00%

2.5 2017. aasta tulemuste ülevaade

Eesti peamiste kaubanduspartnerite ja muude Euroopa riikide majanduskasv on ületanud varasemaid ootusi, mis on hoogustanud ka Eesti majandust. Arvestades asjaolu, et Euroala inflatsioon ei ole saavutanud Euroopa Keskpanga inflatsioonieesmärki, on oodata majanduskasv ka 2018. aastal.

Endiselt aga Eesti kui ka kogu Euroopa majandust on viimastel aastatel mõjutanud ebakindlus tuleviku suhtes. Vaatamata sellele töötab Grupp stabiilselt, mida tõendab kasumlikkuse kasv ning asjaolu, et Grupi tegevus on vastavuses kõigi kehtivate seaduste ja normatiividega.

2017. aastal leidsid Grupi tegevuses aset järgmised arengud:

- arvelduste divisjonis uuendatud kasutatav arvelduste tarkvara – toimus üleminek uuele, operaatorite tööd mugavamaks teinud SWIFT liidesele;
- 2017.aastal liitus Tallinna Äripank väärtpaberite tehingute teenindava süsteemiga TARGET2-Securities (T2S);
- pidevalt täiustati maksete monitooringuga seotud tarkvara, vastavalt *compliance* nõuetele ning vastavalt EL sanktsioonide nõudmiste täitmise vajadusega erinevate riikide suhtes.

Kasumiaruande analüüs

Tallinna Äripanga Grupi 2017. aasta auditeeritud kasum moodustas 1 721 tuhat eurot ja kasvas 83,9% võrreldes 2016. aasta kasumiga 936 tuhat eurot. Grupi kogutulud kasvasid eelmise aastaga võrreldes 19,5% ja moodustasid 9 002 tuhat eurot.

Intressitulu on kasvanud võrreldes 2016.aastaga 34,3% ja moodustas 2 864 tuhat eurot (vt lisa 17). Intressitulu pangadeposiitidelt kasvas 160,9% ja ulatus 587 tuhande euroni. Grupp kasutas aktiivselt võimalusi paigutada vabu vahendeid üleöödeposiitidele, mis on deposiitidelt teenitud intressitulu kasvu peamine põhjus. Teiseks on panga tähtjaliste deposiitide keskmiste jääkide kasv eelmise aastaga võrreldes 138,5% võrra ja keskmise intressimäära tõus 1,08%-ni (31.12.2016: 0,69%). Intressitulud laenudelt ja liisingutegevusest kasvasid vastavalt 8,7% ja 129,7% ulatudes 1 807 tuhat eurot ja 340 tuhat eurot, mis oli tingitud laenuportfelli mahu 22,2% kasvust 2016. aasta võrreldes.

Intressikulu kasvas 15,4% ja moodustas 1 026 tuhat eurot (vt lisa 18). Peamise põhjusena on jätkuvalt negatiivne hoiustamise püsivõimaluse intressimäär ja piisavate likviidsusvahendite hoidmise vajadus. Võrreldes eelmise aastaga on varadega seotud negatiivsed intressid kasvanud 50,5% ja ulatusid 313 tuhande euroni. Intressikulu hoiustelt kasvas 3,2%, keskmised intressimäärad kahe aasta jooksul ei ole märkimisväärselt muutunud (31.12.2017: 1,53%; 31.12.2016: 1,56%). Intressikulu laenudelt kasvas võrreldes eelmise aastaga 22,2%, mis oli seotud Maaelu Edendamise Sihtasutuselt kaasatud resurssimahu suurenemisega ja saadud laenude keskmise intressimäära kasvuga (31.12.2017: 0,99%; 31.12.2016: 0,97%).

Kokkuvõttes kasvas Grupi neto intressitulu 47,9% ja ulatus 1 838 tuhande euroni.

2017. aasta I kvartalis saadi tagasi 2016.aastal maha kantud nõuded summas 174 tuhat eurot (seoses tegevuslitsentsi tagasivõtmisega 4,2% maha kantud nõude summast korrespondentpanga „International Joint-Stock Bank“ (MAB), Moskva, Venemaa, vastu). 2017. aasta IV kvartalis seoses tagatisvara ebapiisavusega muud laenud (nõuded inkasso firma vastu) olid allahinnatud ja bilansist maha kantud summas 570 tuhat eurot. Sellega seoses sai Grupp 2017. aastal nõuete väärtuse muutusest kahjumit summas 411 tuhat eurot (2016: kasum 27 tuhat euro) (vt lisad 19, 7).

Teenustasutulu kasvas 8,4% ja moodustas 3 036 tuhat eurot (2016: 2 800 tuhat eurot), mis oli peamiselt tingitud maksetega seotud teenustasude suurenemisest (vt lisa 20). 2017. aastal olid teenustasutulude struktuuris kõige olulisemad:

- maksetega seotud teenustasud 61,0% (2016: 58,3%);
- pangakaartidega seotud teenustasud 12,2% (2016: 11,6%);
- kontode hooldustasud 9,2% (2016: 12,3%).

Teenustasukulu kasvas võrreldes eelmise aastaga 30,0% ja moodustas 1 278 tuhat eurot (2016: 983 tuhat eurot) (vt lisa 21). Teenustasukulu struktuuris saab välja tuua kolm olulisemat gruppi:

- maksetega seotud teenustasud 40,7% (2016: 44,0%);
- kaarditeenustega seotud tasud 25,2% (2016: 24,0%);
- andmetöötluse teostamise tasu 22,1% (2016: 26,6%).

Kokkuvõttes kahanesid Grupi neto teenustasud 3,2% ja moodustasid 1 758 tuhat eurot.

Seoses suurenenud valuutavahetustehingute mahuga sai Grupp 2017.aastal neto kasumi finantstehingutelt summas 2 319 tuhat eurot, mis on 160,2% 2016. aasta neto kasumist finantstehingutelt (vt lisa 22).

Kinnisvarainvesteeringute ümberhindluse kasum oli 2017. aastal 33 tuhat eurot (2016.a kahjum 20 tuhat eurot) (vt lisa 10).

Administratiivkulud kasvasid aastaga 6,6% moodustades 3 093 tuhat eurot (2016.aastal 2 901 tuhat eurot). Kulude struktuuris oli suurimaks kuluallikaks personalikulud ja nende osakaal moodustas 81,5% administratiivkuludest (2016. aastal 81,4%). (vt lisad 23-24).

Muud tegevustulud 2017. aastal kahanesid võrreldes eelmise aastaga 21,2% ja moodustasid 651 tuhat eurot (2016. aastal 826 tuhat eurot), mis oli peamiselt tingitud kinnisvarainvesteeringutelt saadava tulu vähenemisest (vt lisad 25, 8).

Muud tegevuskulud moodustasid 2017. aastal 976 tuhat eurot (2016.aastal 1 255 tuhat eurot) (vt lisa 26). 22,2% langus oli seotud tüarettevõtete muude tegevuskulude kahanemisega ülevõetud varade osalise müügi tõttu (lisa 8).

Bilansi analüüs

Tallinna Äripanga Grupi bilansimaht seisuga 31. detsember 2017 kasvas aasta algusega võrreldes 6,6%, moodustades 231 312 tuhat eurot (31.12.2016: 216 993 tuhat eurot). See kasv oli peamiselt tingitud klientidele võlgnevuse kasvuga.

Laenutegevus

Grupi laenunõuded klientidele moodustasid 46 634 tuhat eurot ja kasvasid aastaga 22,2% (31.12.2016: 38 148 tuhat eurot) (vt lisa 7). Nõuded klientidele on muutunud kliendisektorite lõikes järgmiselt: nõuded eraisikutele kasvasid 41,7%, nõuded juriidilistele isikutele kasvasid 20,4%. Laenuportfelli kvaliteet on 2017. aastal võrreldes 2016. aastaga samal tasemel. Klientide laenukahjumite katteks moodustatava reservi bilansiline saldo suurenes moodustades 25 tuhat eurot (31.12.2016: 3 tuhat eurot) (vt lisa 7).

Finantseerimine

Grupi võlgnevus krediidasutustele koosnes teiste pankade nõudmiseni hoiustest ja moodustas seisuga 31. detsember 2017. aasta 71 tuhat eurot (2016. aastal 6 tuhat eurot) (vt lisa 11).

Võlgnevused klientidele moodustasid 31. detsember 2017 seisuga 191 688 eurot ja kasvasid aasta algusega võrreldes 7,5 % võrra. Aasta algusega võrreldes kasvasid hoiused eraisikutele 3,8% ja juriidiliste isikutele 8,9%. (vt lisa 12).

Muud võlad kasvasid 25,5% ja moodustasid 6 316 tuhat eurot (2016: 5 046 tuhat eurot) (vt lisa 13). Grupi ja Maaelu Edendamise Sihtasutuse koostöö eesmärgiks on parandada väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate võimalusi kaasata finantsvahendeid, tagada nende võimaluste rakendatus

üldistes huvides. KredEx Sihtasutusega koostöö eesmärgiks on alustavate ettevõtjate finantseerimisvõimaluste ühine parandamine. Pank finantseerib Sihtasutuselt saadavate rahaliste vahendite arvelt ettevõtjate äritegevust.

Muude kohustuste ja viitvõlgade kahanemine 23,6% võrra oli seotud viitvõlgade vähenemisega 363 tuhande euronit (2016: 1 976 tuhat eurot)(vt lisa 14).

2.6 Tallinna Äripanga arengusuunad 2018. aastaks

Grupi stabiilset arengut tagavad järgmised väärtused:

Usaldusväärsus ja lugupidamine – personaalne lähenemine

Innovatiivsus – uudsus/kreatiivsus

Ausus – vastutustundlikkus

Meeskonnatöö – koostöövalmidus, professionaalne eetika

2018. aastaks on Tallinna Äripanga Grupi peamised strateegilised suunad järgmised:

- klientide arvu stabiilne kasv;
- krediidi- ja liisinguportfelli kasv;
- krediidiportfelli- ja liisingu konkurentsivõime ja kvaliteedi tõstmine;
- intressimäärade ja teenustasude paindlik lähenemine;
- grupi aktive stabiilne ja järjepidev kasv;
- uute IT tehnoloogiate juurutamine;
- efektiivse personalipoliitika läbiviimine.

2.7 Sisekontrollisüsteem

Sisekontrollisüsteem toimib vastavalt „Sisekontrollisüsteemi ja vastavuskontrolli poliitikale“ Panga nõukogu poolt 18.08.2016.a. kinnitatud.

Sisekontrollisüsteem hõlmab Tallinna Äripanga Grupi tegevust tervikuna. Sisekontrollisüsteem on nõukogu, juhatuse ja personali kooskõlastatud tegevus, mille ülesandeks on tagada üldiste püstitatud eesmärkide võimalikult efektiivne saavutamine, aruandluse korrektsus ning kehtivate õigusnormide täitmine. Sisekontrollisüsteemi olemasolu ja funktsioneerimise eest vastutab Panga juhatus.

Sisekontroll on Panga igapäevase töö lahutamatu ja katkestamatu osa. Iga juhtimistasand täidab sisekontrollisüsteemis oma kindlaid ülesandeid, mille efektiivsuse saavutamise üheks oluliseks tingimuseks on töötajate funktsioonide jagamine.

Nõukogu teostab järelevalvet Panga ja tütarettevõtete tegevuse üle, jälgides juhatuse tööd, kehtestades konsolideerimisgrupi strateegia ning üldised riskijuhtimise põhimõtted.

Juhatus ülesanne on igapäevase äritegevuse korraldamine, sealhulgas iga juhtimistasandi pädevuse määratlemine, ametijuhendite ja sisemiste eeskirjade kehtestamine. Juhatus liikmed kannavad samuti vastutust kehtivate tegevuskavade ja protseduuride täitmise eest.

Osakondade juhatajad nõuavad oma alluvatelt nõuete, normide, poliitikate ja muude sisemiste panga dokumentide järgimist, mis reguleerivad nende tööd.

Kontrolliprotseduurid Panga tegevuse igal tasandil hõlmavad korrapäraseid aruandeid Panga juhatusele ja nõukogule ning Panga struktuuriüksuste kontrolli.

Pangas on loodud riskijuhtimise süsteem, mis tagab riskide tuvastamist, mõõtmist ja hindamist, seatud limiitide jälgimist ning pakub riskijuhtimismeetodeid. Vastavuskontrolli grupp tagab kehtivate seaduste ja määruste järgimist.

Tallinna Äripanga AS-is on loodud sõltumatu struktuuriüksusena siseauditi osakond. Siseauditi osakond on osa panga sisekontrollisüsteemist, mis annab kõrgemale juhtkonnale kindlustunne. Siseauditi osakonna eesmärgiks on varade säilimise jälgimine, Panga aktsionäride, hoiustajate ja kreditooride huvide kaitsmine ning Grupi tegevust reguleerivatest õigusaktidest ja heast pangandustavast kinnipidamise jälgimine. Siseauditi ülesandeks on riskide juhtimise usaldusväärsuse ja efektiivsuse hindamine, sisekontrollide olemasolu ja nende toimimise analüüs, ning sisekontrolli süsteemile hinnangu andmine. Oma eesmärgi saavutamiseks täidab siseauditi osakond ülesandeid, milleks on muuhulgas sisedokumentide kontrollimine, Grupi töös esinevate puuduste tuvastamine, sisekorraeeskirjade rikkumiste, ülesannete täitmata jätmiste ja volituste ületamise juhtumite uurimine ning neile tähelepanu juhtimine ja ettepanekute tegemine nimetatud puuduste kõrvaldamiseks. Siseauditi osakond tegutseb vastavalt Tallinna Äripanga nõukogu poolt kinnitatud tööplaanile. Siseauditi osakond on aruandekohustuslik Panga nõukogu ees.

2.8 Dividendipoliitika

Dividendide maksmise eelduseks on, et kapitaliga seotud nii välised kui ka sisemised regulatiivsed normatiivid on jätkusuutlikult täidetud. Sellest tulenevalt lähtub Grupi dividendipoliitika konservatiivsuse ja usaldusväärsuse ning nn jääkdividendide põhimõtetest, mille kohaselt dividendidena makstakse välja üknes ülejääv osa kasumist, mida ei reinvesteerita eri investeerimisprojektidesse ning pärast jaotust täidab Grupp kehtivaid kapitalinõudeid.

2.9 Tasustamise põhimõtted

Tallinna Äripanga AS-i töötasu struktuur koosneb järgmistest osadest:

- Põhitöötasu
- Tulemustasu
- Ühekordsed preemiad
- Ühekordsed toetused seoses riigipühadega
- Muud soodustused.

Tallinna Äripanga AS-i tasustamise põhimõtted kinnitab nõukogu. Põhimõtted tuginevad efektiivsel tulemustele orienteeritud töökultuuril koos kvaliteetse riskijuhtimisega, arvestades kapitali piisavust ja vajalikku likviidsust. Tallinna Äripanga AS-is toimub töötajate töö tasustamine valdavalt põhitöötasu baasil. Juhatuse liikmetele ja töötajatele tulemustasu 2016. ja 2017. aastal ei ole makstud. Siseauditi osakond kontrollib ja hindab üks kord aastas krediidasutuse juhatuse liikmete ja töötajate tasustamise põhimõtete vastavust Krediidasutuste seaduses sätestatud nõuetele.

2.10 Suhtarvud

Järgnevalt on esitatud olulisemad suhtarvud, mis iseloomustavad Grupi tegevust 2017. ja 2016. aastal. Seejuures on keskmised bilansilised näitajad võetud eelmise aasta lõpu ning aruande aasta iga kvartali lõpu vastavate andmete aritmeetilise keskmisena. Kasumiaruande näitajate puhul lähtutakse aruandeaasta tegelikest andmetest.

Suhtarvud	31.12.2017	31.12.2016
1. ROE	6,59%	3,84%
2. EM	8,52	8,47
3. PM	19,12%	12,43%
4. AU	4,05%	3,65%
5. ROA	0,77%	0,45%
7. EPS	0,07	0,04

Suhtarvud on arvatud järgmiste valemite alusel:

1. Omakapitali tootlus (ROE):	Puhaskasum (kahjum) / omakapital (%)
2. Omakapitali kordaja (EM):	Aktivad / omakapital
3. Puhastootlus (PM):	Puhaskasum (kahjum) / kogutulud* (%)
4. Vara tootlikkus (AU):	Kogutulud / aktivad (%)
5. Koguvara tulutase (ROA):	Puhaskasumi suhe koguvarasse %
7. Tulu aktsia kohta (EPS):
(EUR)	Puhaskasum (kahjum) / keskmine aktsiate arv

*Kogutulud on kasumiaruandes kajastatud kõikide tulude summa.

2.11 Tallinna Äripanga Grupi konsolideeritud bilansid 2013-2017

	(tuhandetes eurodes)				
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013
Sularaha	905	1 248	1 497	622	1 456
Nõuded	212 217	196 006	189 559	178 233	161 628
Muu vara	1 627	2 971	3 111	1 315	2 230
Aktsiad ja muud väärtpaberid	37	37	37	13	13
Materiaalne põhivara	3 930	3 894	1 951	2 046	2 200
Kinnisvarainvesteeringud	12 596	12 837	9 687	10 016	10 315
AKTIVA (VARAD) KOKKU	231 312	216 993	205 842	192 245	177 842
Võlgnevus	198 075	183 341	179 641	164 746	148 798
Muud kohustused ja viitvõlad	6 936	9 072	2 557	2 856	3 503
Allutatud kohustused	-	-	-	6 589	5 801
Kohustused kokku	205 011	192 413	182 198	174 191	158 102
Omakapital kokku	26 301	24 580	23 644	18 054	19 740
PASSIVA (KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL) KOKKU	231 312	216 993	205 842	192 245	177 842

2.12 Kohtuvaidlused ja maksurevisjonid

2017. aastal ja aruande esitamise päeva seisuga on Pangal käimas kaks pankrotimenetlust juriidilisest isikust võlgnike ja kaks täitemenetlust võlgnike osas. Panga vastu oli aruandekuupäeva ja aruande koostamise kuupäeva seisuga algatatud kaks hagimenetlust. Kohtuvaidlusi, millest võiks tekkida Pangale olulist kahju, kohtute ega arbitraažiorganite menetluses ei ole.

Seisuga 31. detsember 2017.a. ei ole Tallinna Äripangal ühisesse konsolideerimisgruppi kuuluvatel AS-il Morgan Trade ning AS-il TBB Invest ühtegi kohtu- ega arbitraažimenetluses olevat asja, millest võiks tulevikus Grupi ettevõtetele tekkida olulist kahju.

2017. aastal teostati TBB Liising AS-i suhtes maksurevisjon, mille käigus jõudsid pooled kompromissile ning TBB Liising AS tasus täiendava maksusumma, mis on seisuga 31.12.2017 täies ulatuses makstud ja kulusse kantud (lisa 26).

Panga, AS-i Morgan Trade ja AS-i TBB Invest suhtes ei ole maksuhaldur 2017. aastal maksurevisjoni teostanud. Maksuhalduril on õigus kontrollida ettevõtja maksuarvestust kuni 5 aasta jooksul maksudeklaratsiooni esitamise tähtajast ning vigade tuvastamisel määrata täiendav maksusumma, intressid ning trahv. Grupi juhtkonna hinnangul ei esine asjaolusid, mille tulemusena võiks maksuhaldur määrata ettevõtjale olulise täiendava maksusumma.

3. KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

3.1 Tallinna Äripanga Grupi konsolideeritud finantsseisundi aruanne

(tuhandetes eurodes)

AKTIVA (VARAD)	Lisa	31.12.2017	31.12.2016
Sularaha		905	1 248
Nõuded		212 217	196 006
Nõuded keskpangale	5	69 847	47 925
Nõuded krediidasutustele	6	95 761	109 936
Nõuded klientidele	7	46 609	38 145
Muu vara	8	1 308	2 645
Kuld		356	363
Materiaalne põhivara	9	3 930	3 894
Kinnisvarainvesteeringud	10	12 596	12 837
AKTIVA(VARAD) KOKKU		231 312	216 993

PASSIVA (KOHUSTUSED JA OMAKAPIAL)	Lisa	31.12.2017	31.12.2016
Võlgnevused		198 075	183 341
Võlgnevused krediidasutustele	11	71	6
Võlgnevused klientidele	12	191 688	178 289
Muud võlad	13	6 316	5 046
Muud kohustused ja viitvõlad	14	6 936	9 072
KOHUSTUSED KOKKU		205 011	192 413
Aksiakapital	15	25 500	25 500
Reservid	15	842	781
Akumuleerunud kahjum		-41	-1 701
OMAKAPITAL KOKKU		26 301	24 580
PASSIVA (KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL) KOKKU		231 312	216 993

Aastaaruande lisad lehekülgedel 19-72 on käesoleva raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialled for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u>L.K.</u> Kuupäev/date <u>2.04.18</u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn
--

3.2 Tallinna Äripanga Grupi konsolideeritud koondkasumi aruanne

		(tuhandetes eurodes)	
	Lisa	2017	2016
Neto intressitulu		1 838	1 243
Intressitulu	17	2 864	2 132
Intressikulu	18	-1 026	-889
Nõuete väärtuse langus	7, 19	-411	27
Neto teenustasud		1 758	1 817
Teenustasutulu	20	3 036	2 800
Teenustasukulu	21	-1 278	-983
Neto kasum finantstehingutelt	22	2 319	1 448
Administratiivkulud		-3 093	-2 901
Palgakulu	23	-1 890	-1 771
Palgaga seonduvad maksud	23	-631	-591
Muud halduskulud	24	-572	-539
Materiaalse põhivara kulum	9	-398	-249
Kinnisvara ümberhindlus	10	33	-20
Muud tegevustulud/kulud		-325	-429
Muud tegevustulud	25	651	826
Muud tegevuskulud	26	-976	-1 255
Aruandeaasta puhaskasum/ kahjum		1 721	936
Aruandeaasta koondkasum/ kahjum		1 721	936

Aastaaruande lisad lehekülgedel 19-72 on käesoleva raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u>L.K.</u> Kuupäev/date <u>2.04.18</u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn

3.3 Tallinna Äripanga Grupi konsolideeritud rahavoogude aruanne

		(tuhandetes eurodes)	
	Lisa	2017	2016
Rahavood äritegevusest			
Aruandeaasta puhaskasum/ kahjum		1 721	936
Korrigeerimised:			
Põhivara kulum	9	398	249
Kinnisvarainvesteeringu väärtuse muutus	10	-33	20
Neto intressitulu	17,18	-1 838	-1 243
Nõuete krediidiasutustele ja klientidele muutus	6, 7, 19	-6 527	-11 856
Muude äritegevusega seotute nõuete ja ettemaksete muutus	8, 10	1 344	-3 335
Äritegevusega seotud kohustuste muutus	11,12,13,14	12 623	10 162
Saadud intressid	7, 17	2 826	2 085
Makstud intressid	12,18	-1 052	-836
Kokku rahavood äritegevusest		9 462	-3 818
Rahavood investeerimistegevusest			
Materiaalse põhivara soetamine	9	-438	-2 192
Materiaalse põhivara maha kandmine	9	4	-
Kinnisvarainvesteeringute soetamine	10	-39	-18
Kinnisvarainvesteeringute müük	10	313	251
Kokku rahavood investeerimistegevusest		-160	-1 959
Rahavood kokku		9 302	-5 777
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses		134 734	140 511
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus		144 036	134 734

Raha ja raha ekvivalendina käsitletakse sularaha, korrespondentkontot Eesti Pangas, nõudmiseni hoiuseid ja üleöölaenusid teistes pankades.

		2017	2016
<i>Sularaha</i>		905	1 248
<i>Korrespondentkonto Eesti Pangas</i>	5	68 235	46 431
<i>Nõudmiseni hoiused ja üleöölaenud teistes pankades</i>	6	74 896	87 055
Raha ja raha ekvivalendid kokku		144 036	134 734

Aastaruande lisad lehekülgedel 19-72 on käesoleva raamatupidamise aastaruande lahutamatud osad.

<p>Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u>L.K.</u> Kuupäev/date <u>2.04.18</u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn</p>

3.4 Tallinna Äripanga Grupi konsolideeritud omakapitali liikumise aruanne

(tuhandetes eurodes)

	Aksiakapital	Reservid	Jaotamata kasum	Kokku
Saldo 01.01.2016	25 500	781	-2 637	23 644
Koondkasum/-kahjum (-)	-	-	936	936
Saldo 31.12.2016	25 500	781	-1 701	24 580
Kohustusliku reservkapitali suurendamine	-	61	-61	-
Koondkasum/-kahjum (-)	-	-	1 721	1 721
Saldo 31.12.2017	25 500	842	-41	26 301

Täpsem informatsioon on toodud lisas 15.

Aastaruande lisad lehekülgedel 19-72 on käesoleva raamatupidamise aastaruande lahutamatud osad.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials L.K.
Kuupäev/date 2.04.18
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1. Grupi üldinfo ja koostamise üldalused

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialled for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u>L.K.</u> Kuupäev/date <u>2.04.18</u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn
--

Tallinna Äripanga AS alustas oma tegevust detsembris 1991. Panga peakontor asub Tallinnas, Vana-Viru 7. Pangakontorid asuvad Tallinnas Estonia pst 5a ja Viru 9 ning Narvas, Kerese 4. Panga põhifunktsioonideks on deposiitide kaasamine, laenude andmine klientidele ja teistele pankadele, arvelduste ning valuutaoperatsioonide teostamine oma klientidele.

Järgnevalt on toodud Tallinna Äripanga AS (edaspidi ka "Tallinna Äripank" ja "Pank") konsolideerimisgruppi (edaspidi ka „Grupp“) kuuluvate äriühingute üldandmed 31.12.2017 seisuga:

Ettevõtte nimi	Aadress	Tegevusala	Registrikoode Reg. Kuupäev	Osaluse määr
Tallinna Äripanga AS	Vana -Viru 7, Tallinn	pangandus	10237984 30.12.1991	emaettevõte
TBB Liisingu AS	Vana -Viru 7, Tallinn	liisingtegevus	10570483 16.07.1999	100%
TBB Invest AS	Vana -Viru 5, Tallinn	kinnisvaraarendus	11162243 01.09.2005	100%
Morgan Trade AS	Vana -Viru 7, Tallinn	ehitus	11169423 03.10.2005	100%

Käesolev Tallinna Äripanga Grupi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Rahvusvaheliste Finantsaruandluse Standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt (IFRS). Peamised raamatupidamisarvestuse põhimõtted on toodud allpool.

Tallinna Äripanga AS-i konsolideeritud majandusaasta aruanne on avaldamiseks heaks kiidetud Tallinna Äripanga AS-i juhatuse poolt ja esitatakse kinnitamiseks nõukogule ja aktsionäridele.

Gruppi kuuluvad ettevõtted kasutavad olulises osas ühtseid hindamisaluseid ja arvestusmeetodeid.

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel ja varade ja kohustuste kajastamisel on lähtutud tegevuse jätkuvuse põhimõttest.

Konsolideeritud finantsaruannete koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsiibist, välja arvatud teatud varad (nt. kinnisvarainvesteeringud õiglases väärtuses). Raamatupidamise aruanded on koostatud tekkepõhise arvestusprintsiibi kohaselt.

Konsolideeritud finantsaruanded on koostatud tuhandetes eurodes, kui ei ole öeldud teisiti.

Lisa 2. Olulised raamatupidamisarvestuslikud otsused ja hinnangud

Konsolideeritud finantsaruande esitamine vastavalt Rahvusvaheliste Finantsaruandluse Standarditele, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt, eeldab juhtkonnapoolsete hinnangute andmist ning eelduste tegemist, mis mõjutavad aruande kuupäeva seisuga kajastatud varasid ja kohustusi ning nendega seotud tulusid ja kulusid, samuti tingimuslike varade ja kohustuste avalikustamist. Kuigi mitmed aruandes esitatud finantsnäitajad põhinevad juhtkonna teadmistel ja hinnangul, mis on tehtud juhtkonna prima teadmise kohaselt, võivad tegelikud

tulemused nendest hinnangutest erineda. Täpsem hinnangute ülevaade on toodud vastavate arvestuspõhimõtete või lisade all.

Antud hinnanguid kaalutakse pidevalt ajaloolise kogemuse ja muude tegurite põhjal, sh. ootused tuleviku sündmuste kohta, mida on antud tingimustes mõistlikeks hinnatud. Muutused hinnangutes võivad omada olulist mõju selle perioodi finantsaruannetele, mille hinnanguid muudeti. Juhtkond usub, et aluseks olevad eeldused on kohased ning nende põhjal koostatud Grupi majandusaasta finantsaruanded kajastavad Grupi finantsseisundit ja majandustulemusi õigesti ning õiglaselt. Olulisi hinnanguid on kasutatud eelkõige järgmistes valdkondades:

- Laenude ja nõuete allahindlused, sh. tagatiste õiglase väärtuse hindamine (Lisa 4,7)
- Kinnisvarainvesteeringute õiglane väärtus (Lisa 4, 10)
- Finantsvarade ja kohustuste õiglane väärtus (Lisa 4, 8, 14)

Olulisi juhtkonna hinnanguid on kasutatud eelkõige laenude allahindluste puhul. Juhtkond on hinnanud laenude väärtust individuaalselt ning ei ole teinud läbivaid ning seeläbi kogu laenuportfellile üldist mõju omavaid hinnanguid. Lisas 7 toodud laenude allahindluste summa on juhtkonna parim hinnang laenude väärtuse langusel.

Laenude allahindluse määramisel on arvesse võetud juhtkonna hinnanguid nende varade laekumise osas bilansipäeva seisuga, võttes arvesse ka rahavoogusid tagatiseks oleva kinnisvara müügist (miinus tagatise omandamise ja müümisega seotud kulud). Paljude tagatisvarade turgu, eriti kinnisvaraturgu on tõsiselt mõjutanud hiljutine volatiilsus globaalsetel finantsturgudel, mis on kaasa toonud teatud tüüpi varade väiksema likviidsuse. Selle tulemusena võib tagatisvara tegelik müügiväärtus erineda väärtusest, mida kasutati allahindluse suuruse määramisel.

Vahendite paigutamisel teistesse pankadesse 2017. aastal hindas juhtkond Venemaa vastu kehtestatud sanktsioonide otsesest mõju. Seoses sellega on seisuga 31.12.2017 kõikide Venemaa pankade positsioonide vastu rakendatud riskikaal 100%. Korrespondentpanka „International Joint-Stock Bank“, Moskva, Venemaa 03.02.2016 tegevuslitsentsi tagasivõtmise Venemaa Keskpanga poolt tagajärjel Grupp hindas alla nõuded selle korrespondentpanka vastu summas 4 116 tuhat eurot ning osaliselt summas 1 816 tuhat eurot tagasiulatavalt seisuga 31.12.2015 (lisa 7) .

Vastavalt IAS 40-le hinnatakse igal bilansipäeval õiglase väärtuse meetodil kajastatud kinnisvarainvesteeringute õiglast väärtust, peegeldamaks bilansipäeval eksisteerivaid turutingimusi. Kinnisvarainvesteeringute õiglane väärtus on summa, mille eest on võimalik vahetada vara teadlike, huvitatud ja sõltumatute osapoolte vahelises tehingus. „Huvitatud müüja“ ei ole sundmüüja, kes on valmis müüma iga hinna eest. Õiglase väärtuse parimaks indikatsiooniks on aktiivse turu hind sarnastele kinnistutele sarnases asukohas ja olukorras.

Lisa 3. Oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõte

Konsolideerimine

Tütarettevõtted

Tütarettevõtjad on kõik majandusüksused, mille üle Grupil on kontroll. Grupp kontrollib majandusüksust, kui ta saab või tal on õigused majandusüksuses osalemisest tulenevale muutuvale kasumile ja ta saab mõjutada kasumi suurust kasutades oma mõjuvõimu majandusüksuse üle. Tütarettevõtjad konsolideeritakse raamatupidamise aastaaruandes alates kontrolli tekkimisest kuni selle lõppemiseni.

Emettevõtte eraldiseisvas bilansis kajastatakse investeringuid soetusmaksumuses, millest on maha arvatud vara väärtuse langusest põhjustatud allahindlused.

Elimineerimised konsolideerimisel

Konsolideeritud aruannete koostamisel on elimineeritud kõik Gruppi kuuluvate ettevõtete vahelised tehingud, omavahelised saldod ja realiseerumata kasumid.

Välisvaluutas toimunud tehingute ja saldode kajastamine

Arvestus- ja esitusvaluuta

Panga arvestus- ja esitusvaluutaks on euro.

Välisvaluutapõhised tehingud ja saldod

Välisvaluutatehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpannga valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud monetaarsed varad ja kohustused ning õiglasel väärtuses kajastatavad mitte-monetaarsed varad ja kohustused on ümber hinnatud eurodesse bilansipäeval ametlikult kehtinud välisvaluutakursside alusel. Kursimuutustest tekkinud kasumid ja kahjumid on kajastatud kasumiaruandes.

Raha ja raha ekvivalendid

Raha ja raha ekvivalentidena kajastab Grupp sularaha, korrespondentkontot Eesti Pangas, nõudmiseni hoiuseid ja üleölaenusid teistes pankades, mida saab ilma märkimisväärsete piiranguteta kasutada ja mille väärtuse muutuse risk on ebaoluline.

Äritegevuse rahavood on koostatud kasutades kaudset meetodit. Investeerimis- ja finantseerimisgevuse rahavood on esitatud aruandeperioodi brutolaekumiste ja -väljamaksetena.

Finantsvarad ja -kohustused

Finantsvarad

Finantsvarad on varad, mida võib klassifitseerida sularahaks, lepinguliseks õiguseks saada teiselt ettevõtelt sularaha või muud finantsvara, lepinguliseks õiguseks vahetada teise ettevõttega finantsinstrumente potentsiaalselt soodsatel tingimustel või teise ettevõtte aktsiateks.

Finantsvarad võetakse algselt arvele nende õiglasel väärtuses, mis sisaldab kõiki finantsvaraga seotud tehingukuluseid.

Tavapärasel turutingimustel toimuvaid finantsvarade oste ja müüke kajastatakse väärtuspäeval. Finantsvarade ja -kohustuste edasine arvestus toimub olenevalt nende tüübist kas õiglase väärtuse, soetusmaksumuse või korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil.

Korrigeeritud soetusmaksumuse meetodi rakendamisel kajastatakse finantsinstrumenti bilansis tema algses, sisemise intressimääraga diskonteeritud soetusmaksumuses, millest on maha arvestatud põhiosa tagasimaksud ja väärtuse langusest või laekumise ebatõenäolisusest tingitud võimalik allahindlused.

Grupp klassifitseerib oma finantsvarad järgmistesse kategooriatesse:

1. Laenud ja nõuded
2. Õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavad finantsvarad
3. Müügiototel finantsvarad
4. Lõpptähtajani hoitavad finantsvarad.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials L.K.
Kuupäev/date 2.04.18
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Juhtkond määrab finantsvarade klassifikatsiooni esialgsel arvelevõtmisel. Seisuga 31.12.2017 ja 31.12.2016 ei olnud grupil ühtegi finantsvara, mis oleks klassifitseeritud kategooriatesse õiglases väärtuses läbi kasumiaruande kajastatavad finantsvarad, müügiotel finantsvarad või lõpptähtajani hoitavad finantsvarad.

(tuhandetes eurodes)

Grupi finantsvarad	Lisa	31.12.2017	31.12.2016
Laenud ja nõuded		212 570	196 378
Nõuded keskpangale	5	69 847	47 925
Nõuded krediidiasutustele	6	95 761	109 936
Nõuded klientidele ja muud nõuded (sisaldavad ka liisingunõuded)	7	46 609	38 145
Muud nõuded (raha teel, muu debitoorne võlgnevus, väärtpaberid)	8	353	372

Individuaalselt oluliste finantsvarade väärtuse langust hinnatakse iga objekti jaoks eraldi.

Juhul, kui esineb väärtuse langusele viitavaid tunnuseid, hinnatakse finantsvara alla järgnevalt:

- soetusmaksumuses kajastatavad finantsvarad hinnatakse alla finantsvarast eeldatavasti tulevikus laekuvate maksete nüüdisväärtuseni (diskonteerituna turu keskmise tulusemääraga sarnaste finantsvarade suhtes);
- korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatavad finantsvarad hinnatakse alla finantsvarast eeldatavasti tulevikus laekuvate maksete nüüdisväärtuseni (diskonteerituna antud finantsvara esmasel kajastamisel fikseeritud sisemise intressimääraga).

Finantsvarade allahindlusi kajastatakse aruandeperioodi kasumiaruandes kuluna. Soetusmaksumuses kajastatavate finantsvarade (aktsiad ja muud omakapitali instrumendid, mille õiglane väärtus ei ole usaldusväärselt hinnatav), välja arvatud investeringud tütarettevõtetesse, allahindlusi ei tühistata.

Juhul, kui eelnevalt alla hinnatud korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatavate finantsvarade väärtus järgnevatel perioodidel taas tõuseb, tühistatakse varasem allahindlus kuni summani, mis on madalam kahest alljärgnevast summast:

- finantsvarast eeldatavasti tulevikus laekuvate maksete nüüdisväärtus;
- bilansiline jääkväärtus korrigeeritud soetusmaksumuses juhul, kui allahindlust ei oleks eelnevalt tehtud.

Allahindluste tühistamisi kajastatakse aruandeperioodi kasumiaruandes samal kulukirjel vastukandena.

Laenud ja nõuded

Laenud ja nõuded

Laenude ja nõuete kategooriasse klassifitseeritakse kindlaksmääratud või kokkuleppeliste maksetega mittetuletisinstrumendid, mis ei ole noteeritud aktiivsel turul ja mis ei ole soetatud kauplemise eesmärgil. Laenud ja nõuded kajastatakse aruannetes korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil, kasutades sisemise intressimäär meetodit.

Liisingnõuded

Grupi liisingtegevus koosneb põhiliselt kapitalirendi tehingutest. Kapitalirendi tehinguks loetakse liisingtehingut, mille korral kõik olulised vara kasutamisest tulenevad riskid ja hüved lähevad liisingfirmalt rentnikule üle. Vara juriidiline omandiõigus võib kliendile üle minna rendiperioodi lõppedes.

Kapitalirendilepingutest tulenevaid nõudeid kajastatakse nende liisingmaksete nüüdisväärtuses, millest on lahutatud nõuete põhiosa tagasimaksud ja renditava vara garanteerimata jääkväärtus

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials
Kuupäev/date
PricewaterhouseCoopers, Tallinn
2.04.18

rendiperioodi lõpuks. Rentnikult saadavad rendimaksud jagatakse kapitalirendinõude põhiosa tagasimakseteks ja finantstuluks. Finantstulu jagatakse rendiperioodile arvestusega, et rendileandja tulususe määr on igal ajahetkel kapitalirendi netoinvesteeringu jäägi suhtes sama. Rendilepingute sõlmimisega kaasnevad esmased otsekulutused, mis jäävad rendileandja kanda, võetakse arvesse rendi sisemise intressimäära ja kapitalirendinõude arvestusel ning kajastatakse tulu vähendusena rendiperioodi jooksul. Nõuete allahindlus näidatakse miinusmärgiga vastaval varakirjel.

Laenude ja nõuete hindamine

Kui laenuvõtja ei suuda täita õigeaegselt oma tagasimakse kohustust või juhatuse arvates on märke, et laenuvõtja ei suuda täita õigeaegselt tagasimakse kohustust, moodustatakse allahindlus.

Allahindluse suurus leitakse laenu bilansilise maksumuse ja laenust eeldatavate rahavoogude nüüdisväärtuse, diskonteerituna algse sisemise intressimääraga, vahena, võttes arvesse saadud garantiisid ja tagatisi. Perioodi allahindluse summa kajastatakse kasumiaruandes kirjel “Nõuete väärtuse langus”.

Grupp hindab igal bilansipäeval, kas on olemas objektiivseid tõendusmaterjale finantsvara või finantsvarade grupi väärtuse langemise kohta. Finantsvarade või finantsvarade grupi väärtus langeb ja väärtuse langusest tulenev kahju on kulu ainult sellisel juhul, kui on olemas objektiivseid tõendusmaterjale, et väärtuse langus on ühe või mitme, peale esialgse varade kajastamist ilmnenu sündmuse tulemus (“kahju tekkimine”) ja et kahju tekkimisel on usaldusväärselt hinnatav mõju finantsvarade või finantsvarade grupi eeldatavale tuleviku rahavoole. Objektiivne tõendus finantsvara või finantsvarade grupi väärtuse languse kohta sisaldab endas jälgitavat infot, millele Grupp on alljärgnevate kahjujuhtumite tekkimiste korral tähelepanu pööranud:

- võlgniku märkimisväärt finantsraskus;
- lepingu katkestamine kohustuste mittetäitmise või intressi või põhiosa maksete mittetasumise puhul;
- Grupp võimaldab laenuvõtjale tema majanduslikest või juriidilistest probleemidest tulenevate raskuste tõttu järeleandmisi, mida laenuvõtjale tavaolukorras poleks võimaldatud;
- on tõenäoline, et laenuvõtja läheb pankrotti või toimuvad muud majanduslikud ümberkorraldused;
- majanduslike raskuste tõttu selle finantsvara aktiivse turu kadumine.

Grupp kasutab varade väärtuse hindamisel ainult individuaalset hindamist. Kõigepealt hindab Grupp, kas esineb vara väärtuse langusele viitavaid objektiivseid asjaolusid. Kui on olemas objektiivseid asjaolusid, amortiseeritud soetusmaksumuses kajastatud laenude ja nõuete väärtuse languse kohta, mõõdetakse allahindluse suurus vara bilansilise maksumuse ja eeldatavate tuleviku rahavoogude diskonteeritud nüüdisväärtuse vahena, kasutades algset sisemist intressimäära. Vara bilansilist maksumust vähendatakse läbi allahindluse konto ja kahjumi summa kajastatakse kasumiaruandes.

Tagatistega finantsvarade hinnanguliste rahavoogude nüüdisväärtuse miinus väljaostuga kaasnevad kulutuste arvutused näitavad rahavoogusid, mis võidakse saada nende varade realiseerimisel, sõltumata sellest, kas tagatiste väljaostmine on tõenäoline või mitte.

Üldjuhul kantakse laenud bilansist välja kui kõik põhjendatud ümberstruktureerimise või laenu-tagastamise võimalused on ammendatud ja hilisem sissenõudmine on hinnatud vähetõenäoliseks. Laenud kantakse maha kasumiaruande kontol “Nõuete väärtuse langus”. Juhul, kui nõuete hindamise aluseks olevad asjaolud muutuvad ning muutust on võimalik objektiivselt seostada peale vara väärtuse langust toimunud sündmusega, tühistatakse eelnevalt kajastatud allahindlus vähendades allahindluse kontot.

Ülevõetud vara

Ülevõetud varadena on kajastatud varad, mis on tagastatud lõpetatud laenu- ja liisingtehingutest. Tagatisvarad on bilansis kajastatud lähtuvalt sellest, mis on madalam, kas vara soetusmaksumus või selle neto realiseerimismaksumus. Klientidelt tagasinõutud varad inspekteeritakse ning neile määratakse turuväärtus võttes arvesse vara tehnilist seisukorda. Kliendile nõude lepingulise jääkmaksumuse ja tagasinõutud varade netorealiseerimisväärtuse vahe kajastatakse kasumiaruande kirjel „Nõuete ja realiseerimisel varade allahindluskulu“. Klientidelt tagasinõutud varade müügi tulem kajastatakse kasumi või kahjumina kasumiaruande kirjel „Kasum vara müügist“ ja kujuneb lepingu objektiks oleva vara jääkväärtuse ja vara müügihinna vahest.

Finantskohustused

Finantskohustuste hulka kuuluvad klientide deposiidid, teiselt pangalt võetud laen, allutatud kohustused ja muud kohustused. Grupp klassifitseerib kõik finantskohustused kategooriasse „Korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud finantskohustused“.

Võlgnevused klientidele

Deposiidid võetakse arvele väärtuspäeval õiglasel väärtuses, millest on maha arvatud tehingukulud, ning edaspidi kajastatakse neid korrigeeritud soetusmaksumuses kasutades efektiivse intressimäära meetodit ja kajastatakse real „Võlgnevused klientidele“, tekkepõhiselt arvestatud intressid kajastatakse vastaval kohustuse kirjel. Vastavad intressikulud kajastatakse kasumiaruande real „Intressikulu“.

Võlgnevused krediidasutustele, sihtotstarbelised ressursid ja allutatud kohustused

Võlakohustused võetakse esialgselt arvele õiglasel väärtuses, millest on maha arvatud tehingukulud (laekumisel saadud raha summas, vähendatuna tehingukulude võrra). Võetud laene kajastatakse edaspidi korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades efektiivse intressimäära meetodit; laekunud summade (millest on maha arvatud tehingukulud) ja lunastusväärtuse vahe kajastatakse kasumiaruandes instrumendi tähtaja jooksul kasutades efektiivset intressimäära. Efektiivne intressimäär on määr, mis diskonteerib täpselt oodatavat tulevast rahavoogu läbi tähtaja bilansilise väärtuseni. Vastavad intressikulud kajastatakse kasumiaruandes real „Intressikulu“. Valitsuse laenufondide (Maaelu Edendamise SA, KredEx SA) sihtotstarbelise ressursina saadud rahalised vahendid näidatakse bilansis kohustustekirje „Muud võlad“ koosseisus. Allutatud kohustused näidatakse bilansis kohustustekirje „Allutatud kohustused“ koosseisus (kohustused, mille esialgne tähtaeg on vähemalt viis aastat ning Panga pankroti korral makstakse see tagasi pärast kõigi teiste võlausaldajate nõuete rahuldamist).

Kuld

Kuld on bilansis kajastatud vastavalt IAS2-le varuna. Kuld võetakse algselt arvele soetusmaksumuses ning seejärel hinnatakse igal bilansipäeval ümber õiglasel väärtusesse (Tase 1) vastavalt Londoni börsi pärastlõunase kulla noteeringule („The London Bullion Market Association“). Õiglasel väärtuse muutumine on kajastatud kasumiaruandes vastavalt kontodel „Muud tegevustulud“ ja „Muud tegevuskulud“.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials <u>L.K.</u>
Kuupäev/date <u>2.04.18</u>
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Rendiarvestus

Grupp kui rentnik

Kapitalirendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Muud rendilepingud kajastatakse kasutusrendina. Kasutusrendimaksud kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kasumiaruandes kuluna. Grupp kasutab kasutusrenti peamiselt hoonete/ruumide rentimiseks. Rendikulud kajastatakse kasumiaruande real „Administratiivkulud“ (lisa 24).

Kinnisvarainvesteeringud

Maa või hoone, mis on soetatud renditulu teenimise või turuväärtuse tõusu eesmärgil ja mida ei kasutata Grupi enda majandustegevuses ega hoita müügiks tavapärase äritegevuse käigus, kajastatakse kinnisvarainvesteeringuna.

Kinnisvarainvesteeringud võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja muudest otseselt soetamisega seotud kuludest. Edasi kajastatakse kinnisvarainvesteeringud õiglasel väärtuses, mis baseerub juhtkonna hinnangul tulenevalt igaaastasest sõltumatu hindaja poolt määratud turuhinnast, mis põhineb võrreldavatel tehingutel kinnisvaraobjektidega samas piirkonnas või investeeringu diskonteeritud tulevaste perioodide eeldatavatest rahavoogudest (vt lisa 10). Õiglasel väärtuse kajastatud kinnisvarainvesteeringutelt amortisatsiooni ei arvestata. Kinnisvarainvesteeringult saadud renditulud ja haldamisega seotud kulud on kajastatud kasumiaruandes vastavalt kontodel „Muud tegevustulud“ ja „Muud tegevuskulud“. Kinnisvarainvesteeringute ümberhindlusest saadud kasumid ja kahjumid kajastatakse kasumiaruandes real „Kinnisvara ümberhindlus“.

Materiaalne põhivara

Põhivarana on finantsseisundi aruandes kajastatud ehitised, sõidukid, kontoritehnika, parendused renditud põhivarale ja muud pikaajalise kasutusega varad. Põhivaraks loetakse vara, mille kasutusiga on üle 1 aasta.

Materiaalsed põhivarad võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast (k.a. tollimaks ja muud mittetagastatavad maksud) ja otseselt soetamisega seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja -asukohta. Hilisemate parendustega seotud kulutused lisatakse materiaalse põhivara soetusmaksumusele ainult juhul, kui need vastavad materiaalse põhivara mõistele ja vara finantsseisundi aruandes kajastamise kriteeriumitele (s.h. tõenäoline osalemine tulevikus majandusliku kasu tekitamisel). Jooksva hoolduse ja remondiga kaasnevad kulutused kajastatakse perioodikuludes.

Materiaalsed põhivarad kajastatakse edaspidi nende soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad kahjumid.

Põhivara kulumit on arvestatud lineaarsel meetodil põhivara hinnangulise kasutusea järgi järgnevalt:

Ehitised	50 aastat
Sõidukid	6 aastat
Kontoritehnika	3-10 aastat
Rendipindade parendused	lähtudes rendilepingu tähtajast

Kasum ja kahjum põhivara müügist kajastatakse tehingu toimumise hetkel.

Vara väärtuse langus

Igal bilansipäeval hinnatakse, kas esineb tunnuseid, mis viitavad soetusmaksumuses või korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud finantsvara, materiaalse ja immateriaalse põhivara väärtuse langusele. Juhul, kui Panga juhatusel on kahtlusi mõne varaobjekti väärtuse langemise suhtes alla selle bilansilise väärtuse, viiakse läbi vara väärtuse test.

Materiaalne põhivara

Materiaalse põhivara vara väärtuse testi käigus leitakse vara kaetav väärtus. Juhul, kui väärtuse test ei ole teostatav üksiku varaobjekti osas, viiakse väärtuse test läbi väikseima varade grupi, kuhu see vara kuulub, ehk raha teeniva üksuse kohta.

Vara kaetav väärtus on vara õiglane väärtus, millest on maha lahutatud müügikulutused, või selle kasutusväärtus, vastavalt sellele kumb on kõrgem.

Kasutusväärtus on vara kasutamisest ja kasutusjärgsest müügist eeldatavalt saadavate rahavoogude nüüdisväärtus, kasutades diskontomäärana sarnase riskitasemega investeeringute oodatavat tulusust.

Vara hinnatakse alla kaetavale väärtusele juhul, kui vara kaetav väärtus on väiksem selle vara bilansilisest jääkmaksumusest. Allahindlus kajastatakse tekkepõhiselt aruandeperioodi kasumiaruandes kuluna. Alla hinnatud varade osas hinnatakse igal bilansipäeval, kas vara kaetav väärtus on tõusnud ja selleks viiakse läbi vara väärtuse test. Kui vara väärtuse testi tulemusel ilmneb, et vara kaetav väärtus on tõusnud ja varasema allahindluse kajastamine ei ole enam põhjendatud, siis suurendatakse vara bilansilist maksumust. Bilansilise maksumuse ülempiiriks on vara jääkmaksumus, mis oleks kujunenud, arvestades vahepealsel perioodil normaalset amortisatsiooni.

Allahindluse tühistamist kajastatakse aruandeaasta kasumiaruandes kulu vähendamisena.

Tulumaks

Ettevõtte tulumaks

Kehtiva tulumaksuseaduse alusel ei maksa Eestis registreeritud äriühing tulumaksu teenitud kasumilt, vaid dividendina ja muus vormis jaotatud kasumilt, samuti omakapitalist tehtavatelt väljamaksetelt, mis ületavad äriühingu omakapitali tehtud rahalisi ja mitterahalisi sissemakseid. Nimetatud seaduse alusel maksustatakse äriühingu poolt dividendina ja muus vormis jaotatud kasum tulumaksuga, mille määr on 20/80 väljamakselt.

Alates 2018. aasta teisest kvartalist muutub krediidasutuste maksustamine, mille tulemusena krediidasutused hakkavad maksma 14%-list avansilist tulumaksu.

Kuni 31.12.2017 bilansis ei kajastata tingimuslikku tulumaksukohustust Grupi vaba omakapitali suhtes, mis kaasneks vaba omakapitali väljamaksmisel või kapitali vähendamisel. Väljamaksega kaasnev tulumaks kajastatakse dividendide väljakuulutamise või muude omakapitali vähendavate väljamaksete tegemise hetkel kasumiaruandes kuluna.

Dividendide väljamaksmisel tasumisele kuuluvat tulumaksu vähendatakse tüdarettevõtetelt saadud dividendidelt arvutatud 20/80 suuruse osa võrra.

Alates 2019. aastast on võimalik dividendide väljamaksetele rakendada maksumäära 14/86. Seda soodsamat maksumäära saab kasutada dividedimaksele, mis ulatub kuni kolme eelneva majandusaasta keskmise dividendide väljamakseni, mis on maksustatud 20/80 maksumääraga.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials L.K.
Kuupäev/date 01.04.18
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Kolme eelneva majandusaasta keskmise dividendimakse arvestamisel on 2018.a. esimene arvesse võetav aasta.

Finantsgarantiid

Finantsgarantii lepingud on lepingud, mis nõuavad garantii andjalt ettenähtud maksete tegemist garantii saajale talle tekitatud kahju hüvitamiseks, kui konkreetne võlgnik ei ole teinud makseid tähtaegselt, vastavalt võlakohustuste tingimustele. Finantsgarantiid võetakse finantsaruannetes algselt arvele õiglasel väärtuses garantii andmise päeval. Seejärel kajastatakse garantiist tulenevaid kohustusi garantii jääkväärtuses tulenevalt sellest, kumb on kõrgem, kas amortiseerimata teenustasud või moodustatud eraldis vastavalt IAS 37, lähtudes ettevõtte kogemusest ja juhtkonna hinnangust. Koondkasumiaruandes kajastatakse garantii eluea jooksul garantiilt lineaarselt teenitud teenustasutulu. Garantiikohustuse tasumiseks väljamakstavad summad kajastatakse bilansis eraldisena kuupäeval, mil selgub, et on tõenäoline, et garantii kuulub väljamaksmisele.

Eraldised ja tingimuslikud kohustused

Bilansis kajastatakse eraldisena enne bilansipäeva toimunud kohustavast sündmusest tulenevaid kohustusi, millel on kas seaduslik või lepinguline alus või mis tulenevad ettevõtte senisest tegevuspraktikast (seaduslik või tõlgenduslik), mis nõuavad varast loobumist, mille realiseerumine on tõenäoline (on rohkem tõenäoline kui mitte, et vahendite väljavool on vajalik kohustuse rahuldamiseks) ja mille summa suurus on võimalik usaldusväärset mõõta, kuid mille realiseerimise aeg või summa ei ole täpselt teada. Eraldiste kajastamisel bilansis lähtutakse juhtkonna hinnangust eraldiste täitmiseks tõenäoliselt vajamineva summa ning eraldise realiseerumise aja kohta. Eraldis kajastatakse bilansis summas, mis on juhtkonna hinnangu kohaselt bilansipäeva seisuga vajalik eraldisega seotud kohustuse rahuldamiseks või üleandmiseks kolmandale osapoolle. Eraldiste kulu ja eraldiste bilansilise maksumuse muutuste kulu kajastatakse aruandeperioodi kuludes. Eraldise ei moodustata tulevaste perioodide kahjumite katmiseks.

Juhul, kui eraldis realiseerub tõenäoliselt hiljem kui 12 kuu jooksul pärast bilansipäeva, kajastatakse seda diskonteeritud väärtuses (eraldisega seotud väljamaksete nüüdisväärtuse summas), välja arvatud juhul, kui diskonteerimise mõju on ebaoluline.

Muude tingimuslike kohustuste osas, mille realiseerumine on vähem tõenäoline kui mitterealiseerumine või millega seotud kulusid ei ole võimalik usaldusväärset hinnata, kuid mis teatud tingimustel võivad tulevikus muutuda kohustusteks, kajastatakse raamatupidamise aastaaruande lisades tingimuslike kohustustena. Kui ettevõtte on vastutav ühiselt või eraldi vastutav osalise kahju katmise eest, siis kajastatakse see ülejäänud osa kahjust, mille katmise eest on vastutavad teised osapooled tingimusliku kohustusena. Tingimuslikud kohustused võivad ajas muutuda esialgsest ootusest erineval viisil. Seetõttu hinnatakse neid järjepidevalt tuvastamaks, kas on muutunud tõenäoliseks, et tulenevalt kohustusest on tõenäoliselt Grupil vaja varast loobuda. Kui on muutunud tõenäoliseks, et seni tingimusliku kohustusena kajastatud kohustise tulemusena peab ettevõtte varast loobuma, võtab Grupp arvele eraldise selle perioodi raamatupidamise aastaaruandes, millal vastav tõenäosuse muutus toimus (välja arvatud väga harvadel juhtudel kui kohustusega seotud kulu ei ole võimalik usaldusväärset hinnata).

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials <u>L.K.</u>
Kuupäev/date <u>2.04.18</u>
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Töötajate hüvitised

Grupp ei paku oma töötajatele eraldi pensioniskeeme ega muid pensionihüvitisi. Grupil on kohustus maksta jooksvalt riikliku pensionifondi osamakseid, mis moodustavad osa sotsiaalmaksu kulust.

Töösuhete lõpetamise hüvitised kuuluvad maksmisele tulenevalt kas kontserni otsusest lõpetada töösuhe töötajaga enne tavapärasest pensionile jäämise kuupäeva või töötaja otsusest aktsepteerida vabatahtlikult töösuhete lõpetamist vastutasuks nende hüvitiste eest. Kontsernis kajastatakse töösuhete lõpetamise hüvitisi siis, kui kontsern suudab tõendada, et on võtnud endale kohustuse kas lõpetada töösuhe töötaja(te)ga vastavalt ametlikule üksikasjalikule plaanile töösuhete lõpetamiseks ja puudub reaalne võimalus seda tagasi võtta või maksta töösuhete lõpetamise hüvitisi pakkumise tulemusel, mille eesmärgiks oli võimaldada vabatahtlikku töölt lahkumist. Kui töösuhete lõpetamise hüvitis kuulub väljamaksmisele hiljem kui 12 kuud pärast bilansipäeva, on hüvitisi diskonteeritud selle nüüdisväärtuseni.

Tulude ja kulude kajastamine

Tulud on kirjendatud tekkepõhise arvestusprintsipi alusel. Tulu kajastatakse siis, kui on tekkinud põhjendatud eeldus, et tehingust tulenevad hüved laekuvad Grupile ning tulu on usaldusväärselt määratav. Tulu Grupi tavapärase äritegevuse käigus osutatud teenuste eest kajastatakse saadud või saadaoleva tasu õiglasel väärtusel. Kulud kajastatakse kui Grupil on tekkinud kohustus vastava kulu osas ja/või kui Grupp on saanud kaupu või teenuseid, ja viimane on varasem.

Intressitulu ja intressikulu on kajastatud kasumiaruandes kõikide instrumentide osas, mida kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumusel, kasutades sisemise intressimäära meetodit.

Sisemise intressimäära meetod on finantsvara või –kohustuse korrigeeritud soetusmaksumuse arvestamise ja intressitulu või intressikulu vastavale perioodile jaotamise meetod. Sisemine intressimäär on määr, mis diskonteerib täpselt eeldatava tulevase rahavoo läbi finantsinstrumendi eeldatava eluea finantsvara või -kohustuse bilansilise väärtuseni. Sisemise intressimäära arvutamisel hindab ettevõtte rahavooge arvestades finantsinstrumendi kõiki lepingulisi tingimusi, kuid ei arvesta tulevase krediidikahjumeid. Arvutusse kaasatakse kõik lepingulised olulised pooltevahelised tasutud või saadud teenustasud, mis on sisemise intressimäära lahutamatuks osaks, tehingukulud ja kõik muud täiendavad maksed või mahaarvamised.

Teenustasutulu kajastatakse grupi tavapärase tegevuse raames osutatud teenuste eest saadud või saadaoleva tasu õiglasel väärtusel. Teenustasu tulu kajastatakse tekkepõhiselt vastavate teenuste osutamisel.

Makstud teenustasud ja muud kulud kantakse kuludesse nende toimumise hetkel.

Valuutavahetustehingute puhastulu kajastatakse real "Neto kasum/kahjum finantstehingutelt" tekkepõhiselt saadud või saadaoleva tasu õiglasel väärtusel; see tekib kursivahena arvestusvaluuta ja muude valuutade vahelistes vahetustehingutes.

Reservkapital

Reservkapital on Eesti Äriseadustikuga ette nähtud kohustuslik reserv, mida võib üldkoosoleku otsusel kasutada kahjumi katmiseks, kui seda pole võimalik katta aktsiaseltsi vabast omakapitalist, samuti aktsiakapitali suurendamiseks. Reservkapitali moodustatakse kasumieraldistest ning seda ei saa jaotada aktsionäridele.

Uued finantsaruandluse standardid ja Rahvusvahelise Finantsaruandluse Tõlgenduste Komitee (IFRIC) tõlgendused

Uute või muudetud standardite ja tõlgenduste rakendamine

Järgmised uued või muudetud standardid ja tõlgendused muutusid Grupile kohustuslikuks alates 01.01.2017:

„Avalikustamise projekt” – IAS 7 muudatused (rakendub 1. jaanuaril 2017 või hiljem algavatele aruandeperioodidele). Muudetud standard IAS 7 nõuab finantseerimistegevusest tekkinud kohustuste alg- ja lõppsaldode vahel toimunud liikumiste avalikustamist. Kuna Grupil ei ole finantseerimistegevuse rahavoogusid puudub muudatusel mõju Grupi raamatupidamise aastaaruandele.

Ülejäänud uutel või muudetud standarditel või tõlgendustel, mis hakkasid esmakordselt kehtima 01.01.2017 algaval aruandeaastal, ei ole eeldatavasti olulist mõju Grupile.

Uued standardid, tõlgendused ja nende muudatused

Välja on antud uusi või muudetud standardeid ja tõlgendusi, mis muutuvad Grupile kohustuslikuks alates 01.01.2018 või hilisematel perioodidel ja mida Grupp ei ole rakendanud ennetähtaegselt.

IFRS 9, „Finantsinstrumendid“: klassifitseerimine ja mõõtmine (rakendub 1. jaanuaril 2018 või hiljem algavatele aruandeperioodidele).

Lubatud on standardi varasem rakendamine, kuid Grupp ei ole plaaninud seda teha. Grupp kavatseb esmasel IFRS 9 standardi rakendamisel 2018. aastaaruandes kasutada vabastust 2017 võrdlusandmeid mitte korrigeerida.

Uue standardi peamised reeglid on järgmised:

- Finantsvarad tuleb klassifitseerida ühte kolmest mõõtmiskategooriast – varad, mida kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses (AC), varad, mida kajastatakse õiglasest väärtuses muutustega läbi muu koondkasumiaruande (FVOCI), ja varad, mida kajastatakse õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande (FVTPL).
- Võlainstrumenti klassifitseerimine sõltub ettevõtte ärimudelilist finantsvarade haldamisel ning sellest, kas vara lepingulised rahavood sisaldavad ainult põhiosa- ja intressimakseid („APIM“). Kui võlainstrumenti hoitakse sissenõudmise eesmärgil ja APIM nõue on täidetud, võib instrumenti kajastada korrigeeritud soetusmaksumuses. Võlainstrumendid, mis vastavad APIM nõudele ja mida hoitakse portfellis, kus ettevõtte hoiab varasid nii sissenõudmise kui ka müümise eesmärgil, võib kajastada õiglasest väärtuses läbi koondkasumiaruande. Finantsvarad, mis ei sisalda APIM rahavoogusid, tuleb mõõta õiglasest väärtuses läbi kasumiaruande (näiteks derivatiivid). Varjatud („embedded“) derivatiive ei eraldata enam finantsvaradest, vaid kaasatakse APIM tingimuse hindamisel.
- Omakapitaliinstrumendid tuleb alati kajastada õiglasest väärtuses. Samas võib juhtkond teha tagasivõtmatu valiku kajastada õiglase väärtuse muutused läbi muu koondkasumiaruande, eeldusel, et instrumenti ei hoita kauplemiseesmärgil. Kui omakapitaliinstrumenti hoitakse kauplemiseesmärgil, tuleb selle õiglase väärtuse muutused kajastada kasumiaruandes.
- Enamus IAS 39 nõudeid finantskohustuste klassifitseerimiseks ja mõõtmiseks kanti muutmata kujul üle IFRS 9-sse. Peamiseks muudatuseks on see, et finantskohustuste puhul, mis on määratud kajastamiseks õiglasest väärtuses läbi kasumiaruande, peab ettevõtte enda krediidiriski muutusest tulenevad õiglase väärtuse muutused kajastama muus koondkasumiaruandes.

- IFRS 9 väärtuse languse kahjumite kajastamise mudeli nõuded põhinevad oodatava krediikahjumi mudelil, vastupidiselt IAS 39 tegeliku krediikahjumi mudelile. Samuti on IFRS 9 väärtuse languse kahjumite kajastamise nõuded laiahaardelisemad võrreldes standardiga IAS 39, nõudes kõigi finantsvarade, mida mõõdetakse amortiseeritud soetusmaksumuses ja õiglasel väärtuses muutustega läbi muu koondkasumi, sh bilansiväliste kohustuste (nii garantiid kui ka väljastamata laenusummad), puhul finantsvara väärtuse languse testimist. Testitavad finantsvarad jaotatakse kolme gruppi vastavalt finantsvarade krediikvaliteedi muutumisele. Esimesse gruppi kuuluvad finantsvarad, mille puhul pole toimunud olulist krediikvaliteedi halvenemist, teise gruppi kuuluvad finantsvarad, millel on toimunud oluline krediikvaliteedi halvenemine, ning kolmandas grupis on mittetöötavad finantsvarad. Kolmandasse gruppi kuuluvate oluliste finantsvarade väärtuse langust hinnatakse individuaalselt, samas kui ebaolulistele finantsvaradele rakendatakse grupipõhist hindamist. Esimesse gruppi kuuluvate finantsvarade allahindluse summa moodustab 12 kuu oodatav krediikahjum. Teise ja kolmandasse gruppi kuuluvate finantsvarade allahindluse summa on võrdne finantsvara oodatava krediikahjumiga kogu eluea jooksul. IFRS 9 alusel mõjutab finantsvara klassifitseerumine esimesest grupist teise gruppi oluliselt allahindluse summa suurust.
- IFRS 9-le üleminek tõi kaasa laenude allahindluse muutuse summas 205 tuhat eurot. Tulevikus arvele võetavate finantsvarade puhul kasutatakse krediikvaliteedi indikaatorina makseviivituse tõenäosust (PD ehk probability of default) kogu eluea jooksul. Lisaks, erilise kohtlemise all olevad ja üle 30 päeva makseviivitusega finantsvarad klassifitseeritakse esimesest grupist teise gruppi. IFRS 9 alusel arvutatakse allahindlus makseviivituse hetkel oleva laenu suuruse (EAD), makseviivituse tõenäosuse (PD) ja kahjumäär makseviivituse korral (LGD) korrutisena. Allahindluste arvutamine IFRS 9 alusel hakkab nõudma ettevõtelt kogenumat krediikvaliteedi hindamist võrreldes kuni 31.12.2017 kehtiva standardiga IAS 39 ning seega toob kaasa suurema subjektiivsuse. Tulevikku vaatava informatsiooni kaasamine muudab standardi rakendamise keerulisemaks ja allahindlused sõltuvaks juhtkonna hinnangutest majanduse tulevikuväljavaadete osas. Tõenäoliselt on IFRS 9 reeglite alusel arvutatud allahindluste summad volatiilsemad ning tsüklisoodumuslikumad võrreldes standardiga IAS 39, tulenedes põhiliselt tulevikustenaariumite subjektiivsusest.
- Riskimaandamisarvestuse nõudeid muudeti, et siduda raamatupidamisarvestus paremini riskijuhtimisega, kuid need standardi muudatused ei oma otsest mõju Grupile, sest Grupp ei kasuta praegu riskimaandust. Standard pakub ettevõtetele arvestuspõhimõtte valikut rakendada kas IFRS 9 riskimaandamisarvestuse nõudeid või jätkata IAS 39 rakendamist kõikidele riskimaandamisinstrumentidele, kuna standard ei käsitle hetkel makro-riskimaandamisarvestust.

Järgnevas tabelis on toodud finantsvarade bilansiline maksumus võttes arvesse nende varasemaid mõõtmiskategooriaid kooskõlas IAS 39-ga ning uusi mõõtmiskategooriaid IFRS 9-le üleminekul 1. jaanuaril 2018:

31.12.2017

(tuhandetes eurodes)

	Mõõtmiskategooria		Bilansiline jääkväärtus vastavalt IAS 39-le	Mõju ümberarvestus	Bilansiline jääkväärtus vastavalt IFRS 9-le
	IAS 39	IFRS 9			
Nõuded keskpangale (lisa 5)	L&R	AC	69 847	-	69 847
Nõuded krediidasutustele (lisa 6)	L&R	AC	95 761	-	95 761
Nõuded klientidele (lisa 7)	L&R	AC	46 609	-205	46 404
Omakapitali instrumendid (lisa 8)	FVTPL	FVTPL	37	-	37
Finantsvarad kokku			212 254	-205	212 049

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials L.R.
 Kuupäev/date 2.04.18
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Ümberklassifitseerimisi ei olnud, kuna nii IAS 39 kui IFRS 9 järgi on finantsvarad samas klassifikatsioonis.

IFRS 15 „Müügitulu lepingutelt klientidega“, muudatus standardi IFRS 15 jõustamise osas (rakendub 1. jaanuaril 2018 või hiljem algavatele aruandeperioodidele).

Uue standardi põhiprintsiibi kohaselt kajastatakse müügitulu siis, kui kaup või teenus antakse kliendile üle, ning müügitulu kajastatakse tehinguhinnas. Koos müüdnud kaubad ja teenused, mis on eristatavad, tuleb kajastada eraldi ning lepinguhinnast antavad hinnaalandused tuleb reeglina allokeerida eraldi elementidele. Kui saadav tasu võib teatud põhjustel muutuda, kajastatakse müügituluna miinimumsumma, kui sellega ei kaasne olulist tühistamise/tagasimaksmise riski. Klientidega lepingute saamise tagamiseks tehtud kulutused tuleb kapitaliseerida ja amortiseerida selle perioodi jooksul, mil leping tekitab tulusid.

Standardi rakendamine ei avalda olulist mõju Grupi finantsseisundile, majandustulemustele ega rahavoogudele.

IFRS 15 „Müügitulu lepingutelt klientidega“ muudatused (rakendub 1. jaanuaril 2018 või hiljem algavatele aruandeperioodidele).

Muudatused ei muuda standardi põhiprintsiipe, vaid selgitavad, kuidas neid printsiipe tuleks rakendada. Muudatused selgitavad, kuidas tuvastada teostamiskohustusi (lubadust kliendile üle anda kaupa või osutada teenust) lepingus; kuidas määrata, kas ettevõtte on müügitulepingu põhiosutaja (principal) (kauba või teenuse pakkuja) või agent (vastutav kauba või teenuse pakkumise korraldamise eest); ning kuidas määrata, kas müügitulu litsentsi andmise eest tuleb kajastada konkreetset ajahetkel või perioodi jooksul. Neile selgitustele lisaks sisaldavad muudatused kaks täiendavat lihtsustust eesmärgiga vähendada ettevõtte kulusid ja keerukust standardi esmakordsel rakendamisel.

Standardi rakendamine ei avalda olulist mõju Grupi finantsseisundile, majandustulemustele ega rahavoogudele.

IFRS 16 „Rendilepingud“ (rakendub 1. jaanuaril 2019 või hiljem algavatele aruandeperioodidele).

Uus standard sätestab rendilepingute arvelevõtmise, mõõtmise, esituse ja avalikustamise põhimõtted. Kõikide rendilepingute tulemusena saab rendilevõtja õiguse kasutada vara alates rendilepingu algusest ning – juhul kui rendimakseid tehakse üle perioodi – ka finantseeringu. Sellest tulenevalt elimineerib IFRS 16 rendilepingute klassifitseerimise kasutus- ja kapitalirentideks nagu seda tegi IAS 17 ning selle asemel kehtestab ühe arvestusmudeli rendilevõtjate jaoks. Rendilevõtjad peavad (a) arvele võtma varad ja kohustused kõikide üle 12-kuuliste rendilepingute osas, v.a juhul kui renditav vara on väikese väärtusega; ning (b) kajastama kasumiaruandes kulumit renditavadelt varadelt ja intressikulu rendikohustustelt. IFRS 16 põhimõtted rendileandjate jaoks jäävad sisuliselt samaks IAS 17 põhimõtetega, ehk et rendileandja jagab jätkuvalt oma rendilepingud kasutus- ja kapitalirentideks ning kajastab neid rendiliike erinevalt.

Grupp hindab muudatuste mõju ebaoluliseks kuna rendimaksed ei ole olulised.

Ülejäänud uutel või muudetud standarditel või tõlgendustel, mis veel ei kehti, ei ole eeldatavasti olulist mõju Grupile.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials <u>L.K.</u>
Kuupäev/date <u>2.04.18</u>
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisa 4. Riskijuhtimine

Riskide juhtimise üldpõhimõtted

Pangandus on seotud riskide võtmisega. Riskina käsitletakse krediidasutuse aktive võimalikku väärtuse vähenemist tegevuse käigus esinevate oodatud või ootamatute asjaolude mõjul. Põhimõtteliselt eristatakse kolme liiki põhiriske: krediidi-, turu- ja operatsioonirisk. Igaüks neist koosneb omakorda iseseisvatest riskide alaliikidest: kontsentratsiooniriskidest, tagatiste ümberhindamise riskidest, maariskidest, likviidsusriskidest, majandustsükli riskist ja teistest riskidest, mis sõltuvad krediidasutuse suurusel, äristrateegiast ja äritegevuse mastaabist.

Riskide juhtimine on krediidasutuse juhtimissüsteemi lahutamatuks osaks, mis põhineb Eesti seadusandluse nõuetest (sh Krediidasutuste seaduse), Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 (CRR) ja direktiivi (CRD IV), Eesti Panga, Finantsinspektsiooni ja teiste järelevalveorganite normatiivnõuetest kinnipidamisel. Igapäevases praktikas põhineb riskide juhtimine kinnitatud Riskistrateegial, Riskide juhtimise metoodikal, Valuutariski juhtimise poliitikal, Krediidipoliitikal, Intressiriski juhtimise poliitikal, Operatsiooniriskide juhtimise poliitikal, Likviidsusstrateegial, Likviidsusriski juhtimise poliitika, Stressitestide läbiviimise juhendil, Riskijuhtimise grupi põhimäärusel, talitluspidevuse plaanidel.

Riskide juhtimise protsess hõlmab riskide tuvastamist, hindamist, analüüsi, kontrolli ja raporteerimise süsteemi. Selleks kasutatakse riski indikaatoreid ehk kvantitatiivseid näitajaid, mis võimaldavad mõõta riskide jooksvat taset ja hinnata, kas need on lubatud ulatuses, tuvastada nõrku kohti, kindlaks määrata täiendavate materiaalsete ja inimressursside kaasamise vajadust riskide maandamiseks. Vastavalt Pillar 3 määrusele panga poolt vastuvõetavad riskid riskide juhtimise süsteemis peavad vastama läbipaistva ja avatud informatsiooni nõutele.

Riskijuhtimise süsteem koosneb stressitestide korraldamisest, mis on vajalikud riskide taseme hindamiseks ja optimaalsete juhatuse otsuste vastuvõtmiseks muutuva turukonjunktuuri tingimustes (erinevad majandustsükli faasid, välismajanduslikud ja välispoliitilised tegurid, intressimäärade tõus või langus jne.).

Põhiliste finantsriskide testimine toimub regulaarsel baasil vastavalt testimise plaanile. Plaaniväline testimine viiakse läbi panga poolt strateegiliste otsuste vastuvõtmisel või suurte investimisprojektide hindamiseks. Stressitestid haaravad põhiriske: krediidirisk, tururisk, likviidsuse risk, intressirisk ja kinnisvara-investeeringute ümberhindamise risk.

Testimise aluseks on stsenaariumi meetod. Riski tase hindab kehtestatud siseste normatiivide täitmist ja lubatud kapitaliseerituse taseme järgimist Pillar 2 ja Pillar 1 järgi. Riski lubatud taseme testimist kasutatakse äristrateegia alternatiivsete variantide valimisel.

Iga stsenaarium sisaldab sündmuste mõju hindamist vähemalt järgmistest aspektidest:

- olemasolev kapital;
- olemasolev likviidsus;
- omavahendid ja adekvaatsuse minimaalne määr;
- kasumlikkus;
- riskistrateegia limiidid;
- riskiisu lubatud määr.

Riskide juhtimise eesmärgiks on riskide vastuvõetava tasemeni viimine, lähtudes Grupi arengustrateegiast, riskitundlikkusest, riskide omakapitaliga katmise astmest.

Riskide juhtimise süsteem koosneb eeskirjadest ja protseduurireglitest, mille täitmine tagab tegevuse kontrollitavuse ja usaldusväärsuse.

Riskide juhtimise struktuuri kuuluvad:

- a. **panga kollegiaalsed juhtimisorganid**, kes vastutavad otsuste vastuvõtmise, sisemiste normatiivdokumentide väljatöötamise ja kinnitamise, samuti limiitide, normatiivide, hindade ja intressimäärade kehtestamise eest;
- b. **struktuuriüksused ja vastutavad täitjad**, kes pideval alusel tagavad riskide kontrolli ja analüüsi;
- c. **siseauditi osakond**, kes kontrollib, et riskid oleksid vajalikul viisil identifitseeritud ja juhitud, panga osakondade ning allüksuste tegevus vastaks panga poliitikale, standarditele, protseduurireeglitele ning kehtivatele regulatsioonidele. Samuti kontrollib siseauditi osakond operatsiooniriski juhtimise korralduse toimimist ja sisekontrollide olemasolu.

Riskide juhtimise eest vastutavad kollegiaalsed organid:

- Panga Nõukogu
- Panga Juhatus
- Krediidikomitee
- Aktivate-passivate juhtimise komitee (APJK)
- Likviidsuse ja finantsriskide juhtimise grupp
- Riskijuhtimise grupp
- Talitluspidevuse komitee
- Operatsiooniriski juhtimise grupp
- Vastavuskontrolli grupp
- Auditikomitee

Panga Nõukogu kinnitab Grupi äri- ja riskistrateegiat, arengu põhisuunad, määrab riski lubatud taseme, mida Grupp endale võtab.

Panga Nõukogu kinnitab Krediidipoliitika, Operatsiooniriskide juhtimise poliitika, Intressideriski juhtimise poliitika, Krediidikomitee tegevuse põhimõtted ja selle koosseisu, võtab vastu teisi otsuseid, mis kuuluvad tema pädevusse.

Panga juhatus töötab välja riskide juhtimise süsteemi majandus-, metodoloogilisi ja organisatsioonilisi elemente, tagab kontrolli süsteemi toimimise üle vastavalt Krediidiasutuste seaduse nõuetele, järelevalveorganite soovitudele, Panga nõukogu otsustele ja kehtivale seadusandlusele. Esitab nõukogule kontserni arengustrateegia realiseerimise plaanid, arvestades riskide taseme minimiseerimist ning tulukuse ja aktive vajaliku suuruse tagamist.

Kogu vastutus Grupi riskipoliitika rakendamise ning kõikidest riskitüüpidest tekkivate kahjude eest lasub Panga juhatusel. Juhatus delegeerib oma vastutuse raames riskide juhtimise funktsioone pideval alusel tegutsevatele komiteedele.

Krediidikomitee – töögrupp, mis otsustab Grupi poolt võetava krediidiriski lubatud taseme üle tegeleb kliendi krediidiriski hindamisega ning Panga laenuportfelliga seotud riskide juhtimisega. Laenuportfelli optimaalset mahtu arvestatakse igakuiselt ja võrreldakse seda Panga faktilise laenuportfelli mahuga.

Aktivate-passivate juhtimise komitee (APJK) on finantsriskide sh likviidsusriskide juhtimise töögrupp. Komitee koosseisu kuulub likviidsuse ja finantsriskide juhtimise grupp. APJK töökord, põhiülesanded, koosseis on sätestatud APJK põhimääruses, mis kinnitatakse panga juhatuse poolt.

Komitee põhiülesanded on:

- Riskide juhtimise metoodikas välja toodud näitajate regulaarne monitoorimine
- Ressursside hinnaparametrite ja nende paigutamise suundade kindlaksmääramine
- Aktivate ja passivate struktuuri optimeerimine
- Finantsriskide juhtimise metoodikate ja protseduuride väljatöötamine
- Otsuste vastuvõtmine Panga likviidsuse tagamise osas
- Kontserni limiitide kehtestamise poliitika põhiparameetrite kinnitamine
- Intressimäärade poliitika väljatöötamine
- Omakapitali planeerimise protsessi organiseerimine
- Riskide katteks kapitali piisavuse arvutamine, arvestades ICAAP nõudeid

“Riskide juhtimise metoodika” põhjal teostab likviidsuse ja finantsriskide juhtimise grupp igakuiselt monitooringut, jälgimaks pangasiseste normatiivide täitmist. Samuti esitatakse Panga juhatusle ja Aktivate-passivate juhtimise komiteele analüütiline raport “Riski juhtimise metoodikas” ettenähtud finantsriskide normatiividest kinnipidamise kohta. Samas esitatakse majandusliku efektiivsuse koondnäitajad.

Riskijuhtimise grupi põhieesmärk on panga aktive väärtuse ja kasumi suurendamine ning finantsusaldusväärsuse vastava taseme tagamine tulenevalt panga tehtavate operatsioonide iseloomust ja suurusest läbi pangariskide efektiivse juhtimise vastavalt vastuvõetud äristrateegiale, kehtestatud pangasisestele limiitidele ja normatiividele. Pandud ülesannete tagamiseks teostab Grupp erinevate riskipositsioonide jaoks kehtestatud piirangute täitmise regulaarset monitooringut ja kontrolli. Stressitete kohaldatakse rahaliste vahendite paigutamise ja kaasamise erinevate variantide hindamiseks. Riskijuhtimise grupi ülesannete hulgas on väljatöötamine ja kontroll riski parameetrite kvaliteetse ja kvantitatiivse täitmise eest, panga Nõukogu, panga Juhatus ja siseaudiitorite regulaarne informeerimine riski tasemest ning metodoloogilise ja praktilise tegevuse osutamine ICAAP materjalide ettevalmistamisel.

Talitluspidevuse komitee on Grupi kollegiaalse tööorganiks, mille eesmärgiks on Grupi tegevuse jätkamise tagamine erakorraliste sündmuste korral. Komitee koosseisu ja Grupi talitluspidevusplaani kinnitab Panga juhatus.

Operatsiooniriski juhtimise grupp juhindub oma töös panga juhatusle poolt kinnitatud “Operatsiooniriskide juhtimise poliitikast”, teostab igakuiselt operatsiooniriskide monitooringut, arvutab operatsiooniriski näitajat ja teavitab operatsiooniriski tasemest Panga juhatusle ja Finantsinspektsiooni.

Vastavuskontrolli grupi põhikohustused on seadusandluse ja vastavate järelevalveorganite nõuete järgimine, järelevalveorganite ettekirjutuste korrektne, täielik ja õigeaegne täitmine, poliitikate, sätete ja muude siseaktide ja panga juhtorganite otsuste täitmine, huvide konflikti juhtimine, ebaseaduslikul teel saadud rahaliste vahendite legaliseerimise ja terrorismi finantseerimise ning korruptiivse tegevuse ja kelmuste tõkestamine; toodete ja teenuste kontroll nende vastavusele seadusandluse.

Auditikomitee eesmärk on tagada Tallinna Äripanga AS-i majandustegevuse vastavus panga eesmärkidele, olles nõuandev organ panga nõukogule raamatupidamise, audiitorkontrolli, riskijuhtimise, sisekontrolli, järelevalve teostamise ja panga tegevuse seaduslikkuse osas.

Krediidirisk

Krediidirisk tuleneb tõenäolisest kahjust, mis võib tekkida võlaõiguslikest lepingutest (nt. laenulepingutest) tulenevate kliendipoolsete kohustuste ebakorrektsel täitmisel või mittetäitmisel või muude tegurite tõttu (sh. tagatise ebapiisavus).

Krediidirisk moodustab suurima osa Grupi koguriskist ja see kaasneb peaaegu kõikide krediit-toodetega nagu laenu, liising, krediitkaardid, garantiid ja teistesse pankadesse paigutatud deposiidid. Viimasel ajal on pangatehingute teostamisel krediidirisk veel rohkem seotud turu-, intresside- ja maariskidega.

Tekkimise allika ja allokeerimise järgi võib krediidiriski jagada kaheks grupiks:

1. Klientide laenuportfelli risk, kliendi keeldumine oma lepinguliste kohustuste täitmisest.
2. Pankadevaheline krediidirisk, mis on tingitud korrespondentpanga poolt oma kohustuste mittetäitmise tõenäosusest.

Krediidiriski suhtes avatud finantsvaradeks on nõuded klientidele ja krediidasutustele ning muud nõuded. Maksimaalne krediidiriskile avatud positsioon on nende finantsvarade bilansiline väärtus.

Oma laenutegevuses juhindub Tallinna Äripanga Grupp Eesti Vabariigi seadusandlusest ning Tallinna Äripanga normatiivaktidest, sealhulgas juhatuse poolt kinnitatud krediidipoliitikast.

Krediidiriski võtmise otsustab krediidikomitee. Määruse (EL) nr 575/2013 (CRR) järgi loetakse suure riskikontsentratsiooniga laenuks ühele isikule või seotud isikute grupile antud laenu, mis ületab 10% krediidasutuse aktsepteeritud kapitalist. Krediidikomitee otsust Kliendi või temaga seotud grupi laenuprojekti osas (väljaarvatud tüdrettevõtted), mille suurus on võrdne või ületab 10% Panga või Grupi omavahenditest, kinnitab kirjalikult Panga Nõukogu. 500 tuhat eurot ületava laenu välja andmise kinnitab riskijuht.

Grupi riskivõtmise põhimõtted on alljärgnevad:

1. risk peab olema hinnatav ja mõõdetav;
2. risk peab olema nõuetekohaselt tagatud;
3. tagatis peab olema nõuetekohaselt kindlustatud;
4. riskid peavad olema hajutatud erinevate majandusharude ja piirkondade vahel ning tähtaegade ja tagatiste abil;
5. tugeva järelevalvesüsteemiga peab olema tagatud võimalike probleemide avastamine võimalikult varases staadiumis.

Krediidiriski hindamine toimub nii enne laenu väljastamist kui ka hiljem kvartaalselt teostatava monitooringu alusel.

Krediidiriski mõõtmine hõlmab endas alljärgnevaid tegevusi:

- krediidiklientide senise tegevuse hindamine;
- juhtkonna ja omanike riskitaseme hindamine;
- tagatiste hindamine;
- tagatiste kindlustatus;
- äriplaani ning esitatud rahavoogude prognooside analüüs ja hindamine;
- potentsiaalse kliendi usaldusväärsus ja tунtus;
- positiivne krediidiajalugu;
- laenuaotleja riigiriski hindamine.

Välja antud ja välja antavad laenu kaetakse täielikult Grupi omavahendite ja kaasatud vahendite poolt (sh. sihtotstarbelised laenu ja nõudmiseni hoiused). Pank järgib riskikontsentratsiooni regulatiivseid norme, mille kohaselt ei tohi ühele laenusaaajale või seotud isikute grupile väljastatud laenu ja muude laenuõuete summa ületada 25% aktsepteeritud ja Grupiga seotud isikutele – 5%.

Pangasisese regulatsiooni järgi ei saa ühele majandusharule või tööstusharule väljaantud laenude maht (väljaarvatud tütarettevõtetele antud laenud) ületada 25% laenuportfelligist. Krediidikomitee otsuse alusel võib eraldi võetud majandusharu või tööstusharu osakaal olla suurendatud kuni 35% laenuportfelli kogumahust. Haldus- ja abitegevuseharu laenude suhtes on kehtestatud kontsentratsiooni pangasisene normatiiv mitte rohkem kui 35%.

Kaks korda aastas teostatakse laenuportfelli monitooringut, mille käigus vaadeldakse iga üksikut laenu ja klienti eraldi. Hindamisel pöörab Grupp tähelepanu laenulepingu tingimuste täitmisele, sh. lepingujärgsete maksete õigeaegsusele, kliendi finantsseisundile, tagatise seisundile ning Grupile vajaliku informatsiooni ja dokumentatsiooni esitamisele. Allpool toodud kriteeriumid kasutatakse kliendi riskiklassi määramisel.

Kriteerium 1: maksedistsipliin

1. Intressid ja põhiosa makstud graafiku järgi, kõrvalekalded graafikust maksimaalselt 7 päeva (kuni 3 korda aastas), või üks viivitus aastas 7 kuni 15 päeva.
2. Viivitus intresside ja põhiosa maksmisega, intressid kapitaliseeriti või graafik muudetud kliendi makseraskuste tõttu, kõrvalekalded graafikust 8 kuni 15 päeva (kuni 3 korda aastas) või 1 kord 15 kuni 30 päeva.
3. Viivitused intresside ja põhiosa maksmisega, intressid kapitaliseeriti või graafik muudetud kliendi makseraskuste tõttu, kõrvalekalded graafikust 30 kuni 60 päeva (kuni 2 korda aastas).
4. Viivitused intresside ja põhiosa maksmisega, intressid kapitaliseeriti või graafik muudetud kliendi makseraskuste tõttu, kõrvalekalded graafikust 60 kuni 90 päeva.
5. Viivitused intresside ja põhiosa maksmisega, intressid kapitaliseeriti või graafik muudetud kliendi makseraskuste tõttu, kõrvalekalded graafikust üle 90 päeva.

Kriteerium 2: finantsolukord

1. Hea finantsseis, võime maksta laenu põhiosa ja intresse on hea ning tõenäoline, et see olukord säilib tulevikus.
2. Stabiilne finantsseis, kuid konkreetsed finantsnäitajad viitavad tähelepanu pööramise vajadusele.
3. On olemas finantsnäitajad, mille tõttu tekib kahtlus laenusaaaja võime osas korrektselt laenu tagasi maksta.
4. On olemas finantsnäitajad, mis viitavad laenusaaaja võimetusele korrektselt laenu tagasi maksta.
5. Laenusaaaja finantsseis näitab laenusaaaja võimetust laenu tagasi maksta.

Laenusaaaja finantsolukorra reitingu aluseks on: likviidsus, müügi rentaablus, omakapitali osakaal bilansist, intressikulude kattekordaja, üldise finantsseisundi hindamine.

Kriteerium 3: tagatis

1. Esimese järjekoha hüpoteek likviidsele tagatisele, käsipant, transpordivahendipant.
2. Esimese reitingu (klass A) tagatis hindamismaksumusega vähemalt 125% laenusummast, 2 järjekoha hüpoteek likviidsele kinnisvarale, väärtpaberite pant, firma käendus, mille omakapital on 3 korda suurem laenu summast, eraisiku käendus.
3. Kommertsipant, ebalikviidne kinnisvara, firma käendus, mille omakapital on 2 korda suurem laenu summast.
4. Laen kaetud erinevate tagatistega maksumusega 100% kuni 125% laenusummast.
5. Laen kaetud erinevate tagatistega maksumusega alla 100% laenusummast.

Laenu hindamise valem: Laenu reiting = (maksedistsipliini reiting + laenusaaaja finantsseisundi reiting + tagatise reiting) / 3.

Eraisikute suhtes kasutatakse üksnes kriteeriume: maksedistsipliini reiting ja tagatise reiting.

Kliendi lepingujärgsete maksete õigeaegsuse ja tema finantsseisundi hindamisel lähtutakse 5-punkti süsteemist, A kuni E, kus A kirjeldab kõige tugevamat ja E kõige nõrgemat klienti (vt. lisa 7). Eraldi hinnatakse kliendi tagatise lähtudes vormistatud tagatise liigist, tema väärtusest, väärtuse muutusest, tagatise likviidsusest ja tema kindlustamisest.

Klientide bilansiväliste positsioonide riskiklasside määramine toimub analoogselt bilansiliste positsioonide riskiklasside arvutamisega. Juhul, kui uue võlaõigusliku lepingu sõlmimisel kliendil bilansiline positsioon puudub, määratakse bilansivälise positsiooni riskiklassiks A.

Laenureitingu ja krediidiklassi seotus:

- 1= klass A
- 2= klass B
- 3= klass C
- 4= klass D
- 5= klass E

Vaatamata kliendi laenunõuete suurusele pööratakse tähelepanu laenusumma tagastamisele kas ühe summana lepingu lõpus (nn. bullet-laen) või proportsionaalsete osadena. Bullet-laenud on võetud eritähelepanu alla.

Tagatise väärtuse arvestamisel võetakse arvesse selle turuhinda. Probleemsete laenude puhul teostab Grupp tagatise väärtuse ümberhindamist selle maksumuse kindlakstegemiseks kinnisvaraturul hindade langemise tingimustes. Tagatiste väärtust enne ja peale ümberhindamist arvestatakse probleemsete nõuete hindamisel ja omakapitali piisavuse sisemiste nõuete arvutamisel (ICAAP, Pillar 3).

Samuti jälgitakse tähelepanelikumalt kliente, kelle kohustused Grupi ees ületavad 10% Grupi aktsepteeritud kapitalist.

Ülalnimetatud algandmete alusel toimub monitooringu käigus Grupi laenuportfelli hindamine. Krediidikomitee hindab ebatõenäoliste laenude ulatust ja nõuete laekumise tõenäosust kvartaalselt. Iga kahjutunnusega laenunõude jaoks, mille puhul on tuvastatud nõude väärtuse langus, moodustatakse eraldi laenu allahindlus, millest moodustub kokku panga laenuportfelli allahindlus.

Esmaselt hindavad laenuportfelli laenuosakonna töötajad, kelle poolt koostatud allahindluste ülevaate ja ettepanekute alusel otsustab Krediidikomitee laenude allahindluse vajaduse ja ulatuse. Siseauditi osakond ja Finantsinspeksioon teostavad kontrolli panga tegevuse üle laenude jälgimise ja allahindamise osas.

Analüüs „Grupi nõuded klientidele“ on toodud järgmiste klasside ja alamklasside lõikes (lisa 7):

1. laenud juriidilistele isikutele:
 - investeeringulaenud
 - arvelduslaenud
 - liisingud
 - muud laenud
2. laenud eraisikule:
 - eluasemelaenud ja liisingud
 - muud laenud ja liisingud.

Tähtajaks tasumata, allahinnatud nõuded klientidele ja nõuete tagatised on esitatud lisa 7.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only
Initialiaid/initials <u>L.K.</u>
Kuupäev/date <u>2.04.18</u>
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Riskide kontsentreerumine

(tuhandetes eurodes)

	31.12.2017		31.12.2016	
	arv/summa	% aktsepteeritud kapitalist	arv/summa	% omavahenditest
1. Suure riskikontsentratsiooniga klientide arv	6	-	6	-
2. Suure riskikontsentratsiooniga klientide riskipositsiooni summa	33 558	128,5%	34 342	145,2%
3. Grupiga seotud isikute riskipositsiooni summa	1 174	4,5%	1 081	4,6%

Pangandusmääruse ja Krediidiasutuse seaduse järgi loetakse suure riskikontsentratsiooniga laenuks ühele isikule või seotud isikute grupile antud laenu, mis ületab 10% krediidiasutuse aktsepteeritud kapitalist.

Järgnevalt on seisuga 31. detsember 2017 ja 2016 esitatud Grupi nõuete jaotus majandussektorite lõikes. Nõude all on kajastatud nõuded Eesti Pangale, nõuded klientidele (sh liisingnõuded) ja krediidiasutustele ning muud nõuded ja muud finantsvarad.

Tähtjaks tasumata laen on laen, mille graafikujärgne osa- või intressimakse ei ole tähtjaks laekunud.

Nõuete allahindluse mõiste on toodud raamatupidamise aastaaruande lisas 3 „Oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõte“.

Nõuete jaotus majandussektorite lõikes

31.12.2017

(tuhandetes eurodes)

Tegevusharu	Bilansilised nõuded (bruto)			s.h. tähtjaks tasumata	Nõuete allahindlus	Bilansivä- lised tehingud	Tegevus- haru osakaal
	nõuded	väärt- paberid	intressi nõuded				
Põllumajandus, jahindus ja metsandus	2 250	-	2	6	-	34	1.0%
Töötlev tööstus	6 525	-	22	248	-3	1 412	3.6%
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	3 002	-	2	-	-	-	1.4%
Ehitus	5 780	-	12	12	-9	1 115	3.2%
Hulgi- ja jaekaubandus, mootorsõidukite, mootorrataste ja isiklike tarbeesemete ning kodumasinade remont	5 796	-	41	1 073	-9	1 521	3.4%
Veondus, laondus ja side	2 562	-	8	-	-	135	1.2%
Finantsvahendus	100 935	-	35	13	-	173	46.5%
Keskpank	69 847	-	-	-	-	-	32.0%
Kinnisvaraalaane tegevus	2 606	-	6	13	-	761	1.5%
Haldus- ja abitegevused	5 448	-	18	7	-	286	2.6%
Muud tegevusharud	2 807	37	4	666	-4	8	1.3%
Eraisikud	4 684	-	8	280	-	321	2.3%
Kokku	212 242	37	158	2 318	-25	5 766	100.0%

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials L.K.
Kuupäev/date 2.04.18
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

31.12.2016

(tuhandetes eurodes)

Tegevusharu	Bilansilised nõuded (bruto)		s.h. tähtajaks tasumata	Nõuete allahindlus	Bilansivälised tehingud	Tegevusharu osakaal
	nõuded	väärt-paberid				
Põllumajandus, jahindus ja metsandus	3 998	-	5	5	-	46 1.9%
Töötlev tööstus	4 550	-	16	18	-3	225 2.4%
Ehitus	576	-	1	-	-	587 0.6%
Hulgi- ja jaekaubandus, mootorsõidukite, mootorrataste ja isiklike tarbeesemete ning kodumasinade remont	4 206	-	40	1 029	-	1 372 2.8%
Finantsvahendus	116 440	-	27	4	-	134 57.5%
Keskpank	47 925	-	-	-	-	23.7%
Kinnisvaraalane tegevus	4 695	-	5	1	-	72 4.0%
Haldus- ja abitegevused	7 960	-	13	1	-	11 3.9%
Muud tegevusharud	2 354	37	6	51	-	243 1.3%
Eraisikud	3 305	-	6	53	-	489 1.9%
Kokku	196 009	37	119	1 162	-3	3 179 100.0%

Vaata ka lisa 6, 7.

Maarisk

Rahvusvahelistes mastaapides tegutsevate krediitiasutuste, sh. Tallinna Äripanga Grupi jaoks on oluline hinnata adekvaatselt riigiriski. Maarisk koosneb kahest komponendist: majanduslikust ja poliitilisest riskist.

Majanduslik risk hõlmab üldist majandus- ja finantsjuhtimise taset riigis (nii makromajanduses kui ettevõtetes), riigi konkurentsivõimet maailmaturul, maksebilansi olukorda, rahvusvaluuta stabiilsust jms.

Poliitilise riski suuruse määrab poliitilise süsteemi stabiilsus, suhted naaberriikidega ja julgeolekugarantiid. Poliitilise riski hindamisel on mõeldud sellele, kuidas nimetatud tegurid võivad mõjutada omandiõigust.

Reaalsed majanduslikud ja poliitilised riskid on omavahel läbipõimunud ja neid tuleb hinnata ühtse tervikuna.

Maariski võib defineerida järgmisel viisil:

- konverteerimise risk (välisvaluuta devalveerimine risk);
- rahaliste vahendite ülekande riskid;
- välispoliitilised riskid (sanksioonid, piirangud ja muud);
- riigi maksevõimetuse risk (defaulti risk).

Maariski maandamiseks kasutab Grupp järgmisi meetmeid:

- *Konverteerimise risk*
 - Grupp ei teosta operatsioone nende riikide valuutadega, mille konverteerimine on piiratud;
 - Grupp ei teosta operatsioone nende riikidega, mille rahvusvaheline maine on ebaselge või ebastabiilne.
- *Rahaliste vahendite ülekande riskid*
 - Kõik valuuta ostu-müügi operatsioonid teostatakse läbi diilingusüsteemi Bloomberg;

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials L.K.
 Kuupäev/date 2.04.18
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

- Pank ei ava korrespondentkontosid riikides, kus poliitilised ja/või majanduslikud riskid on kõrged.
- *Välispoliitilised riskid*
Riskid, mis on põhjustatud rahvusvaheliste sanktsioonide ja piirangute rakendamisest mõjuga finantsoperatsiooni suurusele ja teostamise ajale.
- *Riigi maksevõimetuse risk*
 - Vastavat riski reguleeritakse läbi range korrespondentpankade valiku;
 - Riigiriski hindamiseks kasutab Grupp rahvusvaheliste reitinguagentuuride andmeid;
 - Grupp teostab monitooringut massimeedia ja vastaspoolte riikide meediaagentuuride teadete üle.

Kõiki ülalnimetatud riske analüüsib, haldab ja kontrollib APJK, riskijuhtimise grupp ja Panga juhatus. Vajadusel kaasatakse ka vastavaid kogemusi omavaid Panga nõukogu liikmeid ja Audiidi komitee. Riigi- ja krediidiriski minimeerimise vahendina on krediidi- ja finantsasutustes paigutatud vara limiitide kinnitamine Juhatus poolt ning nende regulaarne ülevaade riikide lõikes: OECD, USA, Suurbritannia, Kanada, Venemaa ja muud.

Järgnevalt on seisuga 31. detsember 2017 ja 2016 esitatud eraldi Grupi nõuete kontsentreerumine geograafiliste piirkondade lõikes. Nõude all on kajastatud nõuded Eesti Pangale, nõuded klientidele (sh liisingnõuded) ja krediidasutustele ning muud nõuded ja muud finantsvarad.

Tähtjaks tasumata laen on laen, mille graafikujärgne osa- või intressimakse ei ole tähtjaks laekunud.

Nõuete allahindluse mõiste on toodud raamatupidamise aastaaruande lisa 3 „Oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõte“.

Nõuete jaotus geograafiliste piirkondade lõikes

31.12.2017

(tuhandetes eurodes)

Piirkond	Bilansilised nõuded (bruto)			sh. tähtjaks tasumata	Nõuete allahindlus	Bilansi-välised tehingud	Piirkonna osakaal (%)
	nõuded	väärt-paberid	intressi nõuded				
Eesti	149 925	-	138	2 279	-25	5 484	71.3%
Austria	52 778	-	11	-	-	-	24.2%
Leedu	6 897	-	9	-	-	1	3.2%
Prantsusmaa	1 770	-	-	5	-	-	0.8%
Venemaa	712	-	-	21	-	46	0.3%
Muud riigid	160	37	-	13	-	235	0.2%
Kokku	212 242	37	158	2 318	-25	5 766	100.0%

31.12.2016

(tuhandetes eurodes)

Piirkond	Bilansilised nõuded (bruto)			sh. tähtjaks tasumata	Nõuete allahindlus	Bilansi-välised tehingud	Piirkonna osakaal (%)
	nõuded	väärt-paberid	intressi nõuded				
Eesti	119 760	-	111	1 146	-3	2 792	62.2%
Austria	54 504	-	4	-	-	-	26.9%
Leedu	16 833	-	4	-	-	1	8.3%
Venemaa	2 094	-	-	2	-	162	1.1%
Prantsusmaa	2 647	-	-	-	-	-	1.3%
Muud riigid	171	37	-	14	-	224	0.2%
Kokku	196 009	37	119	1 162	-3	3 179	100.0%

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials L.K.
 Kuupäev/date 2.04.18
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Tururisk

Tururisk kujutab endast kahjumi võimalust, mis on põhjustatud ebasoodsatest finantsturgude liikumistest – valuutakursside, intressimäärade, väärtpaperite ja väärismetallide väärtuse muutustest. Tururisk omab makroökonomilist iseloomu. Tururiskist on mõjutatavad enamuse pangateenustest, sh. laenud ja hoiused. Pank ei teosta spekulatiivseid tehinguid fondi- ja valuutaturgudel, seetõttu puudub pangal selline tururiski koostisosa nagu fondi risk.

Grupi jaoks eksisteerib 2 peamist tururiski:

- 1) valuutarisk;
- 2) intressimäära risk;

Tururiski juhtimisel juhindub Grupp järgmistest reeglitest:

- olemasolevate valuutaressursside katteks olevate aktivite samas valuutas nomineerimine;
- alates 01.12.2017 avatud valuuta netopositsioon (AVVP) ei või olla üle 10 % omakapitali summast (2016.a : 10%), s.h vene rublades normatiiv 5% AVVP-st;
- sisemiste normatiivide pidev jälgimine “Riskide juhtimise metoodika” ja “Likviidsusriski strateegia” alusel;
- tagatiste turuhinna muutuste risk on maandatud selle kaudu, et Grupp laenab raha summas kuni 70% laenu tagatise hindamisväärtusest väljaandmise hetkel hinnatuna;
- erinevate riskide hindamise tulemuste omavaheline seostamine.

Tururiskide juhtimisega tegelevad APJK, samuti laenuosakonna ja arvelduste ja dokumentaarsete operatsioonide divisioni töötajad. Intressi- ja ajaliste mittevastavuste juhtimist intressiriskile avatud aktivite ja intressikandvate passivate vahel teostab APJK koos Riskijuhtimise grupiga ja laenuosakonnaga spetsialistiga. Investeeringisportfelli väärtuse muutmise riski hinnatakse eraldi kapitali piisavuse (ICAAP) sisehindamise stress-testi raames. Alates 2015. aastast viiakse regulaarselt läbi tururiski stressitesti erinevate kriisi- ja šokistsenaariumite põhjal.

Tabelites on toodud välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustused euro ekvivalendis tuhandetes eurodes.

Finantsvarade ja kohustuste jaotus valuutade lõikes

31.12.2017	(tuhandetes eurodes)						
	EUR	USD	CHF	GBP	RUB	MUU	Kokku
Aktiva							
Sularaha ja nõuded keskpangale	70 464	232	-	51	-	5	70 752
Nõuded krediitiasutustele	22 616	71 293	1 090	286	316	160	95 761
Nõuded klientidele-neto ja muud nõuded	46 462	147	-	-	-	-	46 609
Väärtpaperid	37	-	-	-	-	-	37
Muu vara (lisa 8)	316	-	-	-	-	-	316
Varad kokku	139 895	71 672	1 090	337	316	165	213 475
Passiva							
Võlgnevused krediitiasutustele	71	-	-	-	-	-	71
Võlgnevused klientidele ja muud võlad	127 937	68 178	1 092	335	316	146	198 004
Muud kohustused (lisa 14)	2 996	3 508	-	54	-	15	6 573
Kohustused kokku	131 004	71 686	1 092	389	316	161	204 648
Bilansiline netopositsioon	8 891	-14	-2	-52	-	4	8 827

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials L.K.
 Kuupäev/date 2.04.18
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

31.12.2016

(tuhandetes eurodes)

	EUR	USD	GBP	RUB	SEK	MUU	Kokku
Aktiva							
Sularaha ja nõuded keskpangale	49 004	112	2	-	35	20	49 173
Nõuded krediitiasutustele	26 184	80 429	342	2 342	385	254	109 936
Nõuded klientidele-neto ja muud nõuded	37 976	169	-	-	-	-	38 145
Väärtpaberid	37	-	-	-	-	-	37
Muu vara (lisa 8)	323	12	-	-	-	-	335
Varad kokku	113 524	80 722	344	2 342	420	274	197 626
Passiva							
Võlgnevused krediitiasutustele	6	-	-	-	-	-	6
Võlgnevused klientidele ja muud võlad	102 709	78 803	378	861	401	183	183 335
Muud kohustused (lisa 14)	3 742	1 854	2	1 479	3	16	7 096
Kohustused kokku	106 457	80 657	380	2 340	404	199	190 437
Bilansiline netopositsioon	10 470	65	-36	2	16	75	10 592

Seisuga 31.12.2017 ja 31.12.2016 ei olnud Grupil fikseeritud netopositsiooni, mis ületaks 1% omavahendite taset. Grupi valuutade netopositsioonide taset bilansikuupäeva seisuga kajastab aasta jooksul tekkivat iseloomulikku valuutapositsioonide taset. Netopositsioonide arvutamisel ei võeta arvesse eurot.

Alljärgnevas tabelis on toodud tundlikkuse analüüs bilansipäeva seisuga võimalike mõistlike valuutakursside muutuste suhtes.

	31.12.2017	31.12.2016
tuhandetes eurodes		
Valuutade tugevnemine 5% (2016: 5%)		
USD tugevnemine 10% (2016: 10%)	-1	6
CHF tugevnemine 5% (2016: 5%)	-	3
GBP tugevnemine 10% (2016: 10%)	-5	-4
SEK tugevnemine 5% (2016: 5%)	1	1
CAD tugevnemine 10% (2016: 10%)	-	1
CNY tugevnemine 5% (2016: 5%)	-1	-
JPY tugevnemine 5% (2016: 5%)	-1	-
Muu (välja arvatud EUR) tugevnemine 5% (2016: 5%)	1	1
Kokku	-6	8
Valuutade nõrgenemine 5% (2016: 5%)		
USD nõrgenemine 10% (2016: 10%)	1	-6
CHF nõrgenemine 5% (2016: 5%)	-	-3
GBP nõrgenemine 10% (2016: 10%)	5	4
SEK nõrgenemine 5% (2016: 5%)	-1	-1
CAD nõrgenemine 10% (2016: 10%)	-	-1
CNY nõrgenemine 5% (2016: 5%)	1	-
JPY nõrgenemine 5% (2016: 5%)	1	-
Muu (välja arvatud EUR) nõrgenemine 5% (2016: 5%)	-1	-1
Kokku	6	-8

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials L.K.
 Kuupäev/date 2.04.18
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Rahavooline intressirisk on finantsinstrumendi tulevaste rahavoogude kõikumise risk turuintressimäärade muutustest tingituna. Neto intressitulu on mõjutatud välistest teguritest nagu muutused Euribori määras, intressikõvera muutustest ja konkurentsivõimest. Grupp mõeldab neto intressitulu riski kui võimalikku muutust tuludes.

Intressiriskide mõjule hinnangu andmiseks krediidasutuse tegevuse tulemustele tehakse stressiteste. Aruandeperioodil tehti 2 plaanilist stressitesti erinevate intressimäärade muutmise stsenaariumide järgi ajaliste perioodide lõikes. Intressiriski stressitestimist teostavad Riskijuhtimise grupi liikmed.

Aastal 2017 Euroopa Keskpank jätkas negatiivse intressimäärade poliitikaga. Intressimäär jäi samaks -0,4%. Aasta jooksul kõikus M6 Euribor negatiivses intervallis: 0,22% - 0,28%, mis tõi endaga kaasa enneolematu olukorra pankadevahelisel krediiditurul, vastavalt millele raha paigutamine krediidasutuste jaoks korrespondentpankades oli tasuline teist aastat järjest. Alates 2017. aastast hakkas pank rakendama negatiivset intressimära mõningate mitteresidentidest kliendigruppide arvelduskontodel olevate kontojääkide suhtes. Niisugune sümmeetriline lähenemine võimaldas vähendada panga kulusid nostrokontodel korrespondentpankades.

Intressiriski juhtimine põhineb 04.12.2015 Finantsinspektsiooni poolt vastuvõetud soovituslikust juhendist “Kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski juhtimise kohta”, mis kehtestab esmaseid testimis põhimõtteid, hinangu ja intressimäära mõju muudatusi panga puhtaskasumile ning panga majanduslikule väärtusele. Basel Pangajärelvale komitee põhimõtted koosnevad stressitestides šoki stsenaariumitest, milles intressimäär muutub +/- 200 bp valuuta lõikes, mille positsiooni summa moodustab üle 5% rahaagregaadi suuruselt kui finantsinstrumendide tulu - 5% aastas. Peale seda, vastavalt soovitusle, oli läbi viidud panga majandusliku hinnangu muutumine kasutades intressiriski arvutuse kestuse viisi kahe valuuta kontekstis: euro ja US dollar.

Intressiriski juhtimise aluseks on heaks kiidetud Nõukogu poolt Intressiriski Juhtimise politika. Poliitika määrab intressiriski monitooringu põhilised kontrolli vormid ja meetodid. Intressiriskide juhtimise poliitikas on algoritmiseeritud nominaal- ja baasintressimäära kaasamise arvutamise protseduur; nõuded krediidi baasintressimäära arvutamiseks; minimaalsed nõuded intressimarginaalile, mis põhinevad EBA suunistel “Kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski juhtimise kohta”.

Intressiriski analüüsimisel kasutatakse GAP analüüsi ehk Grupis kasutatavate finantsinstrumentide pikkade ja lühikeste positsioonide analüüsi meetodit ajaintervallide lõikes 1 kuu kuni perioodini üle 5 aasta. Intressiriski analüüs teostati aasta tulemustel saadud absoluutse GAP suuruse suhtes. Intressiriski hindamise teostatud testimise järgi šokistsenaariumi põhjal. Intressimäära suurendamisel aruandeaasta +150 baaspunkti eurodes ja USA dollarites võrra, väheneb neto intressitulu aastaga arvestuslikult -83 tuhande euro võrra, intressimäära alandamisel -150 baaspunkti EUR-s ja -100 baaspunkti USA dollarites võrra väheneb see näitaja arvestuslikult -1 187 tuhande euro võrra. Arvutatud stsenaariumi põhjal Grupi majanduslik väärtus muutus 8 tuhat eurot intressimäära vähendamise stsenaariumi järgi (euro -150 baaspunkti ja USA dollar - 100 baaspunkti). Panga majandusliku väärtuse hinnang muutus 2 tuhat eurot valuuta intressimäärade kasvu stsenaariumi järgi (euro +150 baaspunkti ja USA dollar +150 baaspunkti). Grupp võtab endale intressiriski lähtudes intressiriskile avatud aktiveeritud ja passivatest ja nende vahel oleva vahe suuruselt. Intressiriski suurusle piirangute seadmine on panga Aktivate-Passivate Komiteesse kuuluva Likviidsuse ja finantsriskide juhtimise grupi jooksuks ülesandeks.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u>L.K.</u>
Kuupäev/date <u>2.04.18</u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Alljärgnevas tabelis on toodud Grupi intressiriski analüüs. Grupi finantsvarad ja kohustused on toodud bilansilises maksumuses, klassifitseeritud lepingulise intressi fikseerimise või tähtaja järgi, sõltuvalt, milline toimub varem.

Intressiriskile avatud varad ja kohustused intressi fikseerimise perioodi järgi

31.12.2017

(tuhandetes eurodes)

	Nõudmi- seni	kuni 3 kuud	3-12 kuud	1-2 aastat	2-5 aastat	Üle 5 aasta	Kokku
Aktiva							
Nõuded keskpangale	69 847	-	-	-	-	-	69 847
Nõuded krediidiasutustele, bruto	74 894	20 845	-	-	-	-	95 739
Nõuded klientidele, bruto	147	30 570	5 429	259	2 717	6 330	45 452
Väärtpaberid	-	-	-	-	-	37	37
Aktiva kokku	144 888	51 415	5 429	259	2 717	6 367	211 075
Passiva							
Võlgnevused krediidiasutustele	71	-	-	-	-	-	71
Võlgnevused klientidele ja muud võlad	154 512	9 936	15 184	8 176	7 607	2 328	197 743
Passiva kokku	154 583	9 936	15 184	8 176	7 607	2 328	197 814
Kokku vahe intressi fikseerimise perioodide järgi	-9 695	41 479	-9 755	-7 917	-4 890	4 039	13 261

31.12.2016

(tuhandetes eurodes)

	Nõudmi- seni	kuni 3 kuud	3-12 kuud	1-2 aastat	2-5 aastat	Üle 5 aasta	Kokku
Aktiva							
Nõuded keskpangale	47 925	-	-	-	-	-	47 925
Nõuded krediidiasutustele, bruto	87 054	19 974	2 897	-	-	-	109 925
Nõuded klientidele, bruto	174	25 930	4 127	538	975	5 237	36 981
Väärtpaberid	-	-	-	-	-	37	37
Aktiva kokku	135 153	45 904	7 024	538	975	5 274	194 868
Passiva							
Võlgnevused krediidiasutustele	6	-	-	-	-	-	6
Võlgnevused klientidele ja muud võlad	138 820	10 216	20 234	7 516	4 647	1 616	183 049
Passiva kokku	138 826	10 216	20 234	7 516	4 647	1 616	183 055
Kokku vahe intressi fikseerimise perioodide järgi	-3 673	35 688	-13 210	-6 978	-3 672	3 658	11 813

Seisuga 31.12.2017 ja 31.12.2016 ning vastavate perioodide jooksul ei olnud grupil õiglases väärtuses kajastatud finantsvarasid ega –kohustusi, seega ei ole grupp avatud õiglase väärtuse intressimäärariskile.

Likviidsusrisk

Likviidsus iseloomustab Grupi võimet täita endale võetud kohustusi igal konkreetsel ajahetkel, samuti Grupi võimet teatud perioodi jooksul muuta ebasoodsat likviidsuse taset või vähemalt olemasoleva taseme konstantsena hoidmist aktiva ja passiva struktuuri muutmise ja lisavõõrkapitali kaasamise abil ning finantspüsivuse suurendamist tulude kasvu näol.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialised for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials *J.K.*
Kuupäev/date *2.04.18*
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Likviidsusrisk tuleneb varade ja kohustuste tähtaegade erinevusest, varade poolel asuvate vahendite realiseerimise kiirusest kohustuste katmiseks, üldisest varade struktuurist ja kohustuste intressitundlikkusest.

Likviidsusrisi juhtimisel juhindub Grupp järgmistest reeglitest:

- Likviidsuse strateegia;
- Finantsinspektsiooni soovituslik juhend: „Nõuded likviidsusrisi juhtimisele“;
- Grupi likviidsusrisi reguleerimise aluseks on Euroopa Keskpanga määrus kohustuslike reservide kohaldamise kohta;
- Eesti Panga ja Euroopa Parlamendi ja järelevalve organite poolt kehtestatud usaldatavusnormatiivide järgimine;
- koefitsientide ja limiitide jälgimine (nii regulatiivseid kehtestatud kui ka Grupi siseseid) – aluseks on “Riskide juhtimise metoodika”, Riskistrateegia, Likviidsusrisi strateegia ja Likviidsuse juhtimise politika”;
- Stresstestide tulemuste analüüs;
- Panga kassa limiidi täitmine;
- hoiuste ja laenude mahtude prognoosimine, laenude tagasimakse graafikute koostamine;
- avatud valuutaposisiooni tasakaalustamine;
- Grupi ressursibaasi stabiilsus tagatakse konkurentsivõimeliste intressimäärade pakkumistega tähtajalistele deposiitidele;
- tähtajaliste deposiitide lõpetamise tingimused (30-päevaline etteteatamine);
- erinevate riskide hindamise tulemuste omavaheline seostamine.
- uute pangasiseste normatiivide rakendamine likviidsusrisi üle järelevalve teostamiseks ja monitoorimiseks.

Likviidsuse strateegia sisaldab:

- otsuste vastuvõtmise süsteemi;
- finantseerimise ja operatsioonide likviidsuse hoidmise lähenemisi;
- likviidsusrisi suuruse normatiive;
- likviidsuse planeerimise protseduure sündmuste arengu erinevate stsenaariumide korral;
- likviidsuse taastamise plaan.

Likviidsusriskide juhtimisega tegeleb APJK. APJK koos riskijuhtimise grupiga teostab aktive monitooringut, kontrolli ja ümberpaigutamist, eesmärgiga saavutada võimalikult optimaalset bilansi struktuuri vastuvõetava likviidsuse tasandi säilitamisel, samas sellist likviidsusreservi säilitamist, et tagada mitteplaaniliste tekkivate finantsvajaduste rahuldamist (tulusate investeerimis- ja laenutehingute tagamine, ettenägematute ja hooajaliste laenuõudluse kõikumiste kompenseerimine ning ootamatute deposiitide kõrvaldamise täiendus).

Likviidsusriskide juhtimise strateegilisi küsimusi arutab APJK regulaarselt mitte vähem kui üks kord kuus.

Likviidsuse juhtimise ja sellest tuleneva riski igapäevase haldamisega tegeleb töörühm, kuhu kuuluvad APJK liikmed ning laenuosakona töötaja.

Töörühm kontrollib Grupi likviidsustaset pidevalt (igapäevaselt) ning esitab Panga juhatusele oma tegevuse aruande. Vastavalt Likviidsusrisi strateegia sätetele edastab töörühm regulaarselt juhatuse liikmetele likviidsuse raporti, mis sisaldab igakuiselt arvatavat likviidsuse koefitsienti.

Likviidsusrisk

31.12.2017

(tuhandetes eurodes)

	Nõudmi- seni	kuni 3 kuud	3-12 kuud	1-2 aastat	2-5 aastat	üle 5 aasta	Kokku
Finantskohustused							
Võlgnevused krediidiasutustele	71	-	-	-	-	-	71
Võlgnevused klientidele ja muud võlad	154 773	9 936	15 184	8 176	7 607	2 328	198 004
Muud kohustused*	6 573	-	-	-	-	-	6 573
Garantiid ja laenudega seotud bilansi- välised kohustused**	4 074	-	-	-	-	-	4 074
Kasutamata faktooringud	1 692	-	-	-	-	-	1 692
Kokku finantskohustused	167 183	9 936	15 184	8 176	7 607	2 328	210 414
Finantsvarad							
Sularaha ja nõuded keskpangale	70 752	-	-	-	-	-	70 752
Nõuded krediidiasutustele	74 894	20 867	-	-	-	-	95 761
Nõuded klientidele, neto	1 304	30 570	5 429	259	2 717	6 330	46 609
Muud varad***	316	-	-	-	-	37	353
Kokku finantsvarad	147 266	51 437	5 429	259	2 717	6 367	213 475
Järelejäänud tähtaegade erinevus	-19 917	41 501	-9 755	-7 917	-4 890	4 039	3 061

31.12.2016

(tuhandetes eurodes)

	Nõudmi- seni	kuni 3 kuud	3-12 kuud	1-2 aastat	2-5 aastat	üle 5 aasta	Kokku
Finantskohustused							
Võlgnevused krediidiasutustele	6	-	-	-	-	-	6
Võlgnevused klientidele ja muud võlad	139 107	10 216	20 234	7 516	4 646	1 616	183 335
Muud kohustused*	7 096	-	-	-	-	-	7 096
Garantiid ja laenudega seotud bilansi- välised kohustused**	2 510	-	-	-	-	-	2 510
Kasutamata faktooringud	669	-	-	-	-	-	669
Kokku finantskohustused	149 388	10 216	20 234	7 516	4 646	1 616	193 616
Finantsvarad							
Sularaha ja nõuded keskpangale	49 173	-	-	-	-	-	49 173
Nõuded krediidiasutustele	87 054	19 985	2 897	-	-	-	109 936
Nõuded klientidele, neto	1 340	25 929	4 127	537	975	5 237	38 145
Muud varad***	335	-	-	-	-	37	372
Kokku finantsvarad	137 902	45 914	7 024	537	975	5 274	197 626
Järelejäänud tähtaegade erinevus	-11 486	35 698	-13 210	-6 979	-3 671	3 658	4 010

* muud kohustused sisaldavad maksed teel ja muud finantskohustused (vt lisa 14).

** laenudega seotud bilansivälised kohustused on bilansikuupäeva seisuga kasutamata laenulimiidid (vt lisa 16).

*** muud varad sisaldavad muud finantsvarad, intressinõuded on kaasatud nõuete hulka (vt lisa 8).

Ülaltoodud tabelist on toodud finantskohustuste eeldatavad diskonteerimata rahavood ja finantsvarade diskonteerimata väärtused. Kohustuste täitmiseks on Grupil olemas järgmised varad: raha, kontojääk keskpangas, hoised teistes pankades ning laenud ja nõuded klientidele. Tabelites on toodud välisvaluutas fikseeritud varad ja kohustused euro ekvivalendis.

Aruande perioodil säilitas Grupp likviidsuse taseme, mis on piisav klientide ja järelevalveorganite kõigi nõuete täimiseks. Arvutatud perioodi lõpule eelneva kaheteistkümneme kuu lõpu andmete aritmeetiliste keskmistena likviidsuskattekoraja ehk LCR (%) oli 2017: 400% ja 2016: 853% (regulatiivne miinimumnõue 100%). Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 575/2013 sätestatud avalikustatav teave Grupi likviidsuskattekoraja avalikustamise kohta on toodud Tallinna Äripanga 2017. aasta riski ja kapitali (Pillar 3) raportis panga koduleheküljel www.tbb.ee.

Operatsioonirisk

Operatsioonirisk tähendab riski, mis grupisiseste või -väliste tegurite mõjul võib negatiivselt mõjutada Grupi tegevust ning viia kahjumi tekkimiseni. Operatsioonirisk koosneb alljärgnevast:

- infotehnoloogiline risk;
- protseduuririsk;
- personalirisk;
- juriidiline risk;
- välised riskid.

Operatsiooniriski maandamiseks on Tallinna Äripanga Grupis tehingute administreerimiseks loodud kontrollsüsteem, mis tagab teostatud tehingutele mitmekordse järelevalve. Vastavuses “Operatsiooniriskide juhtimise poliitikaga” toimub Grupis igakuiselt operatsiooniriski monitooring, mis näeb ette kõikide operatsiooniriski kahjujuhtumite ja intsidentide kontrollimist. Aruandeperioodil olid kindlaks määratud ka operatsiooniriskide intsidentide registreerimise ajalised kriteeriumid. Kriteeriumite määrasid alandati pangasiseste operatsiooniriskide monitoorimiseks.

Monitooringu tulemuste alusel arvutatakse välja operatsiooniriski näitaja (OR), mis näitab kaalutud keskmist IT riskide, protseduurireeglite-, personali-, juriidiliste- ja välisriskide osas. Operatsiooniriski näitaja edastatakse Panga juhatusele, Nõukogudele ja siseauditile informeerimiseks. Iga-aastase juhatuse liikmete ja Grupi juhtivate töötajate anketeerimise käigus koostatakse riskide kaart, mis kujutab endast riskijuhtumite mudelit (skooringu mudel). Riskide kaart annab võimaluse tuua välja suurema riski tsoonid, samuti määrata erinevate riskide kaalu koefitsiente, mida kasutatakse OR juures ja ICAAP-I raamides kapitali nõue arvestuseks. Operatsiooniriski aruanded esitatakse kvartaalselt juhtkonnale (operatsiooniriski raport) ja Finantsinspeksioonile.

Minimaliseerimaks *infotehnoloogilise riski* faktoreid on loodud sisemine infokaitsetsüsteem ja protseduurireeglid, mis piiravad mittesanktsioneeritud juurdepääsu pangasisesele põhiinformatsioonile.

Võimaliku *protseduuri riski* maandamiseks kasutab Grupp protseduurireegleid, mis peavad tagama teenuste igakülge kaetuse lepingute, kontrolltoimingute ja tõese raamatupidamisliku kajastamisega. Iga toiminguga ja toote kohta koostatakse pangas protseduurireeglistik ja tootekaart.

Nimetatud süsteemi toimimist ning efektiivsust kontrollivad Panga siseauditi osakond ning jurist, kes viivad protseduurireeglitest kinnipidamise tagamiseks regulaarselt läbi kontrollimisi sõlmitud või sõlmimisel olevatele lepingutele ning teevad analüüse võimalike riskide väljaselgitamiseks. Suurt tähtsust antakse kontrollile vastavusriskide üle ja rahapesu riski tõkestamise süsteemile.

Personaliriski reguleeritakse töötajate valiku ning paigutusprintsipi abil. Kaadri valiku printsibiiks on eelnevalt hinnata töötaja professionaalset sobivust, kvalifikatsiooni ning lojaalsust.

Töötajaile on kehtestatud pädevuse piirid, millede ületamisel ning Grupile sellega kahju tekitamisel kannab töötaja isiklikku varalist vastutust tekitatud kahju ulatuses.

Juriidiline risk. Grupp kasutab tehingute teostamisel standardseid lepinguid. Kõik lepingute tingimused kooskõlastatakse Grupi juristiga ja vajaduse korral tellitakse juriidiline ekspertiis. Märkimisväärset osa nõuetetagamisega seotud lepingutest kontrollitakse notaribüroodes.

Välised riskid. Grupi ruumidesse ja kommunikatsiooni süsteemidesse sissemurdmise välised riskid on kindlustatud IT kaitsesüsteemiga, turvalisuse tagamise sisereeglitega, videosalvestussüsteemi tehniliste vahenditega. Süsteemide välised riskid fikseeritakse ja hoitakse arhiivis. Füüsilise turvalisuse tagamine ja kriminaalsete riskide kontroll kuulub Panga haldusdivisjoni tegevuse valdkonda.

Kõiki operatsiooniriske kontrollivad ja haldavad operatsiooniriski juhtimise töögrupp, siseauditi osakond.

Grupp on otsustanud operatsiooniriskide kapitalinõude arvutamisel rakendada Basel II ja Basel III kapitali adekvaatsuse reeglite alusel baasmeetodit. Baasmeetodi puhul on operatsiooniriski kapitalinõue 15% Grupi põhitegevuse puhastulust. Antud valik on tehtud tulenevalt pangaoperatsioonide iseloomust ja Panga väiksusest.

Finantsvarade ja kohustuste õiglane väärtus

Tallinna Äripanga juhatus on hinnanud bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud varade ja kohustuste õiglast väärtust. Õiglase väärtuse tuvastamiseks diskonteeritakse tuleviku rahavood turuintressikõvera alusel (Tase 3).

Laenude puhul vaadeldakse igat klienti eraldi ning intressimäärad on erinevad tulenevalt kliendi riskitasemest, mistõttu nende laenude tuleviku rahavoogude diskonteerimiseks ei ole võimalik rakendada homogeenset ja sarnastel tehingutel põhinevat võrreldavat intressimäära. Valdav osa laenudest on ujuva intressimääraga, ehk vastavad turuintressi muutustele. Klientide riskimarginaalides ei toimunud olulisi muudatusi võrreldes arvele võtmisega. Seega, ei erine laenude õiglane väärtus nende bilansilisest väärtusest seisuga 31.12.2017 ega 31.12.2016.

Muud nõuded, viitvõlad ja muud kohustused on tavapärase äritegevuse käigus tekkinud ja kuuluvad tasumisele lühiajaliselt, mistõttu ei erine nende õiglane väärtus juhtkonna hinnangul oluliselt bilansilisest väärtusest. Need nõuded ja kohustused ei kannu intressi.

Fikseeritud intressimääradega klientide deposiidid on lühiajalised ning deposiitide hinnastamisel järgitakse turutingimusi. 2017. aastal ei ole turu intressikõver oluliselt muutunud, mistõttu tuleviku rahavoogude diskonteerimise tulemusena leitav deposiitide õiglane väärtus ei erine oluliselt nende bilansilisest väärtusest.

Vt ka finantsvarade ja finantskohustuste tähtajalist struktuuri likviidsusriski juures käesolevas lisas.

Kapitali juhtimine ja kapitali adekvaatsus

Grupp kasutab riskipõhist kapitali planeerimist, tagades et kõik riskid oleksid igal ajahetkel piisavalt kaetud omavahenditega. Grupp lähtub kapitali planeerimisel riskistrateegiast, riskipoliitikast ja regulatiivdokumentidest (Krediidiasutuste seadusest ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) nr 575/2013 ehk kapitalinõuete määrusest).

Kapitalivajaduse planeerimine toimub regulatiivse **kapitali adekvaatsuse** arvutamise baasil, millele liidetakse juurde kapitalinõuded täiendavate riskide katteks. Selliste otsuste langetamise instrumendiks on kapitali piisavuse stress-testimine Pillar 1 ja Pillar 2 adekvaatsuse kriteeriumite alusel. Kapitali adekvaatsus väljendab panga omavahendite piisavust krediidiriski, tururiski ja operatsiooniriski katmiseks ning vastavust krediidiasutuse majandustegevusest.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials L.K.
Kuupäev/date 2.04.18
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Alates 2014. aasta algusest on Euroopa Liidus kehtinud pankadele ühtne kapitali adekvaatsuse miinimumnõue (baasnõue 8%), kuid lisaks sellele Eesti kehtestatud täiendavad kapitalipuhvri nõuded:

- kapitali säilitamise puhver 2.5%
- süsteemse riski puhver 1.0% (2% kuni 31.07.2016)
- vastutsükliline puhver 0-2.5% (alates 01.01.2016).

Alates 2016. aastast peavad kõik EL krediidasutused hoidma omavahendeid vastutsüklilise kapitalipuhvri nõude täitmiseks. Vastutsüklilise puhvri nõue on krediidasutuse koguriskipositsiooni ja vastutsükliliste kapitalipuhvrite kaalutud keskmise määra korrutis. Vastutsüklilise puhvri määr kehtestatakse geograafilisel põhimõttel riikide lõikes vastava riigi määratud asutuse poolt. Eestis kehtib alates 2016. aastast vastutsüklilise kapitalipuhvri nõue 0%.

Omavahendid

Vastavalt pangandusmäärusele koosnevad krediidasutuse või konsolideerimisgrupi omavahendid esimese ja teise taseme omavahenditest.

Esimese taseme omavahendid koosnevad esimese taseme põhiomavahenditest ja täiendatavatest esimese taseme omavahenditest.

Tallinna Äripanga Grupi esimese taseme põhiomavahendite koosseisu kuuluvad:

- a) sissemakstud kapitaliinstrumendid ehk aktsiakapital;
- b) jaotamata kasum;
- c) muud reservid;

Punktides a–c osutatud kirjeid tunnustatakse esimese taseme põhiomavahenditena ainult siis, kui krediidasutus saab neid piiramatult ja viivitamatult kasutada, et katta riskid või kahju kohe, kui need tekivad.

Punkti b kohaldamisel võib krediidasutus kajastada aruandeperioodi vahekasumit või aastakasumit esimese taseme põhiomavahendites enne, kui ta on teinud ametliku otsuse, millega kinnitatakse aruandeaasta lõplik kasum, ainult pädeva asutuse eelneval loal. 2017. aasta novembris Finantsinspektsiooni poolt anti Tallinna Äripanga AS-le luba 2017. aasta vahekasumi konsolideeritud baasil summas 1 567 tuhat eurot esimese taseme põhiomandite kajastamiseks.

Täiendavaid esimese taseme omavahendeid ja teise taseme omavahendeid Tallinna Äripanga Grupp ei oma.

Vastavalt regulatiivnõuetele krediidasutuse omavahendid peavad olema vähemalt 5 miljoni eurot ja koguomavahendite suhe koguriskipositsioonis (koguomavahendite suhtarv) peab olema vähemalt 11.5% (12.5% kuni 31.07.2016). Grupile kehtivad ka Pillar 1 riskide ja Pillar 2 riskide lisanõuded, mis võtavad arvesse Grupi spetsiifilisi omadusi ja riski profile. Grupi kapitaliks ehk omavahenditeks on esimese ja teise taseme omavahendid nagu need on määratud kapitalinõuete määruses (31.12.2017: 26 125 tuhat eurot, 31.12.2016: 23 644 tuhat eurot). Koguomavahendite suhtarv oli 26.23% seisuga 31.12.2017 (24.74% seisuga 31.12.2016).

Juhkonna hinnangul, Grupp on vastavuses kõikidega välis- ja sisemiste kapitali juhtimise nõuetega seisuga 31.12.2017 ja 31.12.2016.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials <u>L.K.</u>
Kuupäev/date <u>2.04.18</u>
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

**Omavahendite ja suhtarvude arvestus
(tuhandetes eurodes)**

	31.12.2017	31.12.2016
Esimese taseme omavahendid (TIER 1)	26 125	23 644
Esimese taseme põhiomavahendid (CET 1)	26 125	23 644
Sissemakstud aktsiakapital	25 500	25 500
Eelmiste aastate jaotamata kasum/kahjum	-1 762	-2 637
Aruandeperioodi kasum /kahjum (-)	1 721	936
(-) Mitteaktsepteeritav osa aastakasumist	-154	-936
Kasumi arvel moodustatud reservid	842	781
Esimese taseme põhiomavahendite mahaarvamised	-22	-
Koguomavahendid	26 125	23 644
Riskiga kaalutud varad kokku (Koguriskipositsioon)	99 585	95 577
Kapitali suhtarvud ja puhvrid		
Esimese taseme põhiomavahendite suhtarv (CET1)	26.23%	24.74%
Esimese taseme omavahendite suhtarv (TIER 1)	26.23%	24.74%
Koguomavahendite suhtarv	26.23%	24.74%
Kombineeritud puhvri nõue	3 486	3 345
Kapitalisäilitamise puhvri nõue	2 490	2 389
Süsteemse riski puhvri nõue	996	956

Krediidiriski kapitalinõuete arvutamisel kasutab Tallinna Äripanga Grupp standardmeetodit. Grupi krediidiriski kapitalinõude arvutamiseks seisuga 31. detsember 2017 ja 31. detsember 2016 on võetud arvesse nii bilansilised varad kui ka bilansivälised kohustused.

Riskiga kaalutud varad (tuhandetes eurodes)

	31.12.2017	Kapitali baasnõuded (8%)	31.12.2016	Kapitali baasnõuded (8%)
KOGURISKIPOSITSIOON	99 585	7 967	95 577	7 646
Riskiga kaalutud vara krediidiriski ja vastaspoole krediidiriski puhul	90 674	7 254	86 198	6 896
Krediidiasutused ja investeerimisühingud	19 014	1 521	24 210	1 937
Äriühingud	7 708	617	8 241	659
millest: VKE	7 016	561	8 241	659
Jaenõuded	361	29	434	35
Kinnisvaraga tagatud nõuded	31 694	2 536	27 607	2 209
millest: VKE	29 917	2 393	26 345	2 108
Viivitatud nõuded	1 554	124	1 630	130
Eriti suure riskiga seotud kirjed	12 600	1 008	4 616	369
Muud varad	17 743	1 419	19 460	1 557
Kokku välisvaluutariski summa	-	-	519	41
Kokku operatsiooniriski summa	8 911	713	8 860	709

*VKE - määratletud mikro-, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad. Mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete (VKEd) kategooriasse kuuluvad ettevõtted, millel on vähem kui 250 töötajat ja mille aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 43 miljonit eurot (väljavõte komisjoni soovitus 2003/361/EÜ lisa Artiklist 2).

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials L.K.
Kuupäev/date 2.04.18
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Kapitalinõuded ja puhvid

31.12.2017

Oma- vahendid	Oma vahendite summa	Koguriski positsioon	Omavahendite baasnõuded	Baasnõuete ülejäak(+) pudujääk(-)	Kapitali adekvaatus	Kapitali säilitamise puhver	Süsteemse riski puhver	Kapitalinõuded kokku, k.a.puhvid		Kogunõuete ülejäak(+) pudujääk(-)			
	1	2	3	4=2x3	5=1-4	6=1/2	7	8=2x7	9	10=2x9	11=3+7+9	12=2x11	13=1-12
Kogu kapital	26 125	99 585	8%	7 967	18 158	26.23%	2.5%	2 490	1%	996	11.5%	11 452	14 673
Tier 1 kapital	26 125	99 585	6%	5 975	20 150	26.23%	2.5%	2 490	1%	996	9.5%	9 461	16 664
CET 1 kapital	26 125	99 585	4.5%	4 481	21 644	26.23%	2.5%	2 490	1%	996	8%	7 967	18 158

Kapitalinõuete määrusega nähakse krediidasutustele ette nõue arvutada finantsvõimenduse määr. **Finantsvõimenduse määr** võrdub esimese taseme omavahendite ja riskipositsiooni näitaja jagatisega ning väljendatakse protsendina. Finantsvõimenduse määra eesmärk on katta ülemäärase finantsvõimenduse risk (risk, mis tuleneb krediidasutuse liiga kiirest kohustuste kasvust) ja toimida kaitsemeetmena riskitundlikele omavahendite nõuetele.

Finantsvõimenduse määra arvutamine (tuhandetes eurodes)

	31.12.2017	31.12.2016
Bilansilised riskipositsioonid	231 311	216 993
Muud bilansivälised kirjed	1 873	1 236
Finantsvõimenduse määra riskipositsiooni väärtus	233 184	218 229
Esimese taseme omavahendid	26 125	23 644
Finantsvõimenduse määr, kasutades esimese taseme omavahendite täielikult rakendatud määratlust	11.20%	10.83%

Kapitalivajaduse leidmiseks prognoositakse bilansipositsioone, võttes aluseks võimalikke muutusi erinevate riskiga kaalutud varade ja omakapitalikirjete lõikes ning soovitud kapitalitasemete hoidmise. Kapitali planeerimisel ja äriplaani koostamisel kesk- ja lühiajalises perspektiivis arvestatakse selliseid näitajaid nagu kapitaliseerituse tase, minimaalne ja soovitav omakapitali määr, omakapitali kordaja (leverage), tähtjaliste hoiuste katmise tase kontserni omavahenditega, kõrglikviidsete aktivite summa ning vastuvõetud riski ja likviidsusestrateegiad.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 575/2013 sätestatud avalikustatav teave Grupi omavahendite, kapitalinõuete ja adekvaatsuse normatiivide täitmise kohta on toodud Tallinna Äripanga 2017. aasta riski ja kapitali (Pillar 3) raportis panga koduleheküljel www.tbb.ee.

Lisa 5. Nõuded keskpangale

Vastavalt Euroopa Keskpanga nõuetele on kehtestatud Eestis tegutsevatele krediidasutustele kohustusliku reservi nõue. Kohustusliku reservi nõude arvestuse baasi hulka kuuluvad kõik krediidasutuse poolt võõrvahendite kaasamise teel saadud bilansilised kohustused ja tingimuslikest kohustustest konsolideerimisgruppi kuuluvate residentsete finantseerimisasutuste kohustuste katteks väljastatud finantsgarantiid. Kohustusliku reservi nõude suurus arvutatakse kuu lõpu bilansi alusel ja peab olema täidetud aruandeperioodil keskmisena. 2017 ja 2016 aasta jooksul oli Tallinna Äripank nimetatud nõudega vastavuses. Seisuga 31. detsember 2017 moodustavad nõuded keskpangale 69 847 tuhat eurot (31.12.2016: 47 925 tuhat eurot). Reservinõue 31.12.2017 seisuga oli 1 612 tuhat eurot (31.12.2016: 1 494 tuhat eurot), seega on vabu vahendeid Eesti Pangas seisuga 31.12.2017 68 235 tuhat eurot (31.12.2016: 46 431 tuhat eurot), mis on kajastatud raha ekvivalentidena.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials L.K.
Kuupäev/date 2.04.18
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2017	31.12.2016
Arvelduskonto päevalõpu jääk kuu keskmisena	59 338	29 962
Kohustusliku reservi nõue kuu keskmisena	1 674	1 527
Kohustusliku reservi ületäitmine kuu keskmisena	58 779	28 435

2017. aastal Grupp ei ole saanud intressitulu keskpangas arvelduseks hoitavate vahenditelt (2016: 0,1 tuhat eurot).

2014. aastast kehtestas Euroopa Keskpank hoiustamise püsivõimaluse negatiivse intressimäära. Negatiivne intressimäär kehtib ka kohustusliku reservi nõudeid ületavatele keskmistele reservihoiustele ja muudele eurosüsteemis hoitavatele hoiustele. Muudatus jõustus 11. juunil 2014. 2017. aastal olid Grupi negatiivse intressimäära kulud 187 tuhat eurot (2016: 170 tuhat eurot).

Lisa 6. Nõuded krediidasutustele

Nõuded krediidasutustele jagunevad järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)		
	Lisa	31.12.2017	31.12.2016
Nõudmiseni deposiidid:			
OECD maade pankades		33 905	53 095
Eesti pankades		15 699	12 922
SRÜ maade pankades		692	2 064
Nõudmiseni deposiidid kokku		50 296	68 081
Üleölaenud:			
OECD maade pankades		6 671	-
Eesti pankades		17 929	18 974
Üleölaenud kokku		24 600	18 974
Tähtajalised deposiidid:			
OECD maade pankades		20 865	20 878
Eesti pankades		-	2 003
Tähtajalised deposiidid kokku		20 865	22 881
Kokku nõuded krediidasutustele		95 761	109 936

Tähtajaliste deposiitide lõpptähtajad on 2018. aastal. Seisuga 31. detsember 2017 ja 31. detsember 2016 oli tähtajaliste deposiitide keskmine intressimäär vastavalt 1,08% ja 0,69%.

Järgnevalt on seisuga 31. detsember 2017 ja 31. detsember 2016 toodud krediidasutustele nõuete analüüs krediitkvaliteedi järgi Standard and Poor's ja Fitch's reitingute põhjal (nõuded, mis ei ole aegunud ega allahinnatud).

31.12.2017

	(tuhandetes eurodes)		
	Nõudmiseni deposiidid	Tähtajalised deposiidid	Kokku
Nõuded krediidasutustele			
- reitinguga A-1+ kuni A-1	38 112	4 178	42 290
- reitinguga A-2	36 092	8 347	44 439
- reitinguga BBB- kuni B	664	8 340	9 004
- ilma reitinguta	28	-	28
Kokku	74 896	20 865	95 761

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials L.K.
 Kuupäev/date 2.04.18
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

31.12.2016

(tuhandetes eurodes)

	Nõudmiseni deposiidid	Tähtajalised deposiidid	Kokku
Nõuded krediidasutustele			
- reitinguga A-1+ kuni A-1	49 464	1 901	51 365
- reitinguga A-2	35 527	18 977	54 504
- reitinguga BBB- kuni B	2 064	-	2 064
- ilma reitinguta	-	2 003	2 003
Kokku	87 055	22 881	109 936

Vastavalt kapitalinõuete määrusele võib nõuetele reitinguta krediidasutuste vastu, mille tegelik tähtaeg on kuni kolm kuud, määrata riskikaal 20%. 31.12.2017 seisuga ilma reitinguta positsioonid olid nõuded Venemaa panga vastu, millele rakendatud riskikaal 100%.

Grupp lähtub vahendite paigutamisel teistesse krediidasutustesse eelkõige varasemast koostööst omandatud kogemustest. Regulaarselt jälgitakse nende krediidasutuste finantsaruandeid, kus vahendeid hoitakse ning jälgitakse nõuete kvaliteeti.

Lisa 7. Nõuded klientidele

(tuhandetes eurodes)

Laenu liik	31.12.2017	31.12.2016
Laenud juriidilistele isikutele	41 950	34 843
Investeeringulaenu	31 684	25 561
Arvelduslaenu	5 184	5 553
Liisingud	3 209	796
Muud laenu	1 873	2 933
Laenud eraisikutele	4 684	3 305
Eluasemelaenu ja liisingud	3 834	2 439
Muud laenu ja liisingud	850	866
Kokku laenu klientidele	46 634	38 148
Miinus: nõuete allahindlus	-25	-3
Kokku laenu klientidele, neto	46 609	38 145

Juriidilistele isikutele muude laenu all on kajastatud:

- pangas: nõuded finantseerimisasutusele, krediitkaardivõlgnevused, loovutatud nõuded;
- liisingus: faktooring, võlaajutamise lepingud ja liisingu poolt lõpetatud lepingud.

Eraisikutele muude laenu ja liisingute all on kajastatud:

- pangas: kõik laenu eraisikutele, mis ei ole eluasemelaenu (arvelduslaenu, plaaniline laenu, krediitkaardivõlgnevus);
- liisingus: kõik muud liisingud, mis ei ole eluasemega seotud (näiteks sõiduautode liisingud).

Nõuete allahindlus

2017

(tuhandetes eurodes)

Laenu liik	31.12.2016	Tehtud uusi allahindlusi	Allahindluste vähendamine	Bilansist maha kantud	31.12.2017
Laenud juriidilistele isikutele	3	592	-	570	25
Investeeringulaenu	3	-	-	-	3
Liisingud	-	22	-	-	22
Muud laenu	-	570	-	570	-
Laenud eraisikutele	-	2	-	2	-
Muud laenu ja liisingud	-	2	-	2	-
Kokku	3	594	-	572	25

2016

(tuhandetes eurodes)

Laenu liik	31.12.2015	Tehtud uusi allahindlusi	Allahindluste vähendamine	Bilansist	
				maha kantud	31.12.2016
Laenud juriidilistele isikutele	69	10	-	76	3
Investeeringislaenu	69	10	-	76	3
Laenud eraisikutele	-	4	-	4	-
Muud laenud ja liisingud	-	4	-	4	-
Nõuded krediitiasutustele:	1 816	2 300	2 300	1 816	-
Muud nõuded krediitiasutustele (Lisa 6)	1 816	2 300	2 300	1 816	-
Kokku	1 885	2 314	2 300	1 896	3

Nõuded tagatise liigi järgi

2017

(tuhandetes eurodes)

Laenu liik	Hüpoteek	Kommerts- pant	Käendus	Liising- vara	Tagamata	Muud*	Kokku
Laenud juriidilistele isikutele	30 181	2 894	5 207	2 983	222	463	41 950
Investeeringislaenu	25 140	2 622	3 472	-	-	450	31 684
Arvelduslaenu	4 453	272	459	-	-	-	5 184
Liisingud	111	-	115	2 983	-	-	3 209
Muud laenud	477	-	1 161	-	222	13	1 873
Laenud eraisikutele	4 276	-	281	17	83	27	4 684
Eluasemelaenu ja liisingud	3 834	-	-	-	-	-	3 834
Muud laenud ja liisingud	442	-	281	17	83	27	850
Kokku laenud klientidele	34 457	2 894	5 488	3 000	305	490	46 634

2016

(tuhandetes eurodes)

Laenu liik	Hüpoteek	Kommerts- pant	Käendus	Liising- vara	Tagamata	Muud*	Kokku
Laenud juriidilistele isikutele	28 954	2 937	2 015	758	174	5	34 843
Investeeringislaenu	22 105	2 825	630	-	-	1	25 561
Arvelduslaenu	4 936	112	505	-	-	-	5 553
Liisingud	35	-	3	758	-	-	796
Muud laenud	1 878	-	877	-	174	4	2 933
Laenud eraisikutele	2 756	-	408	29	51	61	3 305
Eluasemelaenu ja liisingud	2 439	-	-	-	-	-	2 439
Muud laenud ja liisingud	317	-	408	29	51	61	866
Kokku laenud klientidele	31 710	2 937	2 423	787	225	66	38 148

* Muud nõuete tagatised sisaldavad laekumisi kontole, tagatishoiuseid.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials L.K.
 Kuupäev/date 2.04.18
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Nõuete analüüs tähtaja ületamise lõikes

2017

(tuhandetes eurodes)

Laenu liik	Laenuid juriidilistele isikutele				Laenuid eraisikutele		
	Investee- rimislae- nud	Arvel- dus- laenuid	Liisin- gud	Muud laenuid	Elu- aseme- laenuid ja liisingud	Muud laenuid ja liisingud	Kokku
Tähtaega mitte ületanud, s.h.	30 976	4 054	3 024	1 858	3 634	770	44 316
allahindamata	30 976	4 054	3 024	1 858	3 634	770	44 316
Tähtaja ületanud, kuid allahindamata	702	1 130	163	15	200	80	2 290
viivitatud kuni 30 päeva	562	-	158	13	200	58	991
viivitatud 30-60 päeva	140	101	3	-	-	21	265
viivitatud 60-90 päeva	-	-	-	-	-	1	1
viivitatud üle 90 päeva	-	1 029	2	2	-	-	1 033
Tähtaja ületanud ja individuaalselt allahinnatud	6	-	22	-	-	-	28
viivitatud 60-90 päeva	6	-	22	-	-	-	28
Kokku laenuid klientidele	31 684	5 184	3 209	1 873	3 834	850	46 634
Miinus: laenuõuete allahindlus	-3	-	-22	-	-	-	-25
Kokku laenuid klientidele, neto	31 681	5 184	3 187	1 873	3 834	850	46 609

2016

(tuhandetes eurodes)

Laenu liik	Laenuid juriidilistele isikutele				Laenuid eraisikutele		
	Investee- rimislae- nud	Arvel- dus- laenuid	Liisin- gud	Muud laenuid	Elu- aseme- laenuid ja liisingud	Muud laenuid ja liisingud	Kokku
Tähtaega mitte ületanud, s.h.	25 492	4 524	782	2 929	2 439	813	36 979
allahindamata	25 492	4 524	782	2 929	2 439	813	36 979
Tähtaja ületanud, kuid allahindamata	53	1 029	14	4	-	53	1 153
viivitatud kuni 30 päeva	16	-	2	4	-	15	37
viivitatud 30-60 päeva	-	-	4	-	-	36	40
viivitatud 60-90 päeva	-	-	8	-	-	2	10
viivitatud üle 90 päeva	37	1 029	-	-	-	-	1 066
Tähtaja ületanud ja individuaalselt allahinnatud	16	-	-	-	-	-	16
viivitatud 60-90 päeva	16	-	-	-	-	-	16
Kokku laenuid klientidele	25 561	5 553	796	2 933	2 439	866	38 148
Miinus: laenuõuete allahindlus	-3	-	-	-	-	-	-3
Kokku laenuid klientidele, neto	25 558	5 553	796	2 933	2 439	866	38 145

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials L.K.
 Kuupäev/date 2.04.18
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Tähtaega mitte ületanud laenude jaotus krediitklasside lõikes

2017

(tuhandetes eurodes)

Laenu liik	Laenud juriidilistele isikutele				Laenud eraisikutele		Kokku
	Investee- rimis- laenud	Arvel- dus- laenud	Liisin- gud	Muud laenud	Elu- aseme- laenud ja liisingud	Muud laenud ja liisingud	
Tähtaega mitte ületanud ja allahindamata	30 976	4 054	3 024	1 858	3 634	770	44 316
krediitklass A	22 662	2 200	2 421	1 265	3 128	680	32 356
krediitklass B	8 283	1 837	595	593	506	73	11 887
krediitklass C	31	17	8	-	-	17	73

2016

(tuhandetes eurodes)

Laenu liik	Laenud juriidilistele isikutele				Laenud eraisikutele		Kokku
	Investee- rimis- laenud	Arvel- dus- laenud	Liisin- gud	Muud laenud	Elu- aseme- laenud ja liisingud	Muud laenud ja liisingud	
Tähtaega mitte ületanud ja allahindamata	25 492	4 524	782	2 929	2 438	814	36 979
krediitklass A	11 396	709	243	1 051	2 034	775	16 208
krediitklass B	9 598	3 765	39	1 878	355	37	15 672
krediitklass C	4 498	50	500	-	49	2	5 099

Bilansivälise riskipositsioonide jaotus krediitklasside lõikes

2017

(tuhandetes eurodes)

Kohustuse liik	Bilansivälised riskipositsioonid			Kokku
	Garantiid	Laenulimiidid	Kasutamata faktooringud	
Tähtaega mitte ületanud ja allahindamata	1 272	2 802	1 692	5 766
krediitklass A	1 272	2 563	1 692	5 527
krediitklass B	-	236	-	236
krediitklass C	-	3	-	3

2016

(tuhandetes eurodes)

Kohustuse liik	Bilansivälised riskipositsioonid			Kokku
	Garantiid	Laenulimiidid	Kasutamata faktooringud	
Tähtaega mitte ületanud ja allahindamata	1 244	1 266	669	3 179
krediitklass A	1 151	1 026	669	2 846
krediitklass B	93	240	-	333

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials L.K.
 Kuupäev/date 2.04.18
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Allahinnatud ja viivitatud laenude tagatised 2017

(tuhandetes eurodes)

Laenu liik	Nõuded piisava tagatisega		Nõuded mittepiisava tagatisega	
	Nõuete Bilansiline väärtus	Tagatise õiglase väärtus	Nõuete Bilansiline väärtus	Tagatise õiglase väärtus
Tähtaja ületanud, kuid allahindamata	2 105	3 799	185	15
Investeeringislaenu	702	1 591	-	-
Arvelduslaenu	1 130	1 760	-	-
Liisingud	45	71	118	-
Muud laenu	12	95	3	-
Eluasemelaenu ja liisingud eraisikutele	200	267	-	-
Muud laenu ja liisingud eraisikutele	16	15	64	15
Tähtaja ületanud ja individuaalselt allahinnatud	6	13	22	-
Investeeringislaenu	6	13	-	-
Liisingud	-	-	22	-
Kokku laenu klientidele	2 111	3 812	207	15

2016

(tuhandetes eurodes)

Laenu liik	Nõuded piisava tagatisega		Nõuded mittepiisava tagatisega	
	Nõuete Bilansiline väärtus	Tagatise õiglase väärtus	Nõuete Bilansiline väärtus	Tagatise õiglase väärtus
Tähtaja ületanud, kuid allahindamata	1 109	1 824	44	16
Investeeringislaenu	53	95	-	-
Arvelduslaenu	1 029	1 570	-	-
Liisingud	8	12	6	6
Muud laenu	4	90	-	-
Eluasemelaenu ja liisingud eraisikutele	-	-	-	-
Muud laenu ja liisingud eraisikutele	15	57	38	10
Tähtaja ületanud ja individuaalselt allahinnatud	-	-	16	13
Investeeringislaenu	-	-	16	13
Kokku laenu klientidele	1 109	1 824	60	29

Järgnevalt on seisuga 31. detsember 2017 ja 31. detsember 2016 esitatud Grupi laenu klientidele lõpptähtaja järgi.

(tuhandetes eurodes)

	2017	2016
Nõudmiseni	147	174
Tähtajaks tasumata kuni 3 kuud	2 318	1 169
3-12 kuud	4 183	4 540
1-2 aasta	5 617	7 671
2-5 aastat	4 386	1 550
üle 5 aasta	8 745	6 419
Kokku laenu klientidele	21 238	16 625
Kokku laenu klientidele	46 634	38 148

Selles tabelis tähtajaks tasumata laenu on laenu, mille lõpptähtajaks ei ole tagasi makstud.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials L.K.
 Kuupäev/date 2.04.18
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Liisingute neto- ja brutoinvesteeringud

Liisingute neto- ja brutoinvesteeringu ning tulevikus teenitava renditulu analüüs seisuga 31. detsember 2017 ja 31. detsember 2016 on järgnev:

	(tuhandetes eurodes)	
	Nõuete nüüdisväärtus	
	31.12.2017	31.12.2016
Kokku nõuete brutoinvesteeringud	4 271	1 279
Tähtajaga kuni 1 aasta	1 207	288
Tähtajaga 1 kuni 5 aastat	2 859	912
Tähtajaga üle 5 aasta	205	79
Miinus: Tulevaste perioodide intressitulu	-1 063	-450
Kokku nõuete nüüdisväärtus	3 208	829
Sh.:		
pikaajalised nõuded (üle 1 aasta)	2 402	662
lühiajalised nõuded (alla 1 aasta)	806	167

Nõuded klientidele tegevusalade lõikes on esitatud lisa 4 „Riskijuhtimine“, lk. 38.

Nõuded klientidele valuutade lõikes on esitatud lisa 4 „Riskijuhtimine“, lk. 41.

Nõuded klientidele riikide lõikes on esitatud lisa 4 „Riskijuhtimine“, lk. 40.

Lisa 8. Muu vara

Muu vara jaguneb järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2017	31.12.2016
Finantsvarad, s.h	353	372
-rahad teel	248	288
-muu debitoorne võlgnevus	68	47
-väärtpaberid	37	37
Muud varad, s.h.	955	2 273
-ülevõetud vara	204	1 774
-ettemakstud tulevaste perioodide kulud	448	382
-muud varad	33	44
-mündid	22	23
-maksude ettemaksed	248	50
Kokku	1 308	2 645

*Alates 01. jaanuarist 2016. aastast on kogunenud intressid kajastatud koos nõuete põhisummadega.

Lisaks vt lisa 4, 25.

Ülevõetud vara

	(tuhandetes eurodes)			
	Lennuk	Kinnisvara	Muu	Kokku
Jääk 31.12.2016	1 518	204	52	1 774
Jääk 31.12.2017	-	204	-	204

2017.aasta märtsis Grupp on müünud ülevõetud lennuki neto realiseerimisväärtusega 1 490 tuhat eurot (s.h. allahindlus 28 tuhat eurot) ja muu ülevõetud vara summas 52 tuhat eurot. 2016. aasta

jooksul Grupp ei ole müünud laenulepingute alusel tagatisena hoitud vara. Ülevõetud varade realiseerimisest saadud vahenditega vähendatakse võlgnetavat summat. Kinnisvara on finantsseisundi aruande koostamise päeval ümber hinnatud sõltumatu eksperdi poolt õiglasesse väärtusesse lähtudes turul tehtud võrreldavatest tehingutest. Ülevõetud varad on Grupi finantsseisundi aruandes kajastatud kirjel „Muu vara“. Kahjumid ümberhindlusest on kajastatud kasumiaruandes.

Lisa 9. Põhivarad

Materiaalne põhivara jaguneb järgnevalt:

(tuhandetes eurodes)

	Parendused renditud põhivarale	Ehitised	Sõidukid	Kontori tehnika	Ettemak- sed	Kokku põhivarad
Soetusmaksumus						
Seisuga 31. detsember 2015	1 335	1 233	120	1 667	-	4 355
Soetamine	-	-	-	343	1 849	2 192
Amortiseerunud põhivara bilansist välja kandmine	-	-	-	-108	-	-108
Ümberklassifitseerimine põhivara ettemaksust	-	-	-	181	-181	-
Seisuga 31. detsember 2016	1 335	1 233	120	2 083	1 668	6 439
Soetamine	-	-	-	2	436	438
Amortiseerunud põhivara bilansist välja kandmine	-	-	-	-468	-	-468
Ümberklassifitseerimine põhivara ettemaksust	-	1 668	-	436	-2 104	-
Seisuga 31. detsember 2017	1 335	2 901	120	2 053	-	6 409
Akumuleeritud kulum						
Seisuga 31. detsember 2015	-759	-189	-79	-1 377	-	-2 404
Perioodi kulum	-37	-25	-20	-167	-	-249
Amortiseerunud põhivara bilansist välja kandmine	-	-	-	108	-	108
Seisuga 31. detsember 2016	-796	-214	-99	-1 436	-	-2 545
Perioodi kulum	-37	-59	-19	-283	-	-398
Amortiseerunud põhivara bilansist välja kandmine	-	-	-	464	-	464
Seisuga 31. detsember 2017	-833	-273	-118	-1 255	-	-2 479
Jääkväärtus						
Seisuga 31. detsember 2015	576	1 044	41	290	-	1 951
Seisuga 31. detsember 2016	539	1 019	21	647	1 668	3 894
Seisuga 31. detsember 2017	502	2 628	2	798	-	3 930

Ülalmainitud põhivarad ei ole panditud kolmandatele osapooltele.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials L.K.
 Kuupäev/date 2.04.18
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisa 10. Kinnisvarainvesteeringud

Kinnisvarainvesteeringuna on kajastatud TBB Invest AS-i ja Morgan Trade AS-i poolt ostetud maad, mis on kajastatud õiglases väärtuses (vt lisa 25).

Kinnisvarainvesteeringu saldo muutuste analüüs:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2017	31.12.2016
Saldo aasta alguses	12 837	9 687
Soetatud	39	18
Müüdid	-313	-251
Kasum õiglase väärtuse ümberhindlusest	122	143
Kahjum õiglase väärtuse ümberhindlusest	-89	-163
Ümberklassifitseerimine kapitalirendi investeeringust	-	3 403
Saldo aasta lõpus	12 596	12 837

Kapitalirendi investeeringust ümberklassifitseeritud on kinnisvara, mida varem renditi välja kapitalirendi tingimustel.

2017. aastal teenis Grupp kinnisvarainvesteeringutelt tulu summas 145 tuhat eurot, kinnisvarainvesteeringu haldamisega seotud otsesed kulud moodustasid 59 tuhat eurot, s.h. renditulu teenivatele kinnisvarainvesteeringutele tehtud kulud summas 23 tuhat eurot. 2016. aastal saadi tulu summas 98 tuhat eurot, ning kinnisvarainvesteeringu haldamisega seotud otsesed kulud moodustasid 62 tuhat eurot, s.h. renditulu teenivatele kinnisvarainvesteeringutele tehtud kulud summas 27 tuhat eurot.

Kinnisvarainvesteeringult saadud renditulud, haldamisega seotud kulud on kajastatud kasumiaruandes vastavalt kontodel „Muud tegevustulud” ja „Muud tegevuskulud”. Kinnisvarainvesteeringute ümberhindlusest saadud kasumid või kahjumid on kajastatud kasumiaruandes eraldi kontodel.

Kinnisvarainvesteeringud on seisuga 31.12.2017.a. (ka 31.12.2016) hinnatud osaliselt Grupi juhtkonna ja osaliselt sõltumate kinnisvarahindajate poolt. Grupivälistel kinnisvarahindajatel on hindamiseks vajalik kvalifikatsioon ning eelnev kogemus sarnaste asukohtade ning turusegmentide hindamisel. Kõik sõltumate ekspertide poolt tehtud hinnangud on üle vaadatud Grupi juhtkonna poolt. Juhtkond on hinnanud kõiki olulisi sisendeid, mida sõltumatu ekspert on oma hindamisaktis kasutanud ning väärtuse muutuse puhul teinud võrdluses eelmise aastaga ümberhindluse.

Grupi juhtkonna poolt tehtud kinnisvarainvesteeringu objektide hindamise aluseks on olnud eelnevatel aastatel professionaalsete hindajate poolt tehtud hindamisaktid, Maa-ametis deklareeritud andmed sooritatud kinnisvara tehingute kohta erinevates Eesti piirkondades ning City24 avaldatud andmed müügis olevate analoogsete kinnisvaraobjektide kohta.

Kinnisvarainvesteeringute turuväärtuse tase sõltub üldisest makromajanduslikust olukorrast, nõudluse ja pakkumise suhtest vastavat tüüpi kinnisvarainvesteeringute osas, intressimäärade, vaba kapitali kogusest ning likviidsusest finantsturgudel. Lisaks sellele sõltub konkreetse kinnisvaraobjekti õiglase väärtuse vara asukohast, selle kasutusõigustest, võimalikest alternatiividest antud piirkonnas ja konkreetsele kinnisvaraobjektile loodud arendusprojekti

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials L.K.
 Kuupäev/date 2.04.18
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

kontseptsioonist. Kinnisvarainvesteeringute õiglase väärtuse hinnang põhineb hinnangutel, eeldustel ja ajaloolisel kogemusel korrigeerituna kehtivate turutingimuste ja teiste faktoritega, mida juhatus pidevalt oma parimate teadmistega ja olemasoleva informatsiooni baasil ümber hindab. Seetõttu on juba tulenevalt definitsioonist ja võttes arvesse, et hinnangute tegemisel on lähtunud reast eeldustest, mis ei pruugi kõik hinnatud moel realiseeruda, tegemist olulise riskiga. See võib kaasa tuua olulise muudatuse kinnisvarainvesteeringute bilansilise väärtuse osas tulevastel perioodidel.

Grupi kinnisvarainvesteeringute õiglase väärtuse määramisel on kasutatud võrreldavate tehingute meetodit. Tulenevalt Eesti kinnisvaraturu vähesest likviidsusest on kõikide hindamiste puhul hindajad vähemal või rohkemal määral pidanud kasutama olulisi turul mittevadeldavaid sisendeid, mistõttu on kogu kinnisvarainvesteeringu õiglase väärtus määratud õiglase väärtuse hierarhia tasemel 3. 2017. aasta jooksul ei ole kinnisvarainvesteeringuid muudele õiglase väärtuse hierarhia tasemetele klassifitseeritud.

Võrdlustehingute meetodil kasutatud ruutmeetri hinna sisendi määramisel on lähtunud turutingimustel toimunud sarnaste objektidega tehingutest.

2017

(tuhandetes eurodes)

Piirkond	Sihtotstarve	Bilansiline väärtus	Väärtus (eur/m ²)	Võimalik muutus	Mõju väärtusele
Viimsi vald	Elamumaa, ärimaa, tootmismaa, sotsiaalmaa	7 045	33.75	+10% -10%	705 -705
Tallinn	Elamumaa, ärimaa, ühiskondlike ehitiste maa	3 747	118.36-1087.24	+10% -10%	34 -34
Harjumaa	Maatulundusmaa, elamumaa, tootmismaa, transpordimaa	1 165	0.20-357.14	+10% -10%	117 -117
Saaremaa	Elamumaa, maatulundusmaa	447	0.15-1.64	+10% -10%	45 -45
Raplamaa	Maatulundusmaa	68	0.31-0.80	+10% -10%	7 -7
Muu	Elamumaa, ärimaa, tootmismaa, maatulundusmaa	124	1.00-212.59	+10% -10%	12 -12
Kokku		12 596			

2016

(tuhandetes eurodes)

Piirkond	Sihtotstarve	Bilansiline väärtus	Väärtus (eur/m ²)	Võimalik muutus	Mõju väärtusele
Viimsi vald	Elamumaa, ärimaa, tootmismaa, sotsiaalmaa	7 021	33.75	+10% -10%	702 -702
Tallinn	Elamumaa, ärimaa, ühiskondlike ehitiste maa	3 955	123.02-4826.95	+10% -10%	396 -396
Harjumaa	Maatulundusmaa, elamumaa, tootmismaa, transpordimaa	1 176	0.20-357.14	+10% -10%	118 -118
Saaremaa	Elamumaa, maatulundusmaa	407	0.15-1.64	+10% -10%	41 -41
Raplamaa	Maatulundusmaa	154	0.31-0.80	+10% -10%	15 -15
Muu	Elamumaa, ärimaa, tootmismaa, maatulundusmaa	124	2.38-28.85	+10% -10%	12 -12
Kokku		12 837			

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials L.K.
 Kuupäev/date 2.04.18
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisa 11. Võlgnevus krediidasutustele

Võlgnevus krediidasutustele jaguneb järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2017	31.12.2016
Nõudmiseni hoiused	71	6
Kokku	71	6

Lisa 12. Võlgnevus klientidele

Võlgnevus klientidele jaguneb sektorite kaupa järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2017	31.12.2016
Juriidilised isikud	140 782	129 246
Eraisikud	50 906	49 043
Kokku	191 688	178 289

Järgnevalt on toodud hoiuste analüüs tähtajalisuse järgi:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2017	31.12.2016
Nõudmiseni hoiused	154 773	139 107
Tähtajaga kuni 3 kuud	9 597	10 010
Tähtajaga 3 kuud kuni 1 aasta	14 479	19 590
Tähtajaga 1 aasta kuni 5 aastat	12 839	9 582
Kokku	191 688	178 289

Lisa 13. Muud võlad

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2017	31.12.2016
KredEX	24	46
MES	6 292	5 000
Kokku	6 316	5 046

Muude võlgadena on kajastatud Maaelu Edendamise Sihtasutustelt (MES) saadud laenud põllumajandusettevõtete sihtfinantseerimiseks Panga kaudu.

2017. aastal teostab pank jätkuvalt 2014. aastal alustatud koostöö KredEx Sihtasutusega stardilaenude väljastamiseks. Koostöö eesmärgiks on alustavate ettevõtjate finantseerimisvõimaluste ühine parandamine. Pank finantseerib Sihtasutuselt saadavate rahaliste vahendite arvelt ettevõtja äritegevust.

Järgnevalt on toodud muude võlade analüüs tähtajalisuse järgi:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2017	31.12.2016
Tähtajaga kuni 3 kuud	35	38
Tähtajaga 3 kuud kuni 1 aasta	270	95
Tähtajaga 1 aasta kuni 5 aastat	1 152	1 104
Tähtajaga üle 5 aasta	4 859	3 809
Kokku	6 316	5 046

Maaelu Edendamise Sihtasutustelt saadud laenude keskmine kaalutud sisemine intressimäär oli seisuga 31. detsember 2017 ja 31. detsember 2016 vastavalt 0,99% ja 0,97%. KredEx Sihtasutustelt saadud laenude keskmine kaalutud efektiivne intressimäär oli seisuga 31. detsember 2017 ja 31. detsember 2016 vastavalt 3,95% ja 3,81%.

Lisa 14. Muud kohustused ja viitvõlad

Muud kohustused ja viitvõlad jagunevad järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2017	31.12.2016
Finantskohustused, s.h.	6 573	7 096
-maksed teel	6 541	6 790
-muud võlad	32	306
Muud kohustused (viitvõlad)	363	1 976
Kokku	6 936	9 072

Lisaks vt lisa 4.

Lisa 15. Aktsiakapital

Seisuga 31. detsember 2017 koosnes Tallinna Äripanga aktsiakapital 25 500 000 lihtaktsiast nimiväärtusega 1 euro aktsia kohta (31.12.2016: 25 500 000 lihtaktsiat).

Vastavalt Krediidiasutuste seadusele peavad krediidiasutuse omavahendid olema vähemalt 5 miljonit eurot. Tallinna Äripanga aktsiakapital vastab toodud nõuetele.

Reservkapital (842 tuhat eurot seisuga 31.12.2017 ja 781 tuhat eurot seisuga 31.12.2016) on Eesti Äriseadustikuga ette nähtud kohustuslik reserv, mida võib üldkoosoleku otsusel kasutada kahjumi katmiseks, kui seda pole võimalik katta aktsiaseltsi vabast omakapitalist, samuti aktsiakapitali suurendamiseks. Reservkapitali moodustatakse kasumieraldistest ning seda ei saa jaotada aktsionäridele.

Lisa 16. Tingimuslikud varad ja kohustused

	(tuhandetes eurodes)			
	31.12.2017		31.12.2016	
	Nõuded	Kohustused	Nõuded	Kohustused
Tühistamatud ja tühistatavad tehingud, s.h.	-	5 766	-	3 179
Garantiid ja muud sarnased tühistamatud tehingud sh finantsgarantii	-	1 272	-	1 244
Krediidiliinide ja arvelduskrediitide kasutamata osa	-	2 717	-	619
Muud tühistamatud tehingud*	-	85	-	647
Kasutamata faktooringud	-	1 692	-	669

*Muude tühistamatute tehingute all on kajastatud krediitkaardi limiitide kasutamata jäägid.

Seisuga 31. detsember 2017.a. oli Tallinna Äripanga AS-i ja TBB Liisingu AS-i vastu käimas esimese astme kohtumenetlus tsiviilasjas nr 2-16-8552 OÜ Johnny H.W (pankrotis) pankrotihaldur Veli Kraavi haginõudes tehingute tagasivõitmiseks või solidaarselt kahju summas 2 740 tuhat eurot hüvitamiseks. 08.01.2018.a. tegi Harju Maakohus kohtuotsuse Tallinna Äripanga AS-i ja TBB Liisingu AS-i kasuks, jättes OÜ Johnny H.W (pankrotis) hagi rahuldamata. Hageja vaidlustas kohtuotsuse Ringkonnakohtus. Kostjad leiavad, et Ringkonnakohtule esitatud kabus ei kuulu rahuldamisele. Eelpooltoodust tulenevalt hindab juhtkond ebatõenäoliseks võimaliku kahju saamise ning seetõttu ei ole Grupp moodustanud eraldi võimalike kahjude hüvitamiseks.

Seisuga 31. detsember 2017.a. on Tallinna Äripanga AS-i vastu käimas esimese astme kohtumenetlus kohtu tsiviilasjas nr 2-17-13128 OÜ OOO Resistes haginõudes Tallinna Äripanga vastu võlgnevuse 4 174 tuhat euro, viivise 206 tuhat euro ja lisanduva viivise saamiseks, menetlus on algstaadiumis Pank leiab, et hagi ei kuulu rahuldamisele. Eelpooltoodust tulenevalt hindab juhtkond ebatõenäoliseks võimaliku kahju saamise ning seetõttu ei ole Grupp moodustanud eraldi võimalike kahjude hüvitamiseks.

Seisuga 31. detsember 2017 ei ole Tallinna Äripangal ühisesse konsolideerimisgruppi kuuluvatel AS-il Morgan Trade ning AS-il TBB Invest ühtegi kohtu- ega arbitraažimenetluses olevat asja, millest võiks tulevikus Grupi ettevõtetele tekkida olulist kahju.

2017.aastal maksuhaldur on teostanud maksurevisjoni AS-is TBB Liising. Kinnisvara müügitehingu kontrolli käigus oli määratud täiendav maksusumma 66 tuhat eurot (sh käibemaks 27 tuhat eurot, tulumaks 34 tuhat eurot, maksuintress 5 tuhat eurot), mis on seisuga 31.12.2017 täies ulatuses makstud ja kulusse kantud (lisa 26).

AS-is Tallinna Äripank, AS-il Morgan Trade ning AS-il TBB Invest maksuhaldur 2017. a. maksurevisjoni ei teostanud. Maksuhalduril on õigus kontrollida ettevõtja maksuarvestust kuni 5 aasta jooksul maksudeklaratsiooni esitamise tähtajast ning vigade tuvastamisel määrata täiendav maksusumma, intressid ning trahvi. Grupi juhtkonna hinnangul ei esine asjaolusid, mille tulemusena võiks maksuhaldur määrata ettevõtjale olulise täiendava maksusumma.

Lisa 17. Intressitulu

Intressitulu jaguneb järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2017	31.12.2016
Laenudelt	1 807	1 672
Deposiitidelt	587	225
Liisingtegevusest	340	148
Muud	130	87
Kokku	2 864	2 132

Väljastatud laenude keskmine efektiivne intressimäär seisuga 31. detsember 2017 ja 31. detsember 2016 oli vastavalt 4,26 ja 4,23%.

Seisuga 31. detsember 2017 ja 31. detsember 2016 oli tähtajaliste deposiitide keskmine efektiivne intressimäär vastavalt 1,08% ja 0,69%.

Kapitalirendilepingute keskmine efektiivne intressimäär seisuga 31. detsember 2017 ja 31. detsember 2016 oli vastavalt 5,06% ja 5,25%.

Lisa 18. Intressikulu

Intressikulu jaguneb järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2017	31.12.2016
Laenudelt	-66	-54
Negatiivne hoiuseintress pankadele	-313	-208
Deposiitidelt	-647	-627
Kokku	-1 026	-889

Klientide tähtjaliste deposiitide keskmine efektiivne intressimäär seisuga 31 detsember 2017 ja 2016. aastal oli 1,53% ja 1,56%.

Maaelu Edendamise Sihtasutustelt saadud laenude keskmine kaalutud efektiivne intressimäär oli seisuga 31. detsember 2017 ja 31. detsember 2016 vastavalt 0,99% ja 0,97%.

KredEx Sihtasutustelt saadud laenude keskmine kaalutud efektiivne intressimäär oli seisuga 31. detsember 2017 ja 31. detsember 2016 vastavalt 3,95% ja 3,8%.

Lisa 19. Nõuete väärtuse langus

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2017	31.12.2016
Kasum	183	2 482
Kahjum	-594	-2 455
- mahakantud nõuded	-572	-84
- nõuete allahindlus (Lisa 7)	-22	-2 371
Kokku	-411	27

Lisa 20. Teenustasutulu

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2017	31.12.2016
Ülekanded	1 851	1 632
Pangakaardid	370	324
Konto hooldustasu	280	343
Laenude ja liisingu teenindamine ja garantiid	231	137
Sularahatehingud	67	87
Väärtpaberite tehingu- ja haldamistasu	17	19
Muud	220	258
Kokku	3 036	2 800

Lisa 21. Teenustasukulu

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2017	31.12.2016
Ülekannete teostamine	-520	-433
Kaarditeenused	-322	-236
Andmetöötluse tasud	-283	-261
Laenude teenindamine ja garantiide tasud	-64	-13
Inkassatsioon ja sularahateenused	-21	-14
Muud	-68	-26
Kokku	-1 278	-983

Lisa 22. Neto kasum/kahjum finantstehingutelt

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2017	31.12.2016
Valuutavahetustehingute puhastulu	2 314	1 446
Dividenditulu	5	2
Kokku	2 319	1 448

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialled for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u>L.K.</u> Kuupäev/date <u>2.04.18</u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn
--

Lisa 23. Palga- ja sotsiaalmaksu kulu

Palga- ja sotsiaalmaksu kulud jagunevad järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2017	31.12.2016
Juhtkonna palk	-626	-627
Töötajate palk	-1 264	-1 144
Sotsiaalmaksud	-631	-591
Kokku	-2 521	-2 362

2017. ja 2016. aastal töötas Grupis keskmiselt vastavalt 67 ja 65 töötajat.

Lisa 24. Muud halduskulud

Muud halduskulud jagunevad järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2017	31.12.2016
Turvateenused	-91	-86
Rent	-62	-97
Kommunaalteenused	-52	-55
Hooldus ja remont	-85	-73
Transport	-43	-41
Komanderingukulud	-16	-7
Kommunikatsiooni ja side kulud	-19	-19
Bürootarbed	-23	-21
Turundus	-9	-8
Esinduskulud	-10	-6
Koolituskulud	-14	-8
Muud kulud	-148	-118
Kokku	-572	-539

Lisa 25. Muud tegevustulud

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2017	31.12.2016
Kinnisvarainvesteeringult saadav muu tulu ja renditulu (lisa 10)	145	469
Ülevõetud varalt teenitud tulud (lisa 8)	-	171
Kasum kulla ümberhindlusest	56	130
Trahvid ja viivised	73	31
Muud tegevustulud	377	25
Kokku	651	826

Lisa 26. Muud tegevuskulud

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2017	31.12.2016
Tagatisfondi osamaksud	-87	-89
Finantsinspektsiooni järelvalvetasud	-86	-88
Kinnisvara haldamisega seotud kulud (lisa 10)	-59	-62
Ülevõetud vara teenindamise kulud (lisa 8)	-273	-491
Kahjum ülevõetud vara ümberhindlusest (lisa 8)	-34	-266
Kahjum kulla ümberhindlusest	-62	-89
Muud tegevuskulud	-375	-170
Kokku	-976	-1 255

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials L.K.
 Kuupäev/date 2.04.18
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

2017.aastal maksuhaldur on teostanud maksurevisjoni AS-is TBB Liising. Kinnisvara müügitehingu kontrolli käigus oli määratud täiendav maksusumma 66 tuhat eurot, mis on seisuga 31.12.2017 täies ulatuses makstud ja kulusse kantud („muud tegevustulud“).

Lisa 27. Seotud osapooled

Grupi aastaaruande koostamisel on seotud osapoolteks:

- olulist mõju omavad aktsionärid ja nendega seotud ettevõtted;
- juhatuse ja nõukogu liikmed ning nende poolt kontrollitavad äriühingud, siseauditi osakonna juht;
- eespool loetletud isikute lähikondlased ja nendega seotud ettevõtted.

Seisuga 31. detsember 2017 moodustas AS-i Leonarda Invest osalus 48,45% panga aktsiatest (31.12.2016: 48,45%). Ülejäänud aktsionäride individuaalne osalus oli seisuga 31. detsember 2017 ja 31. detsember 2016 alla 10%. Ükski omanik ei oma kontrolli Grupi üle.

Tehingud seotud osapooltega toimuvad turuväärtuses. Seisuga 31.12.2017 ja 31.12.2016 ei ole mõlema perioodi jooksul Panga nõudeid seotud osapoolte vastu alla hinnatud.

Panga juhatuse liikme tagasikutsumisel enne volituste tähtaja lõppu, volituste tähtaegsel lõppemisel ja lepingu ülesütlemisel Juhatus liikme pooltel algatusel maksab Pank Juhatus liikmele hüvitisena sellel ajal juhatuse liikme kehtiva kaheksakuulise tasu summa. Väljamakstavat summat on nõukogul oma otsusega õigus vähendada või väljamaksmist ajatada, võttes arvesse panga jooksvat majandusseisu, sh väljamaksmise mõju panga omavahendite tasemele ja likviidsusele ning juhindudes mõistlikkuse põhimõttest. Panga Grupi kuuluvate teiste äriühingute juhatuse liikmete teenistuslepingute ülesütlemisel Aktsiaseltsi poolt või lepingu ülesütlemisel Juhatus liikme poolt maksab Aktsiaselts Juhatus liikmele ühekordse hüvitisena 2 (kahe) kuu tasu. Kompensatsiooni summad ei ole märkimisväärsed ning ei avalda mingit mõju Grupi majandusnäitajatele.

Seotud osapooltega 2017. ja 2016 aastatel toimunud tehingud ja saldod on kajastatud järgnevalt:

2017

(tuhandetes eurodes)

	Olulist mõju omavad aktsionärid ja nendega seotud ettevõtted	Juhatus ja nõukogu liikmed ning nende poolt kontrollitavad äriühingud, siseauditi osakonna juht	Eespool loetletud isikute lähikondlased ja nendega seotud ettevõtted	Kokku
Laenuõuete saldo 31.12.2017	-	455	738	1 193
Antud laenud	-	1 013	5 598	6 611
Laenude tagasimaksed	-	1 001	5 691	6 692
Saadud intressitulud	-	7	39	46
Hoiuste saldo 31.12.2017	-	508	4 997	5 505
Makstud intressikulud	-	4	13	17
Osutatud teenused	3	5	37	45
Ostetud teenused	-	-	288	288
Muud bilansivälised kohustused	-	181	396	577
Aruandeperioodil makstud palgad	-	503	-	503

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials L.K.
 Kuupäev/date 2.04.18
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

2016

(tuhandetes eurodes)

	Olulist mõju omavad aktsionärid ja nendega seotud ettevõtted	Juhatuse ja nõukogu liikmed ning nende poolt kontrollitavad äriühingud, siseauditi osakonna juht	Eespool loetletud isikute lähikondlased ja nendega seotud ettevõtted	Kokku
Laenuõuete saldo 31.12.2016	-	443	831	1 274
Antud laenud	-	950	6 713	7 663
Laenude tagasimaksed	-	975	6 254	7 229
Saadud intressitulud	-	9	32	41
Hoiuste saldo 31.12.2016	109	817	3 665	4 591
Makstud intressikulud	-	7	13	20
Osutatud teenused	3	6	205	214
Ostetud teenused	-	-	491	491
Väljastatud garantii	-	-	71	71
Muud bilansivälised kohustused	-	195	312	507
Aruandeperioodil makstud palgad	-	506	-	506

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials L.K.
 Kuupäev/date 2.04.18
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

**Lisa 28. Emaettevõtte konsolideerimata finantsseisundi aruanne,
koondkasumiaruanne, omakapitali muutuste aruanne ja rahavoogude aruanne**

TALLINNA ÄRIPANGA FINANTSSEISUNDI ARUANNE

	(tuhandetes eurodes)	
AKTIVA (VARAD)	31.12.2017	31.12.2016
Sularaha	905	1 248
Nõuded	222 705	207 379
Nõuded keskpangale	69 847	47 925
Nõuded krediitiasutustele	95 761	109 936
Nõuded klientidele	57 097	49 518
Muu vara	567	636
Kuld	356	363
Aktsiad ja muud väärtpaberid	3 052	3 488
Materiaalne põhivara	3 694	3 567
AKTIVA(VARAD) KOKKU	231 279	216 681
PASSIVA (KOHUSTUSED JA OMAKAPIAL)		
Võlgnevus	198 075	183 333
Võlgnevused krediitiasutustele	71	6
Võlgnevused klientidele	191 688	178 289
Muud võlad	6 316	5 038
Muud kohustused ja viitvõlad	6 911	8 776
KOHUSTUSED KOKKU	204 986	192 109
Aktsiakapital	25 500	25 500
Reservid	829	768
Akumuleerunud kahjum	-36	-1 696
OMAKAPITAL KOKKU	26 293	24 572
PASSIVA (KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL) KOKKU	231 279	216 681

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials L.K.
 Kuupäev/date 2.04.18
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

TALLINNA ÄRIPANGA KOONDKASUMIARUANNE

	(tuhandetes eurodes)	
	2017	2016
Neto intressitulu	1 693	1 252
Intressitulu	2 719	2 141
Intressikulu	-1 026	-889
Kasum/ kahjum tütarettevõtetesse tehtud investeringu ümberrhindamisest	-436	-256
Neto teenustasu tulu	1 719	1 806
Teenustasutulu	2 997	2 789
Teenustasukulu	-1 278	-983
Neto kasum finantstehingutelt	2 327	1 449
Administratiivkulud	-2 928	-2 754
Palgakulu	-1 792	-1 692
Palgaga seonduvad maksud	-599	-564
Muud halduskulud	-537	-498
Materiaalse põhivara kulum	-309	-225
Nõuete väärtuse muutus	-389	166
Kasum	183	2 481
Kahjum	-572	-2 315
Muud tegevustulud ja -kulud	44	-224
Muud tegevustulud	467	186
Muud tegevuskulud	-423	-410
Aruandeaasta puhaskasum/ kahjum	1 721	1 214
Aruandeaasta koondkasum/ kahjum	1 721	1 214

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials L.K.
Kuupäev/date 2.04.18
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

TALLINNA ÄRIPANGA RAHAVOOGUDE ARUANNE

	(tuhandetes eurodes)	
	2017	2016
Rahavood äritegevusest		
Aruandeaasta puhaskasum/ kahjum	1 721	1 214
Korrigeerimised:		
Põhivara kulum ja väärtuse langus	309	225
Realiseerimata kasum/kahjum tütarettevõtete investeringu ümberhindamisest	436	256
Puhasintressitulu	-1 693	-1 253
Nõuete krediidasutustele ja klientidele muutus	-5 637	-16 044
Muude äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	76	414
Äritegevusega seotud kohustuste muutus	12 902	10 019
Saadud intressid	2 676	2 077
Makstud intressid	-1 052	-836
Kokku rahavood äritegevusest	9 738	-3 928
Rahavood investeerimistegevusest		
Materiaalse põhivara soetus	-436	-1 849
Kokku rahavood investeerimistegevusest	-436	-1 849
Rahavood kokku	9 302	-5 777
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	134 734	140 511
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	144 036	134 734

Raha ja raha ekvivalendina käsitletakse käesolevas aruandes sularaha, korrespondentkontot Eesti Pangas, nõudmiseni hoiuseid ja üleöölaenusid teistes pankades.

	2017	2016
<i>Sularaha</i>	905	1 248
<i>Korrespondentkonto Eesti Pangas</i>	68 235	46 431
<i>Nõudmiseni hoiused ja üleöölaenud pankades</i>	74 896	87 055
Raha ja raha ekvivalendid kokku	144 036	134 734

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u>L.K.</u> Kuupäev/date <u>2.04.18</u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn

TALLINNA ÄRIPANGA OMAKAPITALI LIIKUMISE ARUANDED 2017. JA 2016. AASTA KOHTA

(tuhandetes eurodes)

	Aksia- kapital	Reservid	Jaotamata kasum	Kokku
Lõppsaldo 01.01.2016	25 500	768	-2 910	23 358
Koondkasum	-	-	1 214	1 214
Lõppsaldo 31.12.2016	25 500	768	-1 696	24 572
Kohustusliku reservkapitali suurendamine	-	61	-61	-
Koondkasum	-	-	1 721	1 721
Lõppsaldo 31.12.2017	25 500	829	-36	26 293
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste bilansiline väärtus				-3 015
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil				3 023
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31.12.2017				26 301

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials L.K.
 Kuupäev/date 2.04.18
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Sõltumatu vandeaudiitori aruanne

Tallinna Äripanga AS-i aktsionäridele

Aruanne konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditi kohta

Meie arvamus

Meie arvates kajastab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt Tallinna Äripanga AS ja selle tütarettevõtete (koos Kontsern) konsolideeritud finantsseisundit seisuga 31. detsember 2017 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt.

Meie auditi arvamus on kooskõlas auditikomiteele esitatud täiendava aruandega.

Mida me auditeerisime

Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne sisaldab:

- konsolideeritud finantsseisundi aruannet seisuga 31. detsember 2017;
- konsolideeritud koondkasumiaruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud rahavoogude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud omakapitali muutuste aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta; ja
- konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid, mis sisaldavad oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja muud selgitavat infot.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (ISA-d). Meie kohustused vastavalt nendele standarditele on täiendavalt kirjeldatud meie aruande osas „Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga“.

Usume, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamuse avaldamiseks.

Sõltumatus

Oleme Kontsernist sõltumatud kooskõlas Rahvusvaheliste Arvestusekspertide Eetikakoodeksite Nõukogu (IESBA) poolt välja antud kutseliste arvestusekspertide eetikakoodeksiga (IESBA koodeks) ja Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduses sätestatud eetikanõuetega. Oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt IESBA koodeksile ja Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduse eetikanõuetele.

Oma parima teadmise ja veendumuse kohaselt kinnitame, et meie poolt Kontsernille osutatud auditivälised teenused on olnud kooskõlas Eesti Vabariigis kehtivate seaduste ja regulatsioonidega ning et me ei ole osutanud auditiväliseid teenuseid, mis on keelatud Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduse §-i 59¹ poolt.

Ülevaade meie auditist

Kokkuvõte

Olulisus

Kontserni olulisus on 265 tuhat eurot, mis on määratud kui 1% kontserni omakapitalist.

Auditi ulatus

Kontserni auditi meeskond teostas täismahus auditi kõigis kontserni kuuluvates ettevõtetes.

Peamised auditi teemad

- Klientidele antud laenude ja nõuete väärtus.

Oma auditi kujundamisel määrasime me olulisuse ja hindasime olulise väärkajastamise riske konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes. Erilist tähelepanu pöörasime valdkondadele, kus juhatus on kasutanud subjektiivseid hinnanguid, näiteks oluliste raamatupidamislike hinnangute puhul, mis tuginesid eeldustele ja tulevikusündmustele, mis on oma olemuselt ebakindlad. Nagu kõikides oma auditites, tegelesime riskiga, et juhtkond eirab sisekontrollisüsteemi, hinnates muu hulgas seda, kas on asjaolusid, mis viitavad pettusest tuleneda võivale olulise väärkajastamise riskile.

Olulisus

Meie auditi ulatust mõjutas meie poolt määratud olulisus. Auditi eesmärgiks on omandada põhjendatud kindlustunne selle kohta, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi väärkajastamisi. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast. Neid loetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada kasutajate poolt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel tehtavaid majanduslikke otsuseid.

Tuginedes oma professionaalsele hinnangule määrasime olulisusele, sealhulgas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku olulisusele, teatud numbrilised piirmäärad, mis on toodud alljärgnevas tabelis. Need numbrilised piirmäärad koos kvalitatiivsete kaalutlustega aitasid meil määrata meie auditi ulatust ja meie auditiprotseduuride olemust, ajastust ja mahtu ning hinnata väärkajastamiste mõju raamatupidamise aastaaruandele kui tervikule nii eraldiseisvalt kui summeerituna.

Kontserni olulisus	265 tuhat eurot
Kuidas me selle määrasime	1% omakapitalist
Rakendatud olulisuse kriteeriumi põhjendus	Arvutasime olulisuse lähtudes omakapitalist, kuna see on oluliseks finantsmõõdikuks, millest sõltub Kontserni väärtus ning mida jälgivad juhatus ja aktsionärid.

Peamised auditi teemad

Peamised auditi teemad on valdkonnad, mis olid meie professionaalse hinnangu kohaselt käesoleva perioodi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditis kõige olulisemad. Neid valdkondi käsitleti konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku auditeerimise ja sellele arvamuse avaldamise kontekstis ning me ei avalda nende valdkondade kohta eraldi arvamust.

Peamine auditi teema

Klientidele antud laenude ja nõuete väärtus

Detailsem informatsioon on toodud lisas 3 "Oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõte", lisas 4 "Riskijuhtimine" ja lisas 7 "Nõuded klientidele".

Seisuga 31. detsember 2017 moodustasid laenud ja nõuded klientidele kokku 46,6 miljonit eurot ning 2017. aasta kasumiaruandes kajastatud nendega seotud allahindluse kulu oli 594 tuhat eurot.

Keskendusime sellele valdkonnale, kuna juhtkond kasutab subjektiivseid hinnanguid nii väärtuse languse kajastamise hetke kui ka selle suuruse hindamisel.

Klientidele antud laenude osas hinnatakse vara väärtuse langus individuaalselt iga objekti jaoks eraldi, võttes arvesse kliendi krediitklassi ja teisi teadaolevaid kõrgendatud riskitegureid.

Individuaalne allahindlus arvutatakse laenu bilansilise maksumuse ja laenust eeldatavate tuleviku rahavoogude nüüdisväärtuse, diskonteerituna alge sisemise intressimääraga, vahena, võttes arvesse saadud garantiisid ja tagatise.

Kõige olulisemaid otsuseid ja hinnanguid nõudvad valdkonnad on:

- madalama krediitdireitinguga ja muude teadaolevate kõrgendatud riskiteguritega klientide laenude tuvastamine ja jälgimine, ning selliste laenude individuaalse allahindluse arvestus, pöörates erilist tähelepanu tagatiste väärtusele; ja
- põhilised juhtkonnapoolsed eeldused ja otsused, millel tugineb allahindluse arvestus, sh võlgniku pankrot või olulised finantsraskused ja maksetähtaegadest mittekinnipidamine.

Kuidas me tegelesime peamise auditi teemaga oma auditis

Hindasime, kas Kontserni arvestuspõhimõtted klientidele antud laenude ja nõuete väärtuse osas on kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega (IFRS).

Hindasime allahindluse arvestuse alusandmete ja arvutustega seotud kontrollimehhanismide ülesehitust ja tõhusust.

Viisime läbi detailsed protseduurid järgmistes valdkondades:

- raamatupidamissüsteemis kajastatud laenutoimiku andmete täielikkus ja korrektsus;
- klientide krediitdireitingute sisemine määramine;
- tagatise käsitleva informatsiooni ja nende väärtuste õigsus raamatupidamissüsteemis; ja
- klientidele antud laenude väärtuse hindamine bilansipäeva seisuga.

Kokkuvõttes leidsime, et võttes arvesse kogu laenude ja nõuete portfelli suurust ning finantsaruannetes avalikustatud informatsiooni hindamist mõjutavaid ebakindluseid, on juhtkonna poolt tehtud otsused ja hinnangud olulises osas korrektsed.

Kuidas me kujundasime oma auditi ulatuse

Kujundasime oma auditi ulatuse eesmärgiga teha piisavalt tööd, võimaldamaks meil avaldada arvamust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku kohta, võttes arvesse Kontserni struktuuri, raamatupidamisprotsesse ja kontrollprotseduure, ning tööstusharu, milles Kontsern tegutseb.

Kontserni kuuluvad Tallinna Äripanga AS ning tütarettevõtted TBB Liisingu AS, AS TBB Invest ja AS Morgan Trade, mis tegutsevad Eestis. PwC Eesti viis läbi täismahus auditi kõigis Kontserni ettevõtetes, kattes sisuliselt kogu Kontserni konsolideeritud finantsseisundi ja koondkasumiaruande.

Muu informatsioon

Juhatus vastutab muu informatsiooni eest, mis sisaldub konsolideeritud majandusaasta aruandes lisaks konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandele ja meie audiitori aruandele.

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei avalda muu informatsiooni kohta kindlustandvat arvamust.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditeerimise käigus on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon sisaldab olulisi vasturääkivusi konsolideeritud raamatupidamise aruandega või meie poolt auditi käigus saadud teadmistega või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud. Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud selle info oma aruandes välja tooma. Meil ei ole sellega seoses midagi välja tuua.

Juhatus ja nende, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega

Juhatus vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt, ja sellise sisekontrollisüsteemi rakendamise eest, nagu juhatus peab vajalikuks, võimaldamaks pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhatus kohustatud hindama Kontserni jätkusuutlikkust, avalikustama vajadusel infot tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse printsiipi, välja arvatud juhul, kui juhatus kavatses Kontserni likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub realistlik alternatiiv eelnimetatud tegevustele.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad Kontserni finantsaruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja audiitori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Kuigi põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, ei anna ISA-dega kooskõlas läbiviidud audit garantiid, et oluline väärkajastamine alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda

pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada kasutajate poolt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel tehtavaid majanduslikke otsuseid.

Kooskõlas ISA-dega läbiviidud auditi käigus kasutame me kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi. Samuti me:

- tuvastame ja hindame riske, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes võib olla olulisi väärkajastamisi tulenevalt pettusest või veast, kavandame ja teostame auditiprotseduurid vastavalt tuvastatud riskidele ning kogume piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali meie arvamuse avaldamiseks. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada varjatud kokkuleppeid, võltsimist, tahtlikku tegevusetust, vääresitiste tegemist või sisekontrollisüsteemi eiramist;
- omandame arusaama auditi kontekstis asjakohasest sisekontrollisüsteemist, selleks, et kujundada auditiprotseduure sobivalt antud olukorrale, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust Kontserni sisekontrollisüsteemi tõhususe kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhatuse poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute ja nende kohta avalikustatud info põhjendatust;
- otsustame, kas juhatuse poolt kasutatud tegevuse jätkuvuse printsiip on asjakohane ning kas kogutud auditi tõendusmaterjali põhjal on olulist ebakindlust põhjustavaid sündmusi või tingimusi, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust Kontserni jätkusuutlikkuses. Kui me järeldame, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud oma audiitori aruandes juhtima tähelepanu infole, mis on selle kohta avalikustatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes, või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused tuginevad audiitori aruande kuupäevani kogutud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski põhjustada Kontserni tegevuse jätkumise lõppemist;
- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne esitab toimunud tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis;
- hangime piisava asjakohase tõendusmaterjali Kontserni kuuluvate majandusüksuste või äritegevuste finantsinformatsiooni kohta, avaldamaks arvamust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku kohta. Me vastutame Kontserni auditi juhtimise, järelevalve ja läbiviimise eest ja oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Me vahetame infot nendega, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning oluliste auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas auditi käigus tuvastatud oluliste sisekontrollisüsteemi puuduste kohta.

Samuti kinnitame neile, kelle ülesandeks on valitsemine, et oleme järginud sõltumatust puudutavaid eetikanõudeid ning edastame neile info kõikide suhete ja muude asjaolude kohta, mis võivad tekitada põhjendatud kahtlust meie sõltumatuse riivamise kohta, ja vajadusel vastavate kaitsemehhanismide kohta.

Neile, kelle ülesandeks on valitsemine, edastatud auditiga seotud teemade seast valime välja need teemad, mis olid käesoleva perioodi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditi kontekstis kõige olulisemad ja on seega peamised auditi teemad. Me kirjeldame neid teemasid audiitori aruandes, välja arvatud juhul, kui seaduse või regulatsiooni kohaselt on keelatud antud teema kohta infot avalikustada või kui me äärmiselt erandlikel juhtudel otsustame, et antud teema kohta ei peaks meie aruandes infot esitama, kuna võib põhjendatult eeldada, et antud info esitamisega kaasnevad kahjulikud tagajärjed ületavad avaliku huvi rahuldamisest saadava kasu.

Aruanne muude seadustest ja regulatsioonidest tulenevate nõuete kohta

Audiitoriks määramine ja audiitorteenuse osutamise periood

Meid määrati esmakordselt Tallinna Äripanga AS-i audiitoriks 31. detsembril 2009 lõppenud majandusaasta suhtes. Meie volitusi audiitorina on pikendatud vastavalt aktsionäride otsustele ning meie audiitorteenuse katkematu osutamise periood Tallinna Äripanga AS-ile on kokku 9 aastat. Vastavalt Eesti Vabariigi audiitortegevuse seadusele ja Euroopa Liidu määrusele 537/2014 on võimalik meie volitusi Tallinna Äripanga AS-i audiitorina pikendada kuni 31. detsembril 2028 lõppeva majandusaastani.

AS PricewaterhouseCoopers

Ago Vilu
Vastutav vandeaudiitor, litsents nr 325

Lauri Past
Vandeaudiitor, litsents nr 567

2. aprill 2018

5. JUHATUSE ETTEPANEK KASUMI JAOTAMISEKS

Tallinna Äripanga AS 2017. aasta auditeeritud Grupi kasum on 1 721 tuhat eurot, panga kasum 1 721 tuhat eurot.

Juhatuse ettepanek:

1. Kinnitada Tallinna Äripanga AS-i 2017.a majandusaasta aruanne.
2. Jaotada panga 2017. aasta auditeeritud kasum summas 1 721 tuhat eurot alljärgnevalt:
 - reservkapital 86 tuhat eurot
 - jaotamata kasum 1 635 tuhat eurot
3. Esitada käesolev otsus AS-i Tallinna Äripank nõukogule läbivaatamiseks.

Allkiri

Kuupäev

Valeri Haritonov
juhatuse esimees

29.03.2018

Andrei Žukov
juhatuse liige

29.03.2018

Tatjana Levitskaja
juhatuse liige

29.03.2018

Sergei Elošvili
juhatuse liige

29.03.2018

6. NÕUKOGU AVALDUS 2017. MAJANDUSAASTA ARUANDELE

Juhatus on koostanud Tallinna Äripanga AS tegevusaruande ning konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande 31.detsembril 2017.a. lõppenud majandusaasta kohta.

Tallinna Äripanga AS nõukogu on juhatuse poolt esitatud majandusaasta aruande, mis koosneb tegevusaruandest ja raamatupidamise aastaaruandest, juhatuse ettepaneku kasumi jaotamise kohta ning sõltumatu audiitori aruande läbi vaadanud ja üldkoosolekule esitamiseks heaks kiitnud.

Valeri Lvovski
nõukogu esimees

Veiko Veskiväli
nõukogu liige

Madis Kiisa
nõukogu liige

Sergei Gorny
nõukogu liige

Aleksander Larionov
Nõukogu liige